

BOSNA I HERCEGOVINA

**IZVJEŠTAJ O STANJU TRGOVINE LJUDIMA I ILEGALNOJ
IMIGRACIJI U BOSNI I HERCEGOVINI**

I

**IZVJEŠTAJ O PROVEDBI AKCIONOG PLANA ZA BORBU PROTIV
TRGOVINE LJUDIMA I ILEGALNE IMIGRACIJE U BOSNI I
HERCEGOVINI ZA 2006. GODINU**

**Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima
i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini**

Sadržaj

<i>I Uvod</i>	3
<i>II Okvir potpore</i>	6
Pravni i regulativni okvir	6
Koordinacijske strukture	9
Upravljanje informacijama i istraživanje	9
Izgradnja kapaciteta	11
Prikupljanje resursa i budžeta	13
<i>III Prevencija</i>	14
Podizanje javne svijesti o problemu trgovine ljudima	14
Ekonomsko osnaživanje ugroženih skupina	15
<i>IV Zaštita žrtava i svjedoka</i>	16
<i>V Generalni pregled situacije i statistički pokazatelji o žrtvama trgovine ljudima</i>	20
<i>VI Krivično gonjenje i međunarodna suradnja</i>	22
Krivično gonjenje	22
Međunarodna suradnja	25
<i>VII Stanje u oblasti migracija</i>	30
<i>VIII Zaključci</i>	36
<i>Annex I</i>	38
<i>Annex II</i>	42
<i>Annex III</i>	49

Na osnovu člana VI. tačka 3. i 4. Odluke o procedurama i načinu koordinacije aktivnosti na sprečavanju trgovine ljudima i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini i uspostavljanju funkcije Državnog koordinatora ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 24/03 i 37/04), Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije u Bosni i Hercegovini, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnosi:

IZVJEŠTAJ O STANJU TRGOVINE LJUDIMA I ILEGALNE IMIGRACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

I

IZVJEŠTAJ O PROVEDBI AKCIONOG PLANA ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA I ILEGALNE IMIGRACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI U 2006. GODINI

I Uvod

U svrhu implementacije strateških ciljeva predviđenih trogodišnjim Državnim akcionim planom za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini 2005-2007 (u daljem tekstu: Akcioni plan), u 2006. godini su poduzimane pojačane mjere i aktivnosti u svim segmentima sveobuhvatnog pristupa susbijanju trgovine ljudima: prevenciji, zaštiti žrtava i žrtava-svjedoka te krivičnog gonjenja i međunarodne saradnje, čime je dodatno unaprijeden cjelokupan proces koordinacije i sistem borbe protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini.

Implementacija trogodišnjeg Akcionalog plana odvija se u okviru nadležnih institucija koje su uključene u koordinacijsku strukturu uspostavljenu ranijih godina. Uzimajući u obzir složenost fenomena trgovine ljudima i povezanost različitih faktora koji je uzrokuju, omogućavaju i ospješuju, koordinacijska struktura je uspostavljena na način da inkorporira multi-sektoralni pristup i zasniva se na suradnji svih relavatnih učesnika. Kao i prethodnih godina, Akcioni plan se realizuje implementacijom aktivnosti utvrđenih u okviru godišnjih operativnih planova, odnosno Operativnog plana aktivnosti za 2006. godinu, usvojenog od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Provodenje Operativnog plana za 2006. godinu je rezultiralo konkretnim aktivnostima, razmjenom informacija i zajedničkim monitoringom implementacije Akcionalog plana putem redovitih sastanaka Državne grupe, radnih grupa, oficira za vezu, referalnih i drugih sastanaka po potrebi, a u svrhu operacionalizacije aktivnosti.

U svrhu uspostave centralizovanog sistema prikupljanja podataka o trgovini ljudima, u saradnji sa Udarnom grupom izrađeno je i donešeno Uputstvo o načinu prikupljanja podataka o trgovini ljudima i ilegalnoj migraciji te uspostavljena baza podataka u okviru Državne agencije za istrage i zaštitu. Prikupljanje i analiza podataka zasnovani su na jednoobraznim tabelama za organe sprovedbe zakona i tužiteljstva u Bosni i Hercegovini.

Radi poboljšanja informisanja javnosti o fenomenima trgovine ljudima i ilegalne migracije uspostavljena je i internet stranica Ureda Državnog koordinatora putem koje se objavljaju relevantni dokumenti, najavljuju predstojeća zbivanja i novosti u borbi protiv trgovine ljudima.

Sprovodeći Akcionali plan u 2006. godini, u oblasti prevencije trgovine ljudima pored brojnih preventivnih aktivnosti, organiziranih i sprovedenih kroz suradnju vladinih, nevladinih i međunarodnih organizacija, Državna grupa je radila na podizanju nivoa svijesti javnosti o ovoj problematici sudjelovanjem na brojnim i raznim skupovima te kroz aktivnu saradnju sa medijima. Jedna od značajnih aktivnosti odnosi se na izradu jedinstvenog priručnika "Prevencija u cilju jačanja svijesti o opasnosti trgovine ljudima" namijenjenog za nastavnike u svim osnovnim i srednjim školama u Bosni i Hercegovini.

Štampanje i distribucija materijala su predviđeni početkom 2007. godine nakon čega će uslijediti edukacija nastavnog i pedagoškog osoblja u pogledu izlaganja ove teme učenicima.

U okviru segmenta zaštite žrtava i žrtava-svjedoka trgovine ljudima, osobito je bitno pomenuti da je izrađen nacrt Pravila o zaštiti žrtava trgovine ljudima i svjedoka žrtava trgovine ljudima državljana Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Pravila) koji će početkom 2007. godine biti predstavljen entitetskim odnosno kantonalnim ministarstvima u oblasti socijalne i zdravstvene zaštite. Nakon konsultacija sa resornim ministarstvima, predviđeno je da Pravila budu proslijeđena Vijeću ministara na usvajanje. Usvajanjem Pravila, izjednačio bi se, a donekle i proširio sistem zaštite domaćih žrtvi u odnosu na tretman koji je omogućen stranim žrtvama trgovine ljudima. Na osnovu analize prikupljenih podataka, uočen je, iako neznatan, trend porasta ukupnog broja identificiranih žrtava trgovine ljudima posebno državljana Bosne i Hercegovine, s tim da se nastavlja trend stalnog opadanja broja identifikovanih stranih žrtava uz stalno povećanje broja identifikovanih žrtava državljana Bosne i Hercegovine.

U vezi sa krivičnim gonjenjem počinilaca krivičnih djela koja se vežu za trgovinu ljudima, u odnosu na ranije godine, povećan je broj provedenih istraga, broj podignutih optužnica i izrečenih presuda, što je rezultat pojačanih i snažnijih aktivnosti agencija za sprovedbu zakona i tužilaštava te sudova. Također u 2006. godini primjetan je trend pooštravanja kaznene politike kroz izricanje težih kazni za trgovce ljudima, iako samo u manjem broju slučajeva, dok u većini slučajeva izrečene kazne i dalje ostaju blage. Ohrabrujuće je da je u 2006. godini po prvi put pored izrečene kazne zatvora u jednom slučaju trgovine ljudima izrečena mjera oduzimanja imovine stečene kriminalnim aktivnostima, ali još uvijek ostaje neriješeno pitanje korištenja ovih sredstava za organizovanu pomoć i asistenciju žrtvama trgovine ljudima i žrtvama-svjedocima trgovine ljudima.

U toku 2006. godine nastavio se trend korištenja teritorije Bosne i Hercegovine kao tranzitne teritorije za ilegalne migracije prema zemljama zapadne Evrope. Primjetno je da su rezultati na sprečavanju ovakvog vida ilegalnih aktivnosti u 2006. godini značajno uvećani posmatrano kroz broj lica spriječenih u namjeri ilegalnog prelaska granice Bosne i Hercegovine te kroz broj uspješno provedenih istraga, podignutih optužnica i izrečenih presuda za počinjena krivična djela krijumčarenja osoba.

Kao i ranijih godina, međunarodni monitoring mehanizmi i vlade drugih zemalja pored niza pozitivnih ocjena za napore Bosne i Hercegovine na suzbijanju trgovne ljudima i ilegalne migracije upućuju upravo najviše kritika vezano za efikasno krivično procesuiranje slučajeva trgovine ljudima. U izvještaju Evropske komisije o napretku za 2006. godinu, navedeno je da iako se Državni plan za borbu protiv trgovine ljudima za razdoblje 2005–2007 primjenjuje u praksi, još uvijek postoje problemi vezano za efikasno gonjenje počinitelja ovog krivičnog djela uslijed nekonzistentnosti između zakona na državnoj i entiteskoj razini i blage kaznene politike. Izvještaj navodi da je samo mali broj slučajeva trgovine ljudima procesuiran. Evropska komisija preporučila je da Bosna i Hercegovina, koja ima neophodnu pravnu infrastrukturu potrebnu za zaštitu svjedoka i žrtava trgovine ljudima, alocira više finansijskih sredstava kako bi zaštita svjedoka postala održiva i ispunila međunarodne standarde. Iako je u programu zaštite svjedoka do sada bilo i šest žrtava trgovine ljudima, zabrinjavajuće je da mjere zaštite za žrtvu ostaju na snazi samo do okončanja njihovog svjedočenja na sudu, nakon čega su žrtve opet izložene riziku.

Pored niza pohvalnih komentara, kritike od strane vlade Sjedinjenih američkih država, u godišnjem izvještaju za 2006. godinu o borbi protiv trgovine ljudima su takođe upućene na vrstu i visinu izrečenih kazni. Iako je broj procesuiranih slučajeva porastao i ojačan je kapacitet organa sprovedbe zakona kroz specijaliziranu obuku i istrage, kazne izrečene za ovu kategoriju krivičnih djela su još male ili odgođene, najčešće kao rezultat sporazuma o nagodbi. I pored većeg broja osuđujućih presuda, izrečene kazne nisu dovoljne da bi djelovale preventivno. Dakle, glavne preporuke su usmjerene ka agresivnijem procesuiranju slučajeva trgovine ljudima i osiguranju oštije kaznene politike. Izvještaj je pohvalio odličnu suradnju Državnog koordinatora i partnerskih vladinih i nevladinih organizacija u analizi implementacije zaštite žrtava trgovine ljudima i u pogledu prevencije.

Za vrijeme osamdeset osmog zasjedanja¹ Komiteta za ljudska prava, u zaključnim napomenama od Bosne i Hercegovine je takođe zatraženo da osigura djelotvorno krivično gonjenje počinitelja krivičnog djela trgovine ljudima; da sudije, tužitelji i službenici za sprovodenje zakona budu obučeni o primjeni standarda borbe protiv trgovine ljudima i korupcije; da se osiguraju potrebni fondovi iz državnog proračuna za programe pomoći žrtvama i podrške svjedocima; te da se poduzmu djelotvorne mjere za borbu protiv eksplotacije djece, posebno romske djece i druge djece manjinskih nacionalnosti u svrhu uličnog prosjačenja ili drugih vrsta prisilnog rada.

Detaljnije preporuke Bosni i Hercegovini sadržane su u konačnom izvještaju Specijalne izvjestiteljice Generalnog sekretara UN-a o trgovini ljudima, osobito ženama i djecom, gospode Sigma Huda za vrijeme 62. sjednice UN Komisije za ljudska prava, sačinjenog na osnovu posjete Bosni i Hercegovini u razdoblju od 21.-28.02.2005 u kojem je uputila niz preporuka državi, civilnom društvu i međunarodnoj zajednici s ciljem podrške njihovog rada na borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava. Preporuke u oblasti koordinacije, legislativne reforme, sprovodenja zakona, identifikacije i asistencije žrtava, zaštite žrtve-svjedoka i prevencije trgovine djecom su u cijelosti priloženi u Aneksu I ovog izvještaja.

Za uspješnu borbu protiv trgovine ljudima potrebno je ulagati kontinuirane napore, te nadograđivati i uskladivati instrumente i mehanizme sa novim pojavnim oblicima ovog fenomena, što se i čini kroz stalno prikupljanje i analiziranje podataka, te kroz monitoring i evaluaciju provedbe Akcionog plana. U izvještaju koji slijedi, prezentirane su aktivnosti na sprovedbi Operativnog plana za borbu protiv trgovine ljudima za 2006. godinu od strane institucija u Bosni i Hercegovini, nevladinih i međunarodnih organizacija koje su dodatno unaprijedili cjelokupan proces koordinacije i aktivnosti na suzbijanju i sprečavanju trgovine ljudima i ilegalne imigracije.

¹ Međunarodni pakto o građanskim i političkim pravima, Razmatranje izvješća koje države članice dostavljaju prema članu 40. pakta, Ženeva, 16.10.- 03.11.2006 godine

II Okvir potpore

Pravni i regulativni okvir

U toku 2006. godine u Bosni i Hercegovini je unaprijeđen pravni i regulativni okvir koji uređuje oblasti trgovine ljudima i ilegalne migracije. Ove aktivnosti su vođene kroz pristupanje Bosne i Hercegovine međunarodnim konvencijama i zaključivanjem međunarodnih sporazuma relevantnih za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija te kroz aktivnosti na izmjenama i dopunama zakona i podzakonskih akata te kroz otpočinjanje aktivnosti na stvaranju odgovarajućeg regulativnog okvira za pružanje pomoći i zaštite za žrtve trgovine ljudima državljana Bosne i Hercegovine.

U Bosni i Hercegovini u toku je implementiranje više strategija i planova u pojedinim sektorima resornih ministarstava koji se odnose na: borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, borbu protiv HIV/AIDS-a, borbu protiv nasilja nad djecom, borbu protiv maloljetničke delinkvencije, rješavanje problema Roma, Gender akcioni plan, koji svi sadrže i aktivnosti s ciljem borbe protiv trgovine ljudima. Sve navedene strategije uključuju i mјere koje se odnose na trgovinu ljudima, sa posebnim fokusom na ranjive kategorije stanovništva Bosne i Hercegovine. Obzirom da su navedene strategije uglavnom zasnovane na implementaciji međunarodnih standarda koje je Bosna i Hercegovina prihvatile, jedna od osnovnih mјera je multidisciplinarno uvezivanje aktivnosti i jačanje koordinacije između različitih sektora djelovanja tako da se planirane mјere u navedenim strategijama međusobno nadopunjaju.

Pristupanje Bosne i Hercegovine međunarodnim konvencijama i zaključivanje međunarodnih sporazuma relevantnih za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije

1. Ratifikovana je ranije potpisana **Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije**. Imajući u vidu vrlo čestu povezanost trgovine ljudima sa korupcijom, primjena ove konvencije će umnogome doprinjeti i borbi protiv trgovine ljudima, prvenstveno kroz obavezu Bosne i Hercegovine da razradi, primjenjuje i održava djelotvornu, koordiniranu politiku sprečavanja korupcije kojom se unaprijeđuje učešće društva i odražavaju načela vladavine prava, dobrog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, integritet, transparentnost i odgovornost. Čitav niz odredbi konvencije je tjesno povezan sa aktivnostima na borbi protiv trgovine ljudima a posebno one vezane za: kodekse ponašanja državnih službenika; mјere koje se odnose na sudstvo i tužilaštvo; mјere za sprečavanje pranja novca; zamrzavanje, zaplijena i konfiskacija; zaštita svjedoka, stručnjaka i žrtava; zaštita lica koja podnose prijave; međunarodna saradnja; izručenje; međunarodna pravna pomoć.
2. Ratifikovana je ranije potpisana **Konvencija Vijeća Evrope o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog krivičnim djelom**. Uzimajući u obzir činjenicu da su trgovina ljudima i krijumčarenje osoba u pravilu povezani sa pranjem novca stečenog ovim vidovima organizovanog kriminala primjena ove konvencije će znatno unaprijediti pravni okvir za efikasnu borbu protiv trgovine ljudima i krijumčarenja osoba. Ratifikacijom ove konvencije, Bosna i Hercegovina je prihvatile obavezu da stvorи zakonodavne i druge mјere na osnovu kojih može da se izvrši oduzimanje sredstava i nezakonitog prihoda ili imovine u vrijednosti koja odgovara takvom nezakonitom prihodu. Pored toga prihvaćena je i obaveza kreiranja zakonodavnih i drugih mјera potrebnih da se omogući identifikacija i ulaženje u trag imovini koja podliježe oduzimanju i kojima se sprečavaju svi oblici trgovanja, prenošenja i raspolaganja takvom imovinom.
3. Potpisana je **Konvencija Vijeća Evrope o pranju novca, pronalaženju, oduzimanju i konfiskaciji predmeta stečenih kriminalnim aktivnostima i finansiranjem terorizma**. Postupak ratifikacije ove konvencije je otpočeo, a njenom ratifikacijom biti će dodatno unaprijeđen pravni okvir borbe protiv svih vidova organizovanog kriminala što uključuje i trgovinu ljudima i krijumčarenje osoba.
4. Potpisana je **Konvencija Vijeća Evrope o akciji protiv trgovine ljudima**. U toku je postupak ratifikacije ove konvencije čime će se pravni okvir za borbu protiv trgovine ljudima unaprijeđiti

njegovim uskladivanjem sa odredbama Konvencije u oblastima krivičnog gonjenja trgovaca ljudima, zaštite žrtava i prevencije.

5. Potpisana je **Konvencija o policijskoj saradnji u jugoistočnoj Evropi**. Nakon ratifikacije, koja je u toku, i stupanja na snagu ove Konvencije u zemljama regiona Jugoistočne Evrope (Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Albanija, Rumunija i Moldavija) biti će stvoren odgovarajući pravni okvir koji će omogućiti službama za provođenje zakona da vrlo brzo i efikasno saraduju u razmjeni informacija, razmjeni oficira za vezu, formiranja zajedničkih istražnih timova i u provođenju zajedničkih istraga kroz primjenu posebnih istražnih metoda poput prismotre i kontrolisane isporuke kao i drugih posebnih istražnih metoda, zatim u slučajevima provođenja programa zaštite svjedoka, i drugih oblika saradnje što će svakako imati veliki utjecaj na efikasno provođenje istraga u slučajevima trgovine ljudima i krijumčarenja osoba.
6. **Evropska revidirana socijalna povelja** potpisana je 2005. godine, ali njena ratifikacija uslijedila je krajem 2006. godine. Značaj ove konvencije je u tome što se od zemalja potpisnice traži ujednačavanje okvira za socijalnu i zdravstvenu zaštitu. Obzirom da je socijalna i zdravstvena zaštita u nadležnosti entitetskih vlasti, ova konvencija predstavlja novu mogućnost da se efikasnije koordiniraju aktivnosti na ujednačavanju pravnog okvira u Bosni i Hercegovini u oblasti zdravstvene i socijalne zaštite, čime bi se uveo jedinstven standard na prostoru Bosne i Hercegovine.
7. Tokom 2006. godine Bosna i Hercegovina je zaključila **15 međunarodnih bilateralnih sporazuma o policijskoj saradnji ili sporazuma o readmisiji** kojima je uspostavljen odgovarajući pravni okvir za efikasnu međunarodnu saradnju policijskih i imigracionih službi u poljima borbe protiv svih vrsta kriminala, posebno organizovanog kriminala te borbe protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija. Također u toku 2006. godine Bosna i Hercegovina je inicirala zaključivanje dodatnih 35 ovakvih sporazuma te otpočela aktivnosti na njihovom zaključivanju. Detaljnije se o zaključenim sporazumima i o aktivnostima za zaključivanje novih sporazuma govori u pogлавlu Međunarodna suradnja.

Zakonodavni okvir

Krajem 2005. godine okončan je dvogodišnji regionalni CARDS projekat «Uspostava zakonodavnog, regulativnog i institucionalnog okvira u oblasti viza, migracije i azila uskladenog sa pravom Evropske unije» u kome su učestvovali sve institucije Bosne i Hercegovine, nadležne u oblasti viza, migracije i azila. Tokom projekta detaljno su predstavljeni evropski pravni okvir i najbolje evropske prakse u pomenu tim oblastima te sačinjen finalni dokument projekta pod nazivom «Mapa puta za uskladivanje zakonodavnog, regulativnog i institucionalnog okvira u oblasti viza, migracije i azila za zemlje jugoistočne Evrope». Nakon okončanja pomenutog projekta Ministar sigurnosti Bosne i Hercegovine je oformio interresornu radnu grupu koja je dobila zadatak da sačini nacrt izmjena i dopuna Zakona o boravku i kretanju stranaca i azilu te da kroz takve izmjene i dopune u što je moguće većoj mjeri uskladi odredbe ovog Zakona sa pravom Evropske unije i najboljim evropskim praksama. Tokom 2006. godine radna grupa je uspjela usaglasiti veliku većinu izmjena i dopuna pomenutog Zakona te će nastojati svoj rad okončati u što kraćem periodu nakon čega će Nacrt izmjena i dopuna biti upućen u proceduru prema Vijeću ministara i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Ministarstvo sigurnosti je u toku 2006. godine unaprijedilo pravni okvir izmjenama i dopunama slijedećih podzakonskih akata na Zakon o boravku i kretanju stranaca i azilu:

- Instrukcija o dopunama Instrukcije o pravilima vođenja i korištenja službene evidencije o određenim kategorijama stranaca. Ovim dopunama Bosna i Hercegovina je načinila dodatne korake na ispunjavanju zahtjeva Rezolucije Ujedinjenih nacija 1617 iz 2005. godine vezane za strance koji se nalaze na Konsolidovanoj listi i koji su međunarodni prijestupnici ili predstavljaju prijetnju javnom redu i sigurnosti Bosne i Hercegovine.
- Instrukcija o izmjenama i dopunama Instrukcije o postupku udaljenja, nadzoru i obveznicima snošenja troškova nadzora i vraćanja stranaca iz Bosne i Hercegovine. Ovim izmjenama i dopunama stvorena je mogućnost da Ministarstvo sigurnosti pored Imigracionog centra za smještaj stranaca koji se stavljuju pod nadzor može koristiti kapacitete nevladinih organizacija na osnovu potписанog protokola o saradnji ili koristiti određene prostorije Ministarstva sigurnosti i agencija ili službi u sastavu ministarstva.

Državna granična služba Bosne i Hercegovine je u toku 2006. godine okončala aktivnosti na uspostavi i unaprijedenju pravnog okvira koji proističe iz Zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice, a kroz donošenje slijedećih podzakonskih akata:

- Pravilnik o načinu obavljanja granične kontrole
- Pravilnik o načinu i rokovima izdavanja graničnog odobrenja, izgledu obrasca zahtjeva za izdavanje graničnog odobrenja, obavljanju nadzora i statističkog praćenja izdavanja graničnog odobrenja
- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu postavljanja propisanih znakova i signalizacije na graničnim prijelazima i uz graničnu liniju
- Pravilnik o postavljanju i korištenju tehničkih pomagala te obavljanja fotografisanja, snimanja i video nadzora na graničnim prijelazima uz državnu granicu
- Pravilnik o načinu unosa podataka o ulasku i izlasku iz zemlje, o zaprečavanju ulaska u zemlju i drugih podataka u isprave propisane za prelazak državne granice
- Pravilnik o uvjetima i načinu određivanja i donošenju rješenja o području graničnih prijelaza
- Pravilnik o određivanju graničnih prijelaza na kojima su lica, koja zbog obavljanja privredne djelatnosti na području graničnog prijelaza, dužna nositi iskaznicu kao i o izgledu, obrascu i postupku izdavanja iskaznice.

Regulativni okvir

Donošenje Pravila o zaštiti domaćih žrtava i svjedoka-žrtava trgovine ljudima državljana Bosne i Hercegovine je dugo očekivano s obzirom na probleme u identificiranju najboljeg pristupa pružanja socijalne i zdravstvene zaštite domaćim žrtvama trgovine ljudima. Za razliku od stranih žrtava trgovine ljudima koje su u nadležnosti jednog ministarstva, Ministarstva sigurnosti, pružanje pomoći domaćim žrtvama trgovine ljudima je složenije jer spada pod entitetsku odnosno kantonalnu nadležnost u oblastima zdravstvene i socijalne zaštite.

S druge strane, uzimajući u obzir da su trećina žrtava domaći državljani (što je nedovoljno za donošenje relevantnog zakona), izmjene entitetskih, kantonalnih i zakona Brčko Distrikta čine se neizvodljive u kratkom vremenskom intervalu, uzimajući u obzir da čak ni svi kantoni još nisu donijeli zakone u oblastima socijalne i zdravstvene zaštite. Još jedan usložnjavajući faktor je pitanje teritorijalne jurisdikcije nadležnih institucija koje pružaju odgovarajuću asistenciju žrtvama jer su žrtve često identificirane u općinama u kojima nije registrirano njihovo mjesto prebivališta, a one često ne žele da se tamo vrate.

Pravila će predstavljati dokument koji uključuje primjenu standarda koji su sadržani u većini međunarodnih konvencija i protokola koje je ratificirala Bosna i Hercegovina. Kako ne postoji poseban zakon koji reguliše oblast borbe protiv trgovine ljudima, Pravila će predstavljati dokument koji utvrđuje obavezujuće profesionalne standarde postupanja u oblasti zaštite žrtava i svjedoka-žrtava trgovine ljudima.

Pored ključnih definicija i osnovnih principa, Pravila predviđaju odredbe koje se odnose na prijavljivanje slučajeva trgovine ljudima, prava žrtava, uloge i procedure od strane različitih institucija (policije, tužiteljstava, centara/službi za socijalni rad, zdravstvenih institucija, diplomatsko-konzularnih predstavništava) za vrijeme upućivanja žrtvi, mjera sekundarne prevencije i financiranja. Nadalje, težnja je da se oformi odvojen fond za rehabilitaciju i resocijalizaciju žrtava za one osobe koje se ne kvalificiraju za socijalnu ili zdravstvenu zaštitu.

Konsultacije sa predstvincima iz resornih ministarstava Bosne i Hercegovine, entitetskih ministarstava i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, predstavnika nevladinog i međunarodnog sektora o tekstu Pravila, na čijoj izradi je radila tematska radna grupa za zaštitu žrtava trgovine i svjedoka predviđene su za početak 2007. godine, nakon čega će biti proslijedena Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje i potom objavljene u Službenim novinama Bosne i Hercegovine.

Koordinacijske strukture

U svrhu efikasne sprovedbe Državnog akcionog plana, odnosno operativnih planova u trogodišnjem razdoblju (2005 - 2007), uspostavljena je koordinacijska struktura koja usmjerava rad svih subjekata uključenih u suzbijanje trgovine ljudima.

Kao i prethodnih godina, s ciljem analiziranja stanja i praćenja općeg trenda trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, predstavnici Državne grupe prisustvovali su sastancima Udarne grupe a održavani su i sastanci Državnog koordinatora i oficira za vezu. Putem redovitih sastanaka Državne grupe sprovedena je kontinuirana revizija, monitoring i evaluacija Državnog akcionog i operativnog plana, kao i aktivnosti predviđenih ovim dokumentima.

U svrhu sprovedbe aktivnosti predviđenih operativnim planom, pored mjesecnih sastanaka Državnog koordinatora i Državne grupe, održavani su redoviti sastanci radnih grupa za krivično gonjenje, zaštitu žrtava i žrtava-svjedoka i prevenciju. Putem kvartalnih referalnih sastanaka Državne grupe i partnerskih vladinih i nevladinih organizacija osigurana je transparentna koordinacija i planiranje aktivnosti između Ureda Državnog koordinatora, nevladinih i međunarodnih organizacija.

Državni koordinator je takođe član i prisustvuje mjesecnim sastancima nadzornog odbora za implementaciju četverogodišnjeg projekta za borbu protiv trgovine ljudima "Trgovina ljudima: Prevencija i zaštita u Bosni i Hercegovini" financiranog od strane USAID-a, a implementiranog od strane Međunarodne organizacije na migracije (IOM) i sedamnaest partnerskih organizacija.

Upravljanje informacija i istraživanje

U svezi sa upravljanjem informacija, za vrijeme 2006. godine kontinuirano je rađeno na razmjeni informacija putem raznih sastanaka pobrojanih u poglavljju Koordinacijske strukture te godišnjeg izvještaja Državnog koordinatora koji je štampan i distribuiran u 3000 primjeraka i kvartalnih biltena Ureda Državnog koordinatora. U 2006. godini je takođe objavljena internet stranica Ureda Državnog koordinatora, www.anti-trafficking.gov.ba, koja sadrži neke od ključnih zakona i pravnih akata koji reguliraju oblast trgovine ljudima, priručnike te vladina izvješća kao i novosti o trgovini ljudima, najave konferencija, seminara i drugih aktivnosti. U okviru Državne Agencije za istrage i zaštitu u svrhu preciznijih pokazatelja o trgovini ljudima, kompletirana je baza podataka o trgovini ljudima.

Procjena skloništa za žrtve trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini

Što se tiče istraživanja, misija USAID-a za Bosnu i Hercegovinu financirala je rad neovisnog konsultanta na procjeni i analizi sadašnjeg stanja postojećih skloništa za žrtve trgovine ljudima na teritoriji Bosne i Hercegovine s ciljem formuliranja preporuka za unaprijedenje okvira pomoći za budući rad.

Iako je mehanizam upućivanja ocijenjen kao efikasan, ustanovljeno je da je paket pomoći u Bosni i Hercegovini koji uključuje siguran smještaj, hranu, odjeću i liječničku brigu dostupan u svim skloništima kreiran prvenstveno za strane državljanke žrtve trgovine ljudima. U većini skloništa pomoći koja se obezbjeđuje bosanskohercegovačkim građanima je u osnovi ista kao i pomoći stranim državljkama žrtvama trgovine ljudima, s tim da se bosanskohercegovačkim žrtvama ne obezbjeđuju usluge potrebne za uspešnu reintegraciju. Međutim, iako sva skloništa obezbjeđuju adekvatne uslove, standardi u njima nisu jednaki; oni variraju od onih koja su starija, onih koja su značajno korištena, do onih kojima je potrebno renoviranje. Usluge pružene u skloništima takođe variraju. Različita skloništa stavljaju značajan fokus na psiho-socijalnu zaštitu, neka na edukaciju² (za maloljetne žrtve), ali je

2 Neke nevladine organizacije su napravile aranžmane koji omogućavaju maloljetnim osobama da pohađaju školu dok su u skloništu, dok u drugim skloništima, maloljetne žrtve trgovine ljudima nisu pohađale školu dok su tamo boravile. U nekim slučajevima su, iz sigurnosnih razloga i kako bi dali vremena djevojkama da se oporave, napravljeni aranžmani sa odjelom za obrazovanje u mjestu iz kojeg je djevojka, kako bi joj se omogućilo da odsustvuje iz škole i kako bi se ona bez problema mogla vratiti u školu nakon što se vrati kući.

primjetno da skloništa ne stavlju značajan naglasak na kurseve stručne obuke³ i zapošljavanje. Sva skloništa obezbjeđuju zdravstvene usluge za žrtve trgovine ljudima.⁴ Trenutno većina nevladinih organizacija naplaćuje od stranih donatora potraživanja nastala po osnovu troškova medicinskog tretmana. Ukoliko bi se prestalo s takvim načinom naplaćivanja, mnoge organizacije bi imale poteškoća da nastave sa finansiranjem takvih usluga. Sva skloništa imaju neki vid sigurnosti – ogradeni objekti, zaključana vrata i dogovor sa policijom da dode na poziv.⁵ Iako neka skloništa upošljavaju osoblje obučeno za pružanje pravne pomoći, nju prvenstveno obezbjeđuje nevladina organizacija Vaša prava.⁶

Na osnovu istraživanja i zaključaka ovaj izvještaj sadrži dvadeset sedam konkretnih preporuka koje se odnose na poboljšanje okvira pomoći žrtvama trgovine ljudima od strane vladinih institucija i nevladinih organizacija po pitanju zdravstvenih usluga (takođe psihosocijalne podrške i rehabilitacija ovisnika o drogama), reintegracije i alternativnog smještaja (uključujući edukaciju, obuku i zapošljavanje, generiranje prihoda, rekreacije), pitanje maloljetnih osoba i mješovite populacije u skloništima, pitanje sigurnosti - otvorena naspram zatvorenih skloništa, repatrijaciju, broj potrebnih skloništa, finansijsku održivost, identifikaciju žrtava trgovine ljudima i monitoring.

Iako je predloženo da se ne otvaraju nova skloništa jer kapacitet postojećih skloništa zadovoljava potrebe žrtvi trgovine, postoji potreba za programima reintegracije u različitim dijelovima zemlje. Sva skloništa u Bosni i Hercegovini su zatvorenog tipa. Međutim preporuka je da postoje i otvorena skloništa koja bi primala žrtve nižeg sigurnosnog rizika, kako bi se omogućila njihova uspješnija reintegracija. Skloništa zatvorenog tipa bi nudila veći stupanj zaštite žrtvama, ukoliko to nalaže sigurnosni razlozi. Potrebno je investirati više naporu ka stvaranju mogućnosti za rekreaciju, dodatno i redovito obrazovanje, upošljavanje i projekata za generiranje prihoda. Kako bi se procjenio kvalitet usluga koje se pružaju žrtvama trgovine ljudima i sistem za upućivanja žrtava, potrebno je uspostaviti mehanizm za monitoring mreže pomoći žrtvama trgovine ljudima.

Vezano za povratak žrtava trgovine ljudima u zemlje porijekla, Ministarstvo sigurnosti i Međunarodna organizacija za migracije (IOM) su potpisali Ugovor o procesu repatrijacije žrtava koje su strani državljeni, smješteni u skloništima. Ugovor definiše uloge i odgovornosti potpisnika, uključujući sigurnost razmjerenih informacija. Ministarstvo sigurnosti izdaje zahtjev za repatrijaciju samo ako su ispunjeni određeni preduslovi, kao što je potvrda od strane Ureda državnog tužioca da osoba nije uključena u krivični postupak. Međunarodna organizacija za migracije (IOM) priprema podršku za repatrijaciju, prevoz, prijem od strane IOM misije u državi u koju žrtva putuje, kao i određeni iznos novčane potpore za žrtvu. Međutim, čini se da nevladine organizacije imaju ograničeno poznavanje procesa repatrijacije ili pomoći koja se pruža žrtvama nakon njihovog povratka.⁷

Sažetak preporuka iz ovoga izvještaja sadržan je u Annexu II ovog dokumenta.

³ Samo je jedna nevladina organizacija obezbijedila frizerski kurs sa diplomom, i to stranim državljkama žrtvama trgovine ljudima. Ostala skloništa nude zanatske kurseve u terapeutске svrhe, koji ne obezbjeđuju priznatu diplomu.

⁴ U većini slučajeva, skloništa obezbjeđuju zdravstvene usluge od privatnih ljekara i psihologa. U slučaju državljana Bosne i Hercegovine, ukoliko imaju zdravstveno osiguranje, obezbjeđuje im se besplatna zdravstvena zaštita; ukoliko državljanin Bosne i Hercegovine nema takvo osiguranje, nevladina organizacija mora platiti troškove za sve zdravstvene usluge.

⁵ Dosadašnja istraživanja u drugim dijelovima svijeta pokazala su da su takve sigurnosne mjere generalno dovoljne; međutim, ukoliko sklonište pruža smještaj visokorizičnim slučajevima, može postojati potreba za obezbjeđivanjem 24-satne zaštite od strane privatne firme ili policije. Samo jedno sklonište ima tako visok nivo sigurnosti, što uključuje potpuno ograđen objekat i prisustvo policije 24 sata na dan.

⁶ NVO „Vaša prava“, osigurava da žrtve budu informisane o njihovim pravima i da imaju pravnog zastupnika na svim sastancima sa tužiocem ili tokom saslušanja na sudu ali takođe pružaju pravnu pomoći u parničnim slučajevima, ukoliko je takva pomoć potrebna žrtvama – u slučajevima kada se traži starateljstvo nad djecom, azil, i slično. U dva slučaja Vaša prava su također podnijela zahtjeve za odštetu za žrtve trgovine ljudima ali nijedan od njih još nije presuđen.

⁷ Unatoč tome što se raspituju o uslugama potrebnim u vezi sa repatrijacijom, prenoseći ove informacije uredima IOM-a u zemljama iz kojih dolaze žrtve trgovine ljudima, oni osobljuju nevladine organizacije ili žrtvama ne obezbjeđuju informacije koje se odnose na pomoći koja će imati na raspaganju po povratku u zemlju porijekla. Žrtve dobivaju jedino osnovne informacije o putnom aranžmanu na dan odlaska ili dan prije.

Faktori rizika koji vode trgovini djecom

U aprilu 2006. godine organizacija Save the Children Norway je započela sa kvalitativnim istraživanjem o faktorima rizika koji vode trgovini djecom kao i kontekstu života nekih rizičnih grupa čiji dobijeni podaci i rezultati će doprinjeti odgovarajućem planiranju aktivnosti na nacionalnom i regionalnom nivou te efikasnjem planiranju i poboljšanju preventivnih aktivnosti. Finalizacija istraživanja i prezentacija dobijenih rezultata i preporuka planirana je za maj 2007. godine.

Izgradnja kapaciteta

U skladu sa Zakonom o službi za poslove sa strancima u toku 2006. godine oformljena je i otpočela je sa radom Služba za poslove sa strancima. Vijeće ministara je imenovalo rukovodstvo Službe koje je zatim provelo proceduru preuzimanja službenika ministarstava za unutrašnje poslove entiteta i kantona koji su radili u službama za poslove sa strancima, a koji su ispunjavali uslove predviđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji službe. Na osnovu zaključenih odgovarajućih protokola između Ministarstva sigurnosti i ministarstava unutrašnjih poslova o načinu preuzimanja kadrova, dokumentacije, opreme, materijalno-tehničkih sredstava i smještajnog prostora za potrebe uspostave Službe za poslove sa strancima, Služba je pored službenika preuzeala i odgovarajuće prostorije i opremu koji su do tada služili za obavljanje poslova sa strancima što je omogućilo brzo i efikasno preuzimanje nadležnosti u ovoj oblasti i otpočinjanje funkcije službe. Otpočinjanjem rada službe ona je postala odgovorna za provedbu najvećeg dijela Zakona o boravku i kretanju stranaca i azilu, uključujući i niz odredbi koje su direktno povezane sa borbom protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija. Centralizovan pristup koji će ubuduće biti prisutan u provedbi pomenutog zakona, umjesto nedovoljno koordiniranog i nadziranog dosadašnjeg načina rada, će svakako doprinjeti povećanju efikasnosti rada i poboljšanju rezultata na suzbijanju trgovine ljudima i ilegalne migracije.

Ministarstvo sigurnosti je tokom 2006. godine provelo niz aktivnosti na izgradnji i uspostavi Centra za smještanje ilegalnih migranata. Pored rješavanja imovinsko pravnih odnosa i pripemanja neophodne dokumentacije i velika većina radova na izgradnji i opremanju Centra je okončana tako da se njegovo stavljanje u funkciju može očekivati početkom 2007. godine. Otvaranje ovog Centra, lociranog u Lukavici će stvoriti sve neophodne uslove za provođenje Zakona o boravku i kretanju stranaca i azilu, čija je dosadašnja provedba bila nemoguća zbog nepostojanja Centra u kojem bi se pod nadzorom držali ilegalni migranti do njihovog dobrovoljnog ili prisilnog vraćanja u zemlje porijekla ili uobičajenog boravka. Ministarstvo sigurnosti je pored ovih aktivnosti podnijelo i neophodnu projektну dokumentaciju Delegaciji Evropske komisije koja je odobrila iznos od 1 milion eura iz programa CARDS 2006 za nastavak izgradnje i opremanja Centra za smještanje ilegalnih migranata. Kroz pomenuti projekat, čija će implementacija otpočeti 2007. godine će se postojići Centar znatno proširiti i poboljšati čime će se postići potrebni nivo uslova u centru u skladu sa standardima Evropske unije.

U periodu od 8. do 26.05.2006 u Sarajevu je održana obuka za policiju, tužitelje i nevladine organizacije u organizaciji Ureda Državnog koordinatora i OSCE Misije u Bosni i Hercegovine, u suradnji sa La Strada-om Bosne i Hercegovine, pod nazivom ‘Istraživanje trgovine ljudima bez oslanjanja na žrtve: multiagencijska obuka. Sukladno aktivnostima predviđenim Operativnim planom za 2006. godinu, ova obuka imala je za cilj unaprijediti kvalitet i povećati broj uspješnih istraga kroz jačanje kapaciteta profesionalaca uključenih u borbu protiv trgovine ljudima u smislu sprovođenja proaktivnih istraga i jačanja suradnje među glavnim akterima. Napor organa sprovedbe zakona zadnjih godina na ovom polju bili su značajni. Međutim, kako u velikom broju slučajeva žrtve trgovine ljudima ne žele samoinicijativno i dobrovoljno ustupiti informacije policiji, uglavnom iz straha od osvete od strane trgovaca ljudima, postoji potreba za drugim metodama sprovođenja istraga i prikupljanja dokaza koje će biti dovoljne da osude trgovce ljudima, a koje ne zahtijevaju svjedočenje od strane žrtvi. Obuku, prvu ove vrste u Bosni i Hercegovini, sproveo je OSCE-ov Odjel za Strateška policijska pitanja. Za vrijeme prvog dijela obuke za 18 sudionika, koji je trajao deset dana, korištena je metodologiju koja se razlikuje od klasičnih metoda edukacije, tako da su sudionici imali priliku da uče kroz obavljanje raznih aktivnosti, tj. uspostavljanja multi-agencijskog tima, koji je simulirao sprovedbu istrage, koristeći svoje vještine, znanje, opremu i postojeće zakonodavstvo u rješavanju hipotetičnog slučaja. Drugi dio obuke, fokusirao se na upoznavanje budućih edukatora sa modernim metodologijama edukacije i identificiranjem nedostataka i potreba u okviru programa specijalizirane

obuke u njihovim institucijama sa ciljem eventualnog uvrštavanja iste u plan i program edukacije policijskih akademija.

Takođe kao dio koordiniranih napora za suzbijanje trgovine ljudima, Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini, EUPM i NVO La Strada, organizovali su tri seminara pod nazivom "Primjena međunarodnih mehanizama za procesuiranje predmeta trgovine ljudima", koji su održani u Banja Luci, Sarajevu i Mostaru, u razdoblju od 13—15 septembra 2006. godine. Seminari su održani u suradnji s Uredom Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini s ciljem jačanja kapaciteta procesuiranja predmeta trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini. Tužitelji iz cijele Bosne i Hercegovine okupili su se kako bi dobili relevantne i korisne informacije u vezi međunarodne suradnje u borbi protiv organizirane trgovine ljudima. Cilj seminara bio je pružiti tužiteljima u Bosni i Hercegovini uvid u što više informacija o mogućnostima međunarodne suradnje u domenu borbe protiv trgovine ljudima, kako bi se povećala efikasnost procesuiranja slučajeva trgovine ljudina. Oficir za vezu iz Bosne i Hercegovine prezentirao je mogućnosti South East European Cooperation Initiative (u daljem tekstu: SECI) centra i informacije o konkretnim riješenim slučajevima trgovine ljudima, kako bi tužitelji mogli koristiti ovaj Centar u njegovom punom kapacitetu u budućnosti. Ovaj niz seminara implementiran je zahvaljujući naporima i angažovanju članova Udarne grupe posebno tužilaca iz Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine i Javnog tužilaštva Brčko Distrikta. Poseban akcent seminara stavljen je na aspekte međunarodne saradnje kao neophodnog preduslova u uspješnoj borbi protiv trgovine ljudima. U tom kontekstu značajan doprinos dao je Oficir za vezu Bosne i Hercegovine u SECI Centru, a što je rezultiralo i preduzimanjem konkretnih aktivnosti u vodenju istraga koje su imale međunarodni karakter. Početkom 2006. godine, u predmetu trgovine ljudima, već po drugi put je korištena upravo ta mogućnost suradnje sa SECI centrom koji je omogućio svjedočenje državljanke Rumunije pred sudom u Gradačcu.

Obuka – peta od sedam pilot obuka na projektu za područje zapadnog Balkana održana je od 8. do 12. maja 2006. godine u policijskoj akademiji u Sarajevu, pod nazivom "Razvijanje pouzdanih i funkcionalnih policijskih sistema, i jačanje borbe protiv glavnih kriminalnih radnji i policijske suradnje" u okviru EC CARDS Regionalnog policijskog projekta (CARPO). Domaćini su bili ravnatelj i zamjenik ravnatelja akademije zajedno sa Uredom Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima. Obuka je organizirana u bliskoj suradnji sa IOM-ovim uredom u Sarajevu, na dvije odvojene teme: trgovina ljudima i krijumčarenje osoba. Predavači na obje obuke su naglasili ciljeve u postizanju poboljšanja vještina sudionika u istražnim procedurama u borbi protiv ilegalne migracije i trgovine ljudima, orijentirajući se na prikupljanje obavještajnih podataka i dokaza. Na predavanjima u svezi sa borbom protiv trgovine ljudima naglašena je najbolja praksa u intervjuiranju žrtve trgovine ljudima koja može postati svjedok. Na predavanjima u svezi sa borbom protiv ilegalne migracije i krijumčarenja osoba fokus je bio na poboljšanju vještina sudionika koji se odnosi na prikupljanje dokaza, koje su postigli uz pomoć dva prominentna tužitelja koji su sudjelovali kao gosti predavači.

Ured državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije je u suradnji sa Save the Children Norway Regionalnim Uredom za Jugoistočnu Europu u januaru 2006. godine započeo sa realizacijom aktivnosti u okviru projekta pod nazivom „*Regionalni program suzbijanja trgovine djecom u Bosni i Hercegovini*“. Riječ je o regionalnom projektu koji se pored Bosne i Hercegovine istovremeno implementira u Srbiji, Crnoj Gori, Kosovu, Albaniji, Rumuniji i Bugarskoj. Ideja da se problemu trgovine djecom pristupi sa regionalnog aspekta zbog toga što je zaista i riječ o regionalnom i prekograničnom problemu potekla je od aktivista organizacija Save the Children Alijanse u regionu koji su na nacionalnom nivou započeli implementaciju određenih aktivnosti u suradnji sa domaćim vladinim i nevladinim organizacijama. U skladu s tim, suradnja sa Uredom Državnog koordinatora na implementaciji projektnih aktivnosti na nivou Bosne i Hercegovine rezultirala je izradom 2 dokumenta koja su danas neophodna kako u pogledu prevencije trgovine djecom tako i u pogledu zaštite prava žrtava. Riječ je o dokumentima pod nazivom "Pregled i analiza nacionalnog mehanizma u cilju sprečavanja trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini – Trgovina djecom u svrhu eksploracije" i "Pregled djelovanja nadležnih institucija za zaštitu djece žrtava trgovine – Referalni mehanizam". U izradi oba dokumenta učestvovali su članovi Državne grupe za borbu protiv trgovine ljudima, Podgrupe za djecu i spoljni eksperti. U dokumentu "Pregled i analiza nacionalnog mehanizma u cilju sprečavanja trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini – Trgovina

djecem u svrhu eksploracije“ su popisane sve postojeće službe koje imaju dodira sa problematikom koja se odnosi na trgovinu djecom, zatim identificirali su se postojeći nedostatci i problemi te napravile preporuke za poboljšanje tog sistema u cilju bolje i efikasnije zaštite visoko rizičnih grupa djece od trgovine. U drugom dokumentu “*Pregled djelovanja nadležnih institucija za zaštitu djece žrtava trgovine – Referalni mehanizam*“ popisani su i identificirani problemi i nedostaci institucija u vezi sa zaštitom dječijih prava. Dobijeni nalazi ova dokumenta upućuju na niz aktivnosti koje je potrebno uraditi u Bosni i Hercegovine kako na polju prevencije tako i na polju zaštite. Jedan od ključnih nalaza predstavlja i potreba za izgradnjom kapaciteta profesionalaca koji se u svakodnevnom poslu susreću sa potencijalnim ili aktuelnim žrtvama trgovine. Stoga je u okviru spomenute saradnje započet i rad na izradi priručnika za profesionalce (socijalne radnike, policiju, zdravstvene radnike, sudstvo i tužilaštvo) u vezi sa problematikom trgovine djecom, dječijim pravima, zaštitom djece i mehanizmima identifikacije. Njegova izrada je predviđena za početak februara 2007. godine nakon čega će biti spreman za distribuciju vladinim i nevladinim organizacijama. U 2006. godini započet je i rad na pripremi šest treninga za socijalne radnike, zdravstvene radnike i policajce koji će se realizirati u periodu juli 2006 - mart 2007 i obuhvata oba entiteta i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, a sve s ciljem ojačavanja kapaciteta kako bi se efikasno obuhvatile i aktivno uključile sve rizične grupe djece u preventivne intervencije kao i ispoštovala njihova prava i pružila potrebna usluga i njega koju tim pravima i zavrijeduju. Prvi trening održan je u Neumu polovinom jula, drugi u septembru u Banja Luci, zatim u novembru u Tuzli i tokom decembra u Zenici. Svi navedeni treninzi okupljali su približno jednak broj učesnika profesionalaca i to po 14 socijalnih radnika, 3 zdravstvena radnika i 3 policijska službenika. Preostala dva treninga u ovoj fazi će se održati u februaru 2007. godine u Brčko Distriktu i Sarajevu.

U periodu od 4 - 6 maja 2006. godine u Bukureštu je održan posljednji seminar u okviru projekta ‘Jačanje kapaciteta organa sprovedbe zakona za borbu protiv trgovine ljudima u jugoistočnoj Europi’. Projekat, finansijski podržan od strane vlada Holandije i Švajcarske, zajednički je implementiran od strane ICMPD-a i UNDP-a iz Rumunije. Na završnom seminaru su prisustvovali državna izaslanstva sačinjena od predstavnika policijskih snaga, policijskih akademija, tužiteljstava i NVO-a iz Albanije, Bosne i Hercegovina, Bugarske, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Rumunjske, Srbije i Crne Gore i UNMIK-a. Tokom seminara finaliziran je priručnik za obuku u oblasti borbe protiv trgovine ljudima koji je sačinjen za vrijme ovog projekta. Nadalje, sudionici su iskoristili ovu priliku za razmjenu iskustava za održivom obukom za borbu protiv trgovine ljudima i diskusijom o efikasnoj suradnji organa sprovedbe zakona na regionalnoj razini.

U okviru projekta «Trgovina ljudima: Prevencija i zaštita u Bosni i Hercegovini» koji implementira Međunarodna organizacija za migracije (IOM) iz sredstava dodijeljenih grantom USAID-a, 29. novembra 2006. godine uspostavljen je Odbor za obuku u čijem radu učestvuje i Tematska grupa za prevenciju i ekonomsko osnaživanje. Aktivnosti Odbora za obuku provode se s ciljem koordinacije održavanja obuka kako bi se izbjeglo preklapanje aktivnosti i propagirala odgovornost između lokalnih partnera. Također, aktivnosti Odbora za obuku su usmjerene ka održivosti i efektivnosti rezultata borbe protiv trgovine ljudima. U tu svrhu Odbor za obuku se sastoji od predstavnika organa vlasti, nevladinog sektora, fakulteta te međunarodnih organizacija. Članovi Odbora za obuku zajedno planiraju sadržaj i sprovedbu edukativnog programa obuke o trgovini ljudima čiji cilj je educiranje određenog broja ljudi iz ciljanih grupa kako bi, pri uspješnom završetku obuke, sami postali edukatori na temu trgovine ljudima. Ciljane grupe za obuku su sudije, tužitelji, inspektorji za rad, zdravstveni, pedagoški te socijalni službenici i osoblje iz sigurnih kuća kao i sve druge institucije koje su uključene u aktivnosti na suzbijanju trgovine ljudima.

Prikupljanje resursa i budžeta

Sprovedba aktivnosti koje su izvršene u 2006. godini, omogućena je putem finansijskih sredstava koja su osigurana iz budžeta Zajedničkih institucija Bosne i Hercegovine i to iz Budžeta posebnih namjena Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije u iznosu od 100.000 BAM za potrebe rada Državne Grupe. Iz državnog proračuna, kroz proračun Ministarstva sigurnosti, takođe su osigurana sredstva za podršku nevladinim organizacijama koje pružaju direktnu asistenciju žrtvama trgovine ljudima u sigurnim kućama u iznosu od 100.000 BAM.

Podršku organiziranju seminara, treninga i drugih aktivnosti predviđenih Operativnim planom, svojim financiranjem pružili su Međunarodna organizacija za migracije (IOM) kroz donaciju USAID-a, Save the Children Norway, OSCE i La Strada. Pored finansijskih sredstava, OSCE je osigurao sredstva za savjetnika Državnom koordinatoru. Save the Children Norway, Međunarodna organizacija za migracije (IOM) i ICMPD su takođe osigurale sredstva za po jednog stručnog službenika u Uredu Državnog koordinatora zaduženih za sprovedbu zajedničkih projekata.

III Prevencija

Podizanje javne svijesti o problemu trgovine ljudima

U sklopu prvog dijela informativne kampanje „Podizanje svijesti u cilju prevencije trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini“ (PARC II), finansijski podržane od strane USAID-a, koju sprovodi Međunarodna organizacija za migracije (IOM), u septembru 2006. godine sprovedeno je istraživanje sa ciljem da se vidi koliki je nivo svijesti o trgovini ljudima u bosanskohercegovačkom društву, i kako bi se što efikasnije isplanirala informativna kampanja. Od 1734 ljudi koji su intervjuisani u tri starosne grupe – žene starosne dobi između 16-36 godina, muškarci starosne dobi između 23-46 godina, i muškarci starosne dobi između 16-22 godine, došlo se do slijedećih rezultata:

- 98, 8% intervjuisanih ljudi su bili izloženi informacijama o trgovini ljudima i 71, 1% njih vjeruje da je to ozbiljan problem u Bosni i Hercegovini. Samo 13% vjeruje da trgovina ljudima postoji u njihovoј neposrednoj okolini, što može biti pokazatelj da informacije koje su do tada imali možda nisu dovoljne da bi identifikovali slučaj trgovine ljudima.
- 74% intervjuisanih ljudi bi prihvatile posao od strane rodbine bez detaljnijeg istraživanja o čemu se radi, što je pokazatelj potrebe da se ukaže na postojanje trgovaca ljudima koji koriste rodbinu i bliske prijatelje da namame potencijalne žrtve.
- 36% intervjuisanih ljudi – 15% muškaraca starosne dobi 23-46; 47% žena starosne dobi 16-36 i 55% muškaraca starosne dobi 16-22 – bi pitali svoje roditelje za mišljenje ako bi bili u prilici da prihvate ponudu za posao u inostranstvu, a da nisu sigurni da je ponuda legitimna; što pokazuje važnost razvijanja specifičnih strategija za muškarce i žene starosne dobi 40–55, jer se ta starosna grupa može smatrati potencijalnim roditeljima intervjuisanih ljudi.

Nakon dobivenih rezultata pomenutog istraživanja pristupilo se izradi informativno-edukativnih materijala (brošura, postera, dnevnika), novinskih oglasa te produkciji TV spotova i radio jinglova namjenjenih za informativnu kampanju PARC II koja se odvija kroz dvije strategije. Jedna je usmjerena na podizanje svijesti mlađih o problemu trgovine ljudima u Bosni i Hecegovini u obrazovnom sistemu, a druga da se na najefikasniji način educira posebno ranjiva populacija nezaposleni mlađih ljudi u Bosni i Hercegovini, koji žele poboljšati svoje životne standarde tražeći posao u inostranstvu.

U sklopu Projekta „Trgovina ljudima: Prevencija i zaštita“ koji je finansiran od strane USAID-a, Međunarodna organizacija za migracije (IOM) je počela 11. decembra 2006. godine sa implementacijom prve faze drugog dijela informativne kampanje „Podizanje svijesti u cilju prevencije trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini“ (PARC II). Ova faza podrazumjeva distribuciju štampanog materijala (ilustrovane brošure namjenjene djeci i mlađima u osnovnim, srednjim školama te studentima, postere sa porukom „NE TRGUJ SVOJIM ŽIVOTOM“, dnevnik, privjeske za mobitel), objavljuvanje poruke putem radio stanica i novinskih oglasa te emitiranjem TV spota. Materijali koji su dizajnirani i izrađeni za ovu kampanju prezentirani su dvijema fokus grupama koje su ih i odobrile. Svi informativno edukativni materijali distribuirani su nevladinim partnerskim organizacijama kako bi se koristili za vrijeme obrazovnih radionica namjenjenih za muškarce, učenike osnovnih i srednjih škola, njihove roditelje, osoblje kao i ranjive kategorije poput Roma. Od tada 559 osoba je senzitivirano kroz ove radionice na području Bosne i Hercegovine. Nadalje 31 psihosocijalne radionice s ciljem osnaživanja mlađih bez roditeljskog staranja su održane i obuhvatile su 232 mlade osobe.

Efikasnost kampanje u podizanju svijesti društva u Bosni i Hercegovini se može procjeniti i po broju upućenih poziva na SOS liniju koja je imala znatan porast od 37 procenta u broju primljenih poziva u

mjesecu kada je kampanja bila emitirana na radiju i televiziji. U 2006. godini putem SOS linije 904 osobe su dobine informacije o trgovini ljudima i omogućeno je pružanje nekog oblika asistencije 71 potencijalnoj žrtvi trgovine ljudima u skladu sa njihovim potrebama.⁸ Oblici asistencije u ovim slučajevima mogu uključivati psihološku pomoć ili savjetovanje, što ne mora uvijek uključivati smještaj u sigurnoj kući.

Uzimajući u obzir kontinuirani porast domaćih, i pritom maloljetnih žrtvi trgovine ljudima, dobijanjem suglasnosti od svih resornih ministarstava obrazovanja i pedagoških zavoda za uključivanje tematske nastavne jedinice o trgovini ljudima u plan i program osnovnog i srednjeg obrazovanja postignut je značajan napredak u oblasti prevencije. Početkom 2007. godine u suradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) planirano je štampanje 4500 primjeraka priručnika za nastavnike/pedagoge na sva tri zvanična jezika u Bosni i Hercegovini, nakon čega je planirana njihova distribucija u suradnji sa IOM-om. Razmatranjem ove tematike iz jednoobraznog priručnika na satima odjeljenjskih-razrednih zajednica u osnovnim i srednjim školama sa početkom školske 2007/2008 godine osigurati će se odvijanje edukacije mlađih a samim tim i prevencije na jednak način i na teritoriji čitave Bosne i Hercegovine.

Pri završetku priručnika za nastavnike planirane su i aktivnosti na izradi priručnika za učenike koji bi u značajnoj mjeri bio usaglašen sa priručnikom za nastavnike.

Kao član Upravnog odbora na Projektu prevencije trgovine ljudima i nasilja zasnovanog na osnovu spola (PATS), Državni koordinator podržava rad NVO Bosansko-hercegovačka inicijativa žena (BHWI) sa tražiteljima azila koji borave u azilantskim centrima kao posebno ranjivom kategorijom potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Projekat se od 2004. godine implementira u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Samo u razdoblju od februara – septembra 2006. godine, PATS implementator u Bosni i Hercegovini napravio je 103 informativne sesije, od čega je 46% napravljeno sa ženama a 54% sa muškarcima. Od ukupne brojke napravljenih sesija u ove tri zemlje regiona, indikativan je podatak da 51% tražitelja azila nije čulo za pojmom trgovine ljudima i nasilja zasnovanog na spolu.

S ciljem uspostavljanja školske mreže za izmjenju iskustava, implementacije transnacionalnih radionica na temu jačanja kapaciteta i stvaranja dodatnog materijala za korištenje u školama implementiran je regionalni obrazovni pilot-projekat protiv trgovine ljudima u saradnji sa nevladitim organizacijama Lara Bijeljina i Žena BiH Mostar. Metodologija za obrazovanje ranjivih populacija koje zbog raznih razloga ne pohađaju školu, tačnije Romska populacija koja živi na području Bijeljine i izbjeglice iz kampa Salakovac, je sačinjena i testirana. Evaluacijsko istraživanje je implementirano u svim školama učesnicama na tom području, a priručnik najboljih primjera iz prakse završen i objavljen u septembru.

Na polju prevencije od trgovine ljudima i podizanju javne svijesti općenito, veliku ulogu igraju nevladine organizacije. Tako su i u 2006. godini, nevladine organizacije implementirale veliki broj projekata i edukacija, a koje su detaljno obrazložene u Aneksu III ovog izvještaja.

Ekonomsko osnaživanje ugroženih skupina

Kapaciteti institucija u Bosni i Hercegovini za ekonomsko osnaživanje ugroženih grupa i dalje ostaju vrlo limitirani i skromni zbog nestabilne političke i ekomske situacije te velikog broja stanovništva u stanju socijalne potrebe.

⁸ Ovaj podatak je dostavila Međunarodna organizacija za migracije (IOM), koji ujedno i financira rad besplatne SOS linije.

IV Zaštita žrtava i svjedoka

Izrada i usvajanje Pravila o zaštiti domaćih žrtava i svjedoka-žrtava trgovine ljudima

Broj domaćih žrtava trgovine ljudima je u porastu i zahtjeva uspostavu efikasnog sistema upućivanja žrtava državljana Bosne i Hercegovine. Tematska grupa za zaštitu žrtava i svjedoka-žrtava trgovine ljudima je tokom 2006. godine radila na izradi „Pravila o zaštiti žrtava trgovine ljudima i svjedoka-žrtava trgovine ljudima državljana Bosne i Hercegovine“ koji će biti prosljen Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje nakon konsultacija sa nadležnim ministarstvima entiteta odnosno kantona i Brčko Distrikta.

Ova Pravila predviđaju multi-sektoralni pristup i mogućnost rehabilitacije i reintegracije kroz protokole o suradnji sa NVO-ima. Naglašeno je da je potrebno osigurati sredstva u vidu specijaliziranog državnog fonda za programe reintegracije domaćih žrtava trgovine ljudima jer i dalje najveći problem u zaštiti žena žrtava trgovine ljudima predstavlja nedostatak finansijskih resursa za provođenje programa reintegracije.

Monitoring slučajeva trgovine djecom

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u okviru redovnih aktivnosti provodi mjere koje imaju za cilj bolju i efikasniju zaštitu individualnih prava različitih grupa stanovništva u Bosni i Hercegovini kao što su osobe s invaliditetom, porodice nestalih osoba, žrtve rata, raseljene osobe i izbjeglice, pripadnici manjina, stare i siromašne osobe a poseban proritet imaju djeца i žene žrtve raznih oblika nasilja koje se najčešće pojavljuju kao žrtve trgovine ljudima. Ministarstvo ima nadležnost da djeluje u pogledu pružanja zaštite samo u slučajevima kada je takva asistencija tražena od strane pojedinaca, grupa, nevladinih organizacija ili nadležnih institucija.

U pogledu pojačane zaštite djece, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice se aktivno uključivalo najčešće u slučajevima kada je od strane centara za socijalni rad tražena stručna pomoć i u situacijama kada je takva zaštita tražena individualno od strane bilo koje osobe pojedinačno ili putem zakonskog zastupnika.

U rješavanju ovih slučajeva u Odjelu za zaštitu ljudskih prava na osnovu ovih asistencija i monitoringa slučajeva identifikovani su oblici i načini eksplotacije djece koji su uglavnom bili povezani sa sklapanjem maloljetničkih brakova i usvajanjem djece.

Više slučajeva, najmanje tri, odnosi se na slučajeve sumnjivog usvajanja djece koja su rođena u vanbračnim zajednicama i kod kojih je naknadno došlo do priznavanja očinstva i pokušaja zloupotrebe djevojčica. Pored navedenih načina zabilježeni su i slučajevi zloupotrebe djece s invaliditetom od strane bliskih srodnika ili hraniteljske porodice. Utvrđeno je da su u većini slučajeva, najmanje pet, koji se odnose na romsku manjinu, sve evidentirane osobe bile djevojčice u dobi od 14-17 godina i većina slučajeva je vezana za dogovorene brakove koji su u stvarnosti samo vanbračne zajednice, dakle nije došlo do sklapanja brakova uz posredovanje centara za socijalni rad.

Uključenost Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine u zaštitu djece od trgovine ljudima

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, odnosno Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine kojem administrativnu i stručnu podršku pruža Sektor za ljudska prava realizovalo je do sada više aktivnosti koje se odnose prije svega na zaštitu djece u okviru aktivnosti koje su usmjerene na stvaranje potrebnog zakonodavnog okvira i boljeg povezivanja nadležnih struktura vlasti u Bosni i Hercegovini u cilju sprečavanja svih oblika nasilja nad djecom i provođenja mjera na jačanju svijesti i edukaciji, zbrinjavanju i pružanju pomoći djeci kao i iznalaženju potrebnih finansijskih i operativnih resursa za realizaciju pripremljenih planova i programa kojima se unapređuje zaštita djece od nasilja u svakodnevnom životu.

Osnov za relizaciju navedenih aktivnosti je Akcioni plan za djecu Bosne i Hercegovine 2002. - 2010. kojeg je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo 2002. godine kada je formirano Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine sa zadatkom da prati implementaciju ovog plana i implementaciju navedenih Konvencija i Protokola a posebno da vrši koordinaciju aktivnosti sa ključnim akterima u vezi sa zaštitom djece. Ovaj plan sadrži posebne mjere usmjerene na sprečavanje nasilja nad djecom koje uključuju i mjere za sprečavanje trgovine djecom.

U realizaciji planova učestvuјe više ministerstava različitih nadležnosti i vladinih tijela uključujući policiju, organe socijalne zaštite, sudove, NVO-e i međunarodne organizacije koji su u protekloj godini realizovali nekoliko aktivnosti koje se odnose na edukaciju socijalnih radnika, policije i nominovanih osoba iz drugih resornih ministerstava entiteta i Brčko Distrikta.

Posebno je značajno pomenuti Strategiju za borbu protiv nasilja nad djecom 2007-2010 koja ima za cilj smanjiti bilo koji oblik izloženosti djece nasilju uključujući i provođenje mjera zaštite djece od trgovine ljudima. Prioritetna briga o zbrinjavanju djece žrtava biti će posebno obrađena a predviđa se izrada posebnih dokumenata koji se naslanjaju na pomenuta Pravila o zaštiti žrtva trgovine ljudima i žrtava-svjedoka trgovine ljudima državljanima Bosne i Hercegovine.

Vijeće za djecu je u okviru Radne grupe za dječiju zaštitu uspostavilo inicijalni mehanizam za monitoring slučajeva djece koja se pojavljuju kao žrtve nasilja s namjerom da se harmonizira rad sa Državnim koordinatorom za sprečavanje trgovine ljudima i ilegalne imigracije.

Usvajanjem Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Porodičnih zakona u entitetima poboljšan je standard zaštite djece u Bosni i Hercegovini u skladu sa Konvencijom o pravima djeteta i pratećim Protokolima. Treba naglasiti da standardi postupanja sa djetetom žrtvom još uvek nisu dovoljni i precizni za efikasnu zaštitu djece od nasilja pa time i od trgovine ljudima i drugih oblika eksploatacije te je potrebno dalje razvijati ovaj zakonodavni okvir pogotovu zakone koji tretiraju zdravstvenu i socijalnu zaštitu djece žrtvava u kojim treba ciljano izmjeniti odredbe koje se odnose na prava djece koja su identifikovana kao žrtve bilo kojeg oblika nasilja a naročito trgovine ljudima.

Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine je u skladu sa tim razvilo model povezivanja aktivnosti formiranjem tematskih radnih grupa (Radna grupa za dječiju zaštitu) koje u okviru različitih aktivnosti u cilju planiranja i provođenja sektorskih mjera imaju za cilj zaštitu djece koja su izložena nasilju ili riziku da budu trgovana.

U okviru prezentiranih aktivnosti primarni cilj je da sva relevantna ministerstva i vladina tijela usvoje politike i procedure koje idu u prilog razmjeni informacija i umrežavanja među agencijama i pojedincima koji rade sa djecom žrtvama kako bi se osigurao djelotvoran kontinuitet brige o djetetu žrtvi i njegova zaštita.

Zaštita žena odnosno sprečavanje diskriminacije žena

Kontinuirano se provodi više aktivnosti koje se odnose na edukaciju i jačanje svijesti državnih službenika na državnom i entetskome nivou i umrežavanje u cilju daljeg razvoja saradnje i unapređenja koordinacije na pitanjima vezanim za diskriminaciju spolova.

Kroz ove aktivnosti uspostavljena je mreža Gender osoba iz svih državnih i entetskih ministerstava koje imaju zadatak da rade na prikupljanju podataka i informacija koje su vezane za implementaciju Konvencija i Protokola o suzbijanju diskriminacije žena i Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i kao i razvoja planova i programa implementacije koji obavezno uključuju suzbijanje nasilja nad ženama.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine kontinuirano provodi aktivnosti koje imaju za cilj prevenciju i zaštitu domaćih žena i djevojčica žrtava trgovine i sprečavanju drugih oblika nasilja nad ženama organiziranjem edukacija, radionica i zajedničkih sastanaka kako bi se u sve aktivnosti uključio i Gender pristup i obuhvatilo što veći broj žena stručnjakinja.

Kroz navedene aktivnosti kontinuirano se sarađuje i sa domaćim i međunarodnim organizacijama, direktnim učešćem na konferencijama i seminarima u cilju prezentacije provedenih aktivnosti i promocije programa i planova koji se provode u Bosni i Hercegovini u cilju jačanja zaštite djece i žena u Bosni i Hercegovini.

Važno je napomenuti da se u okviru izvještaja koje Bosna i Hercegovina podnosi međunarodnim institucijama UN-a i Vijeću Evrope posebno obrađuju i uključuju informacije koje se odnose na borbu protiv trgovine ljudima što ima za rezultat da se informacije prikupljene u okviru Ureda Državnog koordinatora uključuju u ostale državne izvještaje od strane svih relevantnih vladinih institucija kao i nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini.

Rizične grupe

Rad sa ženama romske nacionalnosti je posebno složena aktivnost. U proteklom periodu su animirane žene pripadnice romske manjine koje same već pripremaju radionicu o trgovini ljudima. U okviru Strategije za poboljšanje položaja romske manjinske zajednice koja se implementira od 2005. godine formiran je aktiv žena Romkinja koje nastoje da se uključe kao ravnopravan partner u sprovođenje aktivnosti na boljoj zaštiti žena Romkinja koje su najčešće na prostoru Bosne i Hercegovine izložene riziku trgovine ljudima. Ove aktivnosti u budućnosti moraju biti direktnije pomagane jer resursi koji su na raspolaganju nisu dovoljni.

U Bosni i Hercegovini identifikovane su i žrtve trgovine ljudima koje pripadaju kategoriji osoba sa invaliditetom. Na nivou Bosne i Hercegovine i entiteta, priprema se izrada strategije za poboljšanje položaja osoba sa invaliditetom. U okviru ovih aktivnosti poseban segment predstavljeni će mjeru koje se odnose na efikasniju zaštitu osoba sa invaliditetom. Sadašnja zaštita koja se pruža ovim osobama nije adekvatna jer ne postoji nijedna specijalizirana institucija/organizacija koja je sposobljena za pružanje odgovarajuće zaštite ovim osobama. Programi rehabilitacije koji se provode u Bosni i Hercegovini nisu prilagođeni potrebama ovih osoba tako da se njihova zaštita odvija u okviru postojećih skloništa za žrtve trgovine ljudima.

Radna grupa za direktnu asistenciju žrtvama trgovine ljudima

U sklopu Projekta "Trgovina ljudima: Prevencija i zaštita u Bosni i Hercegovini" koji finansira USAID, a implementira Međunarodna organizacija za migracije (IOM), oformljena je radna grupa za direktnu intervenciju čiji je primarni cilj bio diskusija o asistenciji žrtvama trgovine ljudima i asistencija kategorijama ranjive populacije. Radna grupa za direktnu intervenciju uključuje partnere u implementaciji projekta koji pružaju direktnu asistenciju žrtvama trgovine ljudima (skloništa, hrana, odjeća, smještaj, medicinska pomoć, itd.). Ove nevladine organizacije su: Lara, Medica, Žena BiH, La Strada, Altius, Budućnost, Žene za Žene international, Fondacija Lokalne Demokratije, Međunarodni Forum Solidarnosti, Vaša Prava Bosne i Hercegovine u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), te Centrom za slobodan pristup informacijama kao pridruženim članom.

Među temama koje utiču na implementaciju programa, radna grupa je također razgovarala o održivosti referalnog sistema, održivosti procesa reintegracije koji treba postati efikasniji, komunikaciji i saradnji državnih institucija i nevladinih organizacijama uključenih u borbu protiv trgovine ljudima i direktnu asistenciju.

Iako u ranoj fazi razvoja, radna grupa je postigla važne rezultate koji izmađu ostalih uključuju i zagovaranje usmjerenog ka Uredu Državnog koordinatora u cilju zastupanja mišljenja NVO sektora prilikom kreiranja Pravila o zaštiti žrtava i svjedoka-žrtava trgovine ljudima državljana Bosne i Hercegovine. Protokol nevladinih organizacija je još jedna vrlo bitna inicijativa radne grupe za direktnu intervenciju. Radna grupa je prepoznala potrebu i inicirala stvaranje i potpisivanje zajedničkog Protokola nevladinih organizacija o saradnji organizacija uključenih u direktnu asistenciju žrtvama trgovine ljudima. Radna grupa vidi ovaj dokument kao vodič koji bi promovisao i regulisao partnerstvo, saradnju kao i kanale komunikacije, promovirajući efikasnost i održivost. Jezgro radne grupe zaduženo za kreiranje radne verzije Protokola je oformljeno od članova radne grupe.

Međunarodni mehanizam zaštite žrtava trgovine ljudima

Kako je veliki broj slučajeva trgovine ljudima prekogranične prirode te zahtijeva međunarodnu suradnju i zajedničko djelovanje aktera iz vladinog i nevladinog sektora pored sistema upućivanja žrtava unutar Bosne i Hercegovine, nužno je uspostavljanje i međudržavnog mehanizma pomoći i podrške žrtvama trgovine ljudima. Međudržavna suradnja se prvenstveno odnosi na siguronosne planove za žrtve trgovine koji obuhvataju i njihove porodice, odnosno osobe koje su im bliske, u zemljama porijekla, procjenu rizika prije povratka, adekvatan i održiv povratak te reintegraciju ili podršku kod preseljenja, kao i transfer žrtava u statusu svjedoka na sudove izvan granica zemlje u kojoj se nalazi, ili korištenje video zapisa svjedočenja umjesto toga. Bosna i Hercegovina je kao zemlja korisnica od oktobra 2006. godine otpočela provedbu Programa podrške razvoju transnacionalnog referalnog mehanizma (TRM)/međudržavnog mehanizma upućivanja za žrtve trgovine ljudima u Jugoistočnoj Evropi.⁹

Dakle, izravni ciljevi TRM programa, koji će biti dizajniran, isprobani i odobreni od strane zemalja jugoistočne Europe na osnovu najboljih praksi i identificiranih potreba žrtvi, su razvoj mehanizama neophodnih za sveobuhvatnu transnacionalnu/međudržavnu podršku žrtvama i institucionaliziranu saradnju na rješavanju slučajeva međudržavne trgovine ljudima među akterima i državama koje su uključene u projektu. TRM će dizajnirati, isprobati i odobriti zemlje tako što će se uzeti najbolje prakse kao i identificirane potrebe žrtava trgovine, uz dužno poštivanje zaštite podataka i privatnosti.¹⁰

⁹ Druge zemlje članice projekta su Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Crna Gora, Rumunija, Srbija i Kosovu pod protektoratom UN-a.

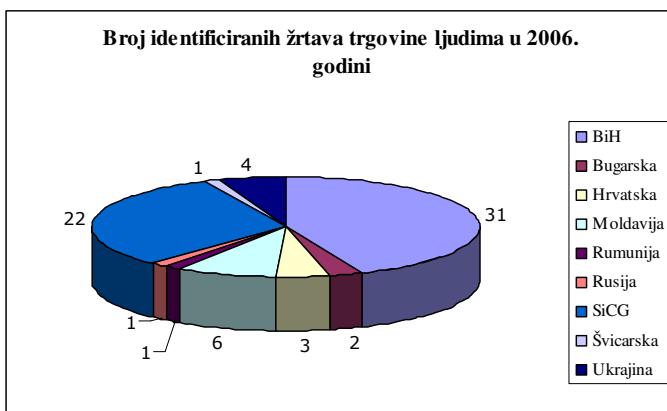
¹⁰ Vodeća agencija za implementaciju Programa, koji je omogućio USAID, je ICMPD sa partnerima: ACTA, MARRI i Ministarstvo unutarnjih poslova Bugarske. Još informacija o ovom projektu nalazi se u poglavljima Krivično gonjenje i međunarodna suradnja.

V Generalni pregled situacije i statistički pokazatelji o žrtvama trgovine ljudima

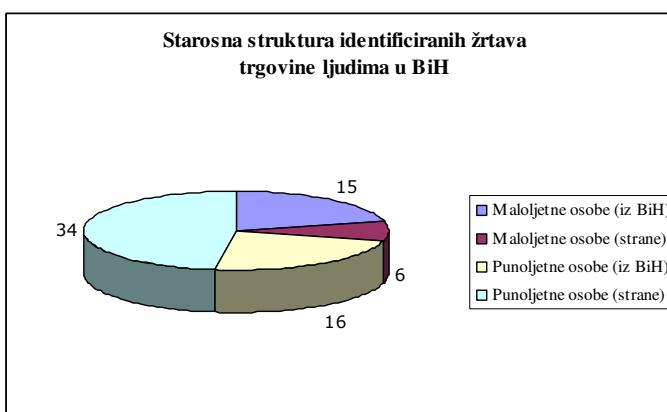
Što se tiče zbrinjavanja žrtvi trgovine ljudima, nevladine organizacije su u toku 2006. godine asistirale 83 osobe. Od tog broja 7 su bila djeca, kao pratnja uz majke, a 20 su žrtve koje su identifikovane i smještene u sigurne kuće ranijih godina. Dakle, ukupan broj asistiranih žrtava od strane nevladinih organizacija koje su identificirane isključivo u 2006. godini je 56.¹¹

Analizom podataka prikupljenih od strane policijskih organa, ustavnovljeno je da su identificirane 42. žrtve trgovine ljudima, a procesuirane 52. žrtve (10 procesuiranih žrtava su identificirane u prethodnim godinama). Od 42. žrtve, 15 nije boravilo u sigurnim kućama jer im je uglavnom ukazana asistencija od strane centra za socijalni rad ili su vraćene u obitelj. Preostalih 27 žrtava je boravilo u sigurnim kućama.

Iz svega navedenog može se zaključiti da je u toku 2006. godine identificirana 71 žrtva trgovine ljudima; 31 iz Bosne i Hercegovine, 22 iz Srbije i Crne Gore, 6 iz Moldavije, 4 iz Ukrajine, 3 iz Hrvatske, 2. iz Bugarske i po jedna osoba iz Švicarske, Rusije i Rumunije kao što je vidljivo iz slijedećeg grafikona. Samo jedna žrtva je muška osoba i to maloljetnik iz Srbije i Crne Gore.

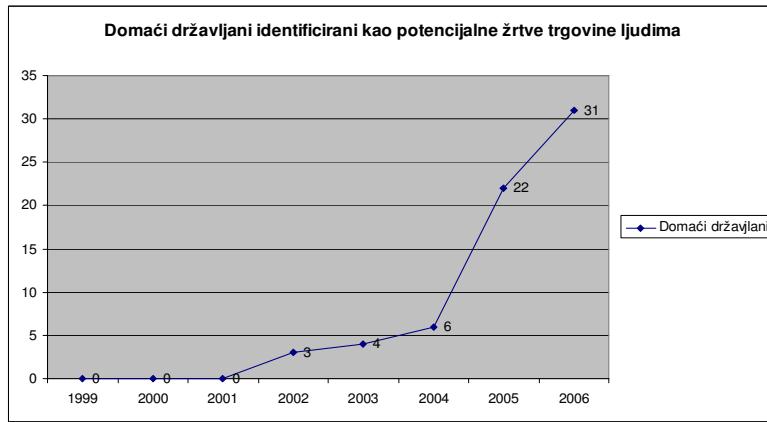
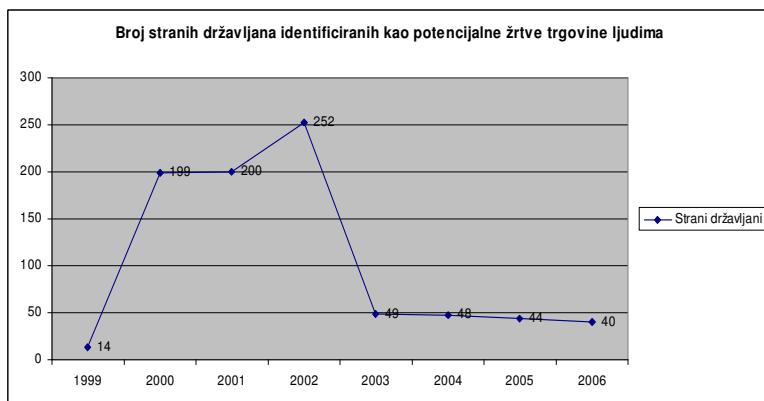
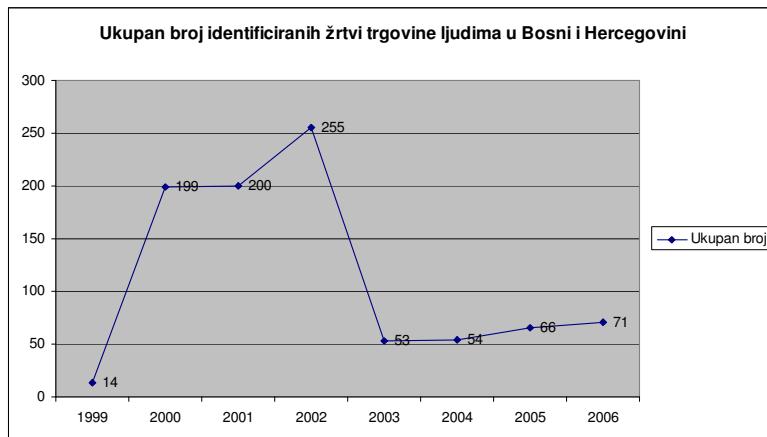

U slijedećem grafikonu prikazana je starosna struktura identificiranih žrtava trgovine ljudima u 2006. godini:

¹¹ Zahvaljujući fondovima SIDA-e i USAID-a, IOM je u suradnji sa svojim nevladnim partnerima u 2006. godini asistirao 55 žrtava trgovine ljudima kojima je pružena asistencija pri skloništu (hrana, odjeća, higijenski materijali), zdravstvena asistencija (opća zdravstvena briga, psihološka pomoć, bolničko liječenje i lijekovi), pravno savjetovanje i pomoć, asistencija pri povratku (nabavljanje putnih isprava, pomoć prije odlaska) i asistencija u reintegraciji (razvijanje individualnih planova reintegracije i finansijska pomoć). Među asistiranim žrtvama trgovine 25 je vraćeno u njihovu zemlju porijekla, 1. je premještena u drugu zemlju, a 29 državljana Bosne i Hercegovine je bilo uključeno u lokalnu reintegraciju.

U slijedeća tri grafikona prikazani su podaci o ukupnom broju identifikovanih žrtava trgovine ljudima i njihov odnos u periodu od 1999-2006, te podaci o stranim i domaćim žrtvama trgovine ljudima:

VI Krivično gonjenje i međunarodna suradnja

Krivično gonjenje

Krijumčarenje ilegalnih migranata

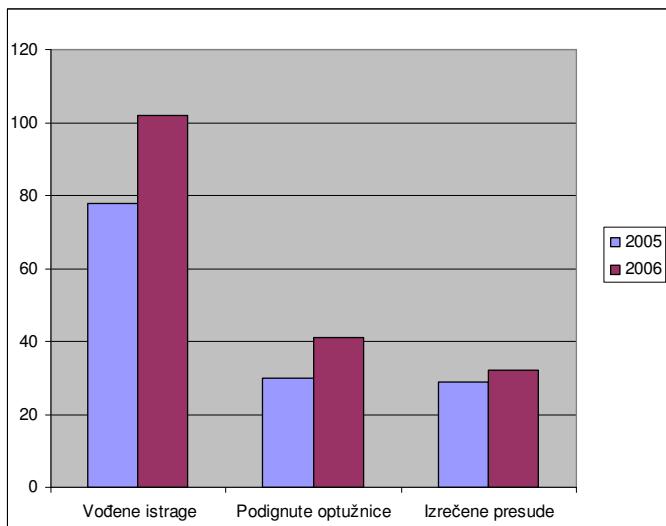
Na osnovu podataka službi za provođenje zakona i tužilaštava u toku 2006. godine podnesena su 63 izvještaja o počinjenom krivičnom djelu krijumčarenja osoba iz člana 189 Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine protiv 126 lica. Za jedan predmet podnesen je izvještaj o počinjenom krivičnom djelu krijumčarenje osoba u vezi sa članom 250 Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (organizovani kriminal).

Tužilaštva su u toku 2006. godine vodila 102. istrage u vezi krivičnog djela krijumčarenja osoba od čega je nastavljeno vođenje 57 istraga iz prethodnog perioda, a naređeno je 45 novih istraga.

U izvještajnom periodu tužioci su donijeli 3 naredbe o nesprovodenju istrage te obustavili istragu u 5 slučaja. U izvještajnom periodu podignuta je 41. optužnica od kojih je 39 potvrđeno a 2. odbijene.

Sudovi su presudili ukupno 32 predmeta protiv 35 lica. Po sporazumu o krivnji osuđeno je 21. lice od čega 12 na uslovnu osudu i 9 na kaznu zatvora. Bez sporazuma o krivnji osuđeno je 13 lica od čega na uslovnu osudu 10 i 3 na kaznu zatvora. Jedno lice je oslobođeno.

Na slijedećem grafikonu prikazan je odnos vođenih istraga, podignutih optužnica i izrečenih presuda za krijumčarenje osoba u 2005. i 2006. godini:

Trgovina ljudima

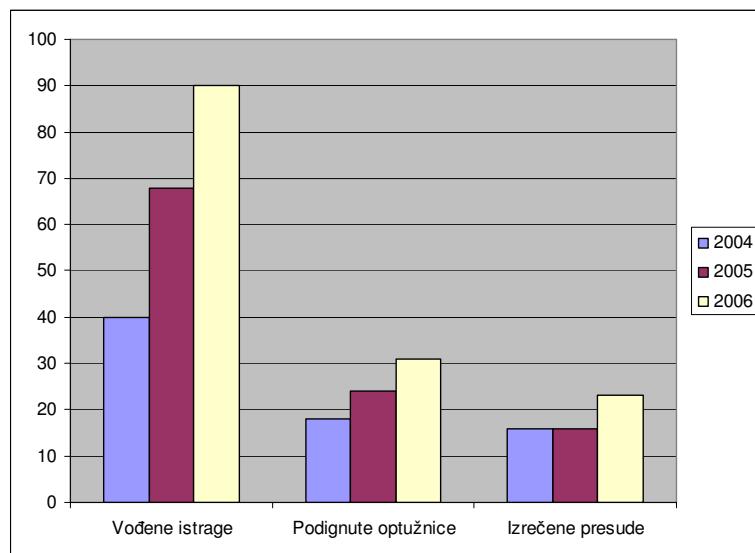
Na osnovu podataka službi za provođenje zakona i tužilaštava u toku 2006. godine prijavljena su 34 počinjena krivična djela trgovine ljudima i slična krivična djela protiv 77 lica. U dva slučaja podnešene su prijave krivičnih djela trgovine ljudima u vezi sa članom 250 Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (organizovani kriminal).

Broj identificiranih žrtava trgovine ljudima u 2005. godini po policijskim izvještajima je bio 54, a u 2006. godini 42. Istovremeno zapaža se da je u 2006. godini u radu bilo više istraga i to 90 (pokrenuto novih 42. a ukupno sa neriješenim 48 istraga iz prethodnog perioda, što je povećanje u odnosu na 2005. godinu kada je bilo u radu ukupno 68 istraga (37 pokrenutih istraga u 2005. godini i 31. istraga

nastavljena iz prethodne, 2004. godine). Donešeno je 14 naredbi o neprovođenju istrage, a 13 istraga je obustavljeno.

Takođe u 2006. godini podignuta je 31. optužnica, a na sudu su potvrđene 33 (dvije optužnice koje su podignute u 2005. godini su potvrđene u 2006. godini), a u 2005. godini bilo su podignute 24 optužnice, dok su sudovi potvrdili 26 optužnica. Sudovi su izrekli prvostepene presude protiv 30 lica, od čega su 23 osuđujuće. Po sporazumom o krivnji osuđeno je 10 lica, od čega 1. uslovna, 2. novčane i 7 kazni zatvora. Bez sporazuma o krivnji osuđeno je 13 lica, od čega su izrečene 2 uslovne i 11 kazni zatvora; 3 optužbe su odbijene i 4 osobe oslobođene. Protiv prvostepenih presuda uloženo je 12 žalbi.

Na slijedećem grafikonu prikazan je odnos broja vođenih istrage, podignutih optužnica i izrečenih prvostepenih presuda za lica koja su počinila krivično djelo trgovine ljudima i slična krivična djela:

Cijeneći po omjeru izrečenih zatvorskih kazni u odnosu na uslovne i novčane može se zaključiti da je došlo do pooštravanja kaznene politike. Tako je po osnovu sporazuma o krivnji za 7 presuđenih lica izrečena zatvorska kazna, a bez sporazuma o krivnji kazna zatvora je izrečena za 11 lica. Novčane kazne su izrečene samo za 2 lica i to po postignutom sporazumu o krivnji. U odnosu na ukupan broj presuđenih lica, za 3 lica su donešene odbijajuće presude, a 4 lica su oslobođena. Na primljene prvostepene presude iz 2006. godine, uložene su 23 žalbe, od čega je protiv 12 lica uložio tužilac a 11 žalbi su uložili optuženi. Rješavajući po ovim žalbama, drugostepeni sud je donio ukupno 17 pravomoćnih presuda od čega je za 10 lica izrečena zatvorska kazna, za 2 lica uslovna osuda. Za 1. lice izrečena je novčana kazna, dok je za 3 lica donešena odbijajuća presuda a jedno lice je oslobođeno. Broj osuđenih osoba koji su stupili na izdržavanje kazne je 9, dok 8 pravosnažno osuđenih osoba čeka na izdržavanje kazne.

U slijedećoj tabeli prikazana je struktura krivičnih djela trgovine ljudima i sličnih krivičnih djela te međusobni odnos za 2005 i 2006. godinu:

Krivično djelo	Broj prijavljenih krivičnih djela		Broj prijavljenih lica		Broj žrtava	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Zasnivanje ropskog odnosa Član 185. KZ Bosne i Hercegovine	-	2	-	2	-	1
Trgovina ljudima Član 186. KZ Bosne i Hercegovine	15	17 ¹²	35	45	27	23
Međunarodno vrbovanje radi prostitucije Član 187. KZ Bosne i Hercegovine	-	3	-	9	-	3
Nezakonito uskraćivanje identifikacijskih dokumenata Član 188 KZ Bosne i Hercegovine	3	2	3	6	3	5
Navodenje na prostituciju Član 210. KZ Federacije Bosne i Hercegovine	10	8	10	13	14	8
Trgovina ljudima radi vršenja prostitucije Član 198. KZ Republike Srpske	6	1	8	1	6	2
Navodenje na prostituciju Član 207. KZ Brčko Distrikta BiH	1	1	2	1	3	1
Iskorištavanje djeteta radi pornografije Član 208. KZ Brčko Distrikta BiH	1	-	1	-	1	-
UKUPNO	36	34	59	77	54	43

Rad Udarne grupe za borbu protiv trgovine ljudima

Udarna grupa za borbu protiv trgovine ljudima je preko izabranih članova, u okviru njihove stvarne i mjesne nadležnosti, pratila, prikupljala i vršila razmjenu informacija sa relevantnim službama uključenim u borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije, osim onih podataka čije bi otkrivanje štetno djelovalo na provođenje istrage ili ugrozilo bezbjednost žrtve trgovine ljudima.¹³

Za vrijeme redovitih, jednomjesečnih sastanaka, članovi Udarne grupe iznose opšta zapažanja o uočenim pojavama trgovine ljudima i ilegalne imigracije na svom području, vrše razmjenu informacija, uskladuju postojeće i dogovaraju nove metode u istraživanju, te rade na mnogim drugim pitanjima vezanim za uspješniji rad i postizanje veće efikasnosti na otkrivanju, sprečavanju i kažnjavanju krivičnih djela koja se vežu za trgovinu ljudima i ilegalnu imigraciju.

12 U četiri slučaja su nepoznati izvršitelji.

13 Udarna grupa radi pod direktnom nadležnošću Glavnog državnog tužitelja Tužilaštva Bosne i Hercegovine, koji je i zvanični rukovodilac Udarne grupe. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine formiralo je Udarnu grupu protiv trgovine ljudima i organizovane ilegalne imigracije (u daljem tekstu: Udarna grupa) u cilju uspostavljanja i unapređenja saradnje i koordinacije rada na najvišem mogućem nivou između državnih i entitetskih organa, kao i organa Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Izmjena i dopuna Odluke o formiranju Udarne grupe, donešena je na 134. sjednici Vijeća ministara, dana 28. novembra 2006. godine. U sastav Udarne grupe ulaze predstavnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Federalnog tužilaštva Federacije Bosne i Hercegovine, Republičkog javnog tužilaštva RS, Javnog tužilaštva Brčko Distrikta, Državne granične službe Bosne i Hercegovine, Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), MUP-a Federacije Bosne i Hercegovine, MUP-a RS, Policije Brčko Distrikta, Interpol-a, Financijske policije Federacije Bosne i Hercegovine, Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine, Porezne uprave RS.

Tokom 2006. godine, Udarna grupa je učestvovala u istraživanju 48 slučaja vezana za trgovinu ljudima i ilegalne imigracije, koristeći se metodom formiranja operativnih istražnih timova koji su planiranim akcijama učestvovali u istraživanju pojedinih slučajeva trgovine ljudima i ilegalne imigracije.

Praćenjem pojavnih oblika trgovine ljudima potvrđen je ranije nagovješten trend da se ona sve češće odvija po privatnim stanovima putem Taxi službi, zaključivanja fiktivnih brakova, a učestala su i prosjačenja i korištenje djece u svrhu snimanja pornografskog materijala. S tim u svezi ukazala se potreba dodatnih aktivnosti koje treba poduzimati radi identifikacije krivičnih djela, njihovih počinilaca i identifikacije žrtava trgovine, među kojima sve više pojavljuju domaće državljanke.

Vezano za rješavanje statusa žrtava trgovine ljudima Udarna grupa je uspostavila uspješnu suradnju sa Ministarstvom sigurnosti Bosne i Hercegovine - Sektor za imigracije, koja se odvijala na način da u konkretnim slučajevima nadležni tužilac daje preporuke ili prijedlog da se žrtvi trgovine odobri privremeni boravak u Bosne i Hercegovine iz humanitarnih razloga, i da prati proceduru i ishod ovog postupka, i o tome izještava Udarnu grupu. U 2006. godini, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, odnosno Sektor za migracije, odobrilo je privremene boravke za jedanaest žrtava trgovine ljudima.

Unaprijedena je saradnja i sa nevladinim organizacijama, putem neposredne saradnje na konkretnim slučajevima. Najbolji primjer za to služi akcija izvedena na području Srednjebosanskog kantona, kada su nakon uspješno izvedenih akcija u tri noćna bara, u saradnji sa NVO „Lara“ u Bijeljini i NVO „La Strada“ u Mostaru, zbrinute sve potencijalne žrtve trgovine ljudima, što je značajno doprinijelo da se u skladu sa zakonom reguliše status žrtava trgovine, a što je istovremeno doprinijelo uspješnom vođenju i okončanju krivičnog postupka.

Naprijed navedeni pokazatelji ukazuju da su u 2006. godini činjeni pojačani napor na planu otkrivanja i gonjenja krivičnih djela koja se odnose na trgovinu ljudima i ilegalnu imigraciju, što je rezultiralo procesuiranjem nekoliko veoma važnih i složenih krivičnih predmeta, od kojih su neki već presudeni i počiniocima izrečene zatvorske kazne. Njihovim izdržavanjem kazne, u ovim slučajevima je prekinut lanac trgovine ljudima i ilegalne imigracije, u čemu je značajnu ulogu imala Udarna grupa za borbu protiv trgovine ljudima i organizovane ilegalne imigracije.

Međunarodna suradnja

Na polju međunarodne saradnje u borbi protiv trgovine ljudima službe za provođenje zakona u Bosni i Hercegovini su tokom 2006. godine nastavile da aktivno sarađuju sa odgovarajućim službama drugih zemalja u okviru postojećih kanala za međunarodnu policijsku saradnju prije svega INTERPOL-a i SECI Centra ali i korištenjem bilateralnih sporazuma o policijskoj saradnji. Istovremeno tokom cijele godine nadležne institucije Bosne i Hercegovine su aktivno radile na kreiranju dodatnih instrumenata za međunarodnu policijsku saradnju putem zaključivanja multilateralnih i bilateralnih sporazuma o policijskoj saradnji i readmisiji.

Bosna i Hercegovina je u maju 2006. godine potpisala Konvenciju o policijskoj saradnji za jugoistočnu Evropu. Nakon ratifikacije i stupanja na snagu ove Konvencije u zemljama regionala jugoistočne Evrope (Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Albanija, Rumunija i Moldavija) bit će stvoren odgovarajući pravni okvir koji će omogućiti službama za provođenje zakona da vrlo brzo i efikasno sarađuju u razmjeni informacija, razmjени oficira za vezu, formiranja zajedničkih istražnih timova i u provođenju zajedničkih istraga kroz primjenu posebnih istražnih metoda poput prismotre i kontrolisane isporuke kao i drugih posebnih istražnih metoda, zatim u slučajevima provođenja programa zaštite svjedoka, i drugih oblika saradnje što će svakako imati veliki utjecaj na efikasno provođenje istraga u slučajevima trgovine ljudima i ilegalnih migracija. Nadležne bosanskohercegovačke institucije provode postupak ratifikacije Konvencije.

U toku 2006. godine nadležne institucije Bosne i Hercegovine su okončale procedure u skladu sa Zakonom o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora neophodne za zaključivanje Strateškog

sporazuma o saradnji između Bosne i Hercegovine i EUROPOL-a. Ceremonija potpisivanja sporazuma je zakazana za kraj januara 2007. godine a nakon potpisivanja pomenutog sporazuma i njegovog stupanja na snagu stvoriti će se pravni okvir koji će omogućiti aktivnu saradnju između Bosne i Hercegovine i EUROPOL-a na nivou strateških i tehničkih informacija, a koje svakako obuhvataju i fenomene trgovine ljudima i ilegalne migracije.

Krajem 2006. godine Bosna i Hercegovina je otpočela pregovore o zaključivanju Sporazuma između Evropske unije i Bosne i Hercegovine o readmisiji osoba koje nezakonito borave u tim zemljama. Zaključivanjem ovog sporazuma bi se stvorio pravni okvir za readmisiju osoba koje nezakonito borave, sa svim zemljama Evropske unije izuzet Danske, Velike Britanije i Irske.

Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je u toku 2006. godine iniciralo u odnosu na druge zemlje u regiji i šire, aktivnosti vezane za zaključivanje sporazuma o policijskoj saradnji i sporazuma o readmisiji. Značajn broj zemalja je prihvatio inicijative Bosne i Hercegovine te su otpočele aktivnosti na zaključivanju takvih sporazuma. Imajući u vidu njihov direktan odnos sa fenomenima trgovine ljudima i ilegalnih migracija, o njima se govori i u poglavljju II Izveštaja – Pravni i regulativni okvir. U toku 2006. godine zaključeni su slijedeći sporazumi:

1. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Grčke o saradnji u borbi protiv kriminala, posebno terorizma, nezakonite trgovine drogom i organizovanog kriminala;
2. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Austrije o policijskoj saradnji;
3. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Slovačke o saradnji u borbi protiv kriminala, a posebno terorizma, nedozvoljene trgovine narkoticima i organizovanog kriminala;
4. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Grčke o ponovnom prijemu osoba koji nezakonito borave na teritoriji njihovih država;
5. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Austrije o readmisiji lica koji imaju ilegalan boravak;
6. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Slovačke o readmisiji lica čiji je boravak nezakonit;
7. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Bugarske o ponovnom vraćanju vlastitih državljanima i stranaca čiji je boravak nezakonit;
8. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Rumunije o readmisiji vlastitih državljanima i stranaca;
9. Sporazum između Bosne i Hercegovine i zemalja Beneluksa o prihvatu lica čiji je boravak nezakonit;
10. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Arapske Republike Egipat o policijskoj saradnji;
11. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o prihvatu lica čiji je boravak nezakonit;
12. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o policijskoj saradnji;
13. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Francuske o radmisiji lica čiji je boravak nezakonit;

U toku 2006. godine pokrenute su i vodene aktivnosti na zaključivanju slijedećih sporazuma:

1. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Švajcarske konfederacije o policijskoj saradnji u borbi protiv kriminala;
2. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Rumunije o saradnji u borbi protiv terorizma, organizovanog kriminala, nezakonite trgovine narkoticima, psihotropskim supstancama i prekursorima i protiv drugih kriminalnih aktivnosti;
3. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o saradnji u borbi protiv terorizma, organizovanog kriminala, nezakonite trgovine narkoticima, psihotropnim supstancama i prekursorima, ilegalne migracije i ostalih krivičnih djela;
4. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Španije o saradnji u borbi protiv kriminala, posebno terorizma i ilegalne trgovine;

5. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Moldavije o saradnji u borbi protiv organizovanog kriminala, nezakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim supstancama terorizma kao i drugih vrsta ozbiljnog kriminala;
6. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Islamske Republike Pakistan o saradnji u borbi protiv kriminala, posebno terorizma, ilegalne trgovine drogom i organizovanog kriminala;
7. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Saudijske Arabije o policijskoj saradnji;
8. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Francuske o policijskoj saradnji;
9. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Bugarske o policijskoj saradnji;
10. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Srbije o policijskoj saradnji;
11. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o policijskoj saradnji (izmjene i dopune već postojećeg Sporazuma);
12. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Crne Gore o policijskoj saradnji;
13. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Albanije o policijskoj saradnji;
14. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Ukrajine o policijskoj saradnji;
15. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Belgije o policijskoj saradnji;
16. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Holandije o policijskoj saradnji;
17. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Danske o policijskoj saradnji;
18. Sporazum između Savjeta ministara Bosne i Hercegovine i Kraljevine Norveške o policijskoj saradnji;
19. Sporazum između Savjeta ministara Bosne i Hercegovine i Kraljevine Švedske o policijskoj saradnji;
20. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Tunis o policijskoj saradnji;
21. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Maroko o policijskoj saradnji;
22. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Narodne Demokratske Republike Alžir o policijskoj saradnji;
23. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o readmisiji lica koja nezakonito borave na njihovoј teritoriji;
24. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Kraljevine Španije o readmisiji lica čiji je boravak nezakonit;
25. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Finske o readmisiji lica čiji je boravak nezakonit;
26. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Turske o readmisiji vlastitih državljana i državljana trećih zemalja koji ilegalno borave;
27. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Latvije o readmisiji lica koji nezakonito borave na teritoriji jedne od strana Sporazuma;
28. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Poljske o readmisiji lica čiji je boravak nezakonit;
29. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Moldavije o readmisiji čiji je boravak nezakonit;
30. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Ruske Federacije o readmisiji;
31. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Arapske Republike Egipat o readmisiji;
32. Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Crne Gore o readmisiji;

U razdoblju od 23-24 februara 2006. godine Međunarodna organizacija za migracije (IOM) i Ured državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini organizirali su konferenciju na temu „Regionalna suradnja tužitelja protiv trgovine ljudima“, financiranu od stane USAID-a, Kralj Baudouin fondacije iz Belgije i Švicarske vlade, koja je održana u Sarajevu. Ova konferencija usmjerena ka jačanju regionalne suradnje između tužitelja koji se bave trgovinom ljudima, okupila je tužitelje sa područja Zapadnog Balkana i šire, uključujući Hrvatsku, Srbiju i Crnu Goru, Makedoniju, Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, kao i Rumuniju, Ukrajinu i Moldaviju. Set preporuka usvojen je o načinima postizanja veće učinkovitosti procesuiranja kaznenog djela trgovine ljudima koja će zauzvrat dovesti do posebnih sporazuma o tužiteljskoj suradnji između zemalja:

1. U svezi sa onemogućavanjem priznavanja validnosti dokaza u zemlji regiona u kojoj se vodi kazneni postupak po važećim zakonima druge zemlje regiona, potrebno je inicirati regionalni sporazum kojeg bi potpisali predstavnici vlada u regionu, a kojim bi se utvrdile

obveze nadležnim organima da u svojim kaznenim procesnim zakonima prihvate i priznaju validnost dokaza koji su pribavljeni sukladno važećim zakonom druge zemlje regiona.

2. Ministarstva pravde u zemljama regiona trebaju donijeti uputstva koja propisuju urgentno postupanje u predmetima pružanja međunarodne pravne pomoći u postupcima protiv počinitelja kaznenih djela trgovine ljudima kao i formiranje kontakt timova ili osoba za urgentno postupanje u procedurama pružanja međunarodne pravne pomoći i razmjene informacija među njima.
3. Potrebno je ojačati nacionalne/državne kapacitete kako bi se kvalitetnije i efikasnije koristile mogućnosti međunarodno uspostavljenih regionalnih institucija, te sadržajnije koristili oficiri za vezu pri veleposlanstvima zemalja Evropske unije.
4. Putem nadležnih institucija Vijeća Evrope potrebno je inicirati uspostavljanje regionalnog centra za borbu protiv prekograničnog organiziranog kriminala u koji bi pored policijskih snaga bila uključena tužiteljstva iz regiona.
5. Istaknuta je neophodnost potpisivanja i ratificiranja Evropske konvencije o međunarodnoj pomoći u kaznenim stvarima i dva dodatna Protokola (iz 1959. i 2001. godine).
6. U smislu potpunijeg implementiranja UN Konvencije protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, usvanjanjem regionalnog programa moglo bi se doprinijeti usklađivanju implementacije relevantnih međunarodnih dokumenata ali i utvrđivanju jedinstvenih standarda za obeštećenje žrtava, njihovu zaštitu, kao i zaštitu svjedoka i drugih učesnika u kaznenim postupcima protiv trgovaca ljudima te harmoniziranju standarda koji se odnose na period 'refleksije/razmišljanja' za žrtve, i njegovog trajanja koji bi trebao iznositi 90 dana od dana identificiranja žrtve a ne od dana ulaska žrtve u dotičnu zemlju regiona, što ne isključuje i utvrđivanje jedinstvenih standarda o situacijama kada bi ovaj rok mogao biti i duži od 90 dana.
7. U cilju svestranije zaštite žrtve trgovine ljudima, jednoglasno je preporučena potreba pružanja besplatne pravne pomoći žrtvama, suočenja saslušanja žrtve kao svjedoka u kaznenim postupcima na minimalnu razinu, uz aktivno uključivanje specijaliziranih ljekara koji bi mogli kao vještaci pomoći ne samo u dokazivanju posljedica kaznenih djela nego i psihičkom oporavku traumatiziranih žrtava te unaprijeđeno korištenje tehničkih pomagala (video-link) za svjedočenje žrtava-svjedoka gdje god je to objektivno potrebno i moguće.
8. Kako bi žrtve trgovine ljudima mogle ostvarivati prava na obeštećenje, neophodno je poduzimati sinhronizirane mjere da zemlje regiona tijekom vodenja kaznenog postupka protiv trgovaca ljudima osiguraju njihovo obeštećenje u smislu naknade kako materijalne tako i nematerijalne štete koju su žrtve pretrpjele. Zemlje regiona bi trebale daleko angažiranije osiguravati sredstva iz državnih proračuna u cilju osiguranju prava žrtava trgovine ljudima, u smislu pozitivne prakse u primjeni italijanskog Zakona za strance (članak 18 – alokacija sredstava iz državnog proračuna) a posebno za rad sigurnih kuća kako ono ne bi počivalo isključivo ili pretežito na donatorskim sredstvima.
9. U svezi sa efikasnjem suzbijanjem trgovine ljudima preporuka je da se utvrde jedinstveni programi edukacije svih institucija državne vlasti, pravosudnih, policijskih i drugih organa koji sudjeluju u borbi protiv trgovine ljudima i podigne odgovornost vlasti na što višu razinu.

U toku 2006. godine Bosna i Hercegovina se priključila međunarodnom projektu pod nazivom "Ilareia" koji je kreiralo Ministarstvo javnog reda Grčke Republike uz podršku Evropske komisije - Generalnog direktorata za proširenje i Jedinice za tehničku pomoć i razmjenu informacija. Projekat će biti realiziran kroz sprovedbu Akcionog plana za policijsku saradnju u prekograničnoj borbi protiv trgovine ljudima. Pored Grčke i Bosne i Hercegovine u projektu će učestvovati: Albanija, Austrija, Bugarska, Francuska, Njemačka, Italija, Hrvatska, Kipar, Crna Gora, Moldavija, Ukrajina, Mađarska, Portugal, Makedonija, Rumunija, Srbija, Slovenija, Turska i Finska te međunarodne organizacije: Evropska komisija, EUROPOL, EUROJUST, FRONTEX i INTERPOL. Svrha projekta je u iznalaženju modela unaprijedenja prekogranične policijske saradnje na bilateralnom i multilateralnom nivou. Za postizanje ove svrhe, metode i načini jačanja prekogranične saradnje u borbi protiv fenomena trgovine ljudima trebaju biti utvrđeni u jugoistočnoj Evropi i u širem regionu. Planirane

aktivnosti u okviru projekta, između ostalog, bit će usmjerene na uspostavu stalne ekspertske mreže zemalja učesnica; realizaciju zajedničkih operacija i razvijanje zajedničkih akcija; uspostavu zajedničkih, *ad hoc*, istražnih timova; operacije prekograničnog nadziranja; korištenje prikrivenih policijskih službenika; direktnu razmjenu obavještajnih podataka tokom zajedničkih operacija; korištenje mreže policijskih oficira za vezu; zajedničko provođenje detaljnih finansijskih istraga; zajedničkog provođenja analiza fenomena; te provođenje zajedničkih vježbi i obuka operativnog osoblja uključenog u borbu protiv trgovine ljudima. Posebnu aktivnost u sklopu cijelog projekta predstavljat će i uspostava Udarne grupe šefova policija jugoistočne Evrope koja će se sastajati dva puta godišnje a s ciljem jačanja saradnje u operativnom planiranju na regionalnom nivou i koordiniranja aktivnosti službi za provođenje zakona u borbi protiv organizovanog kriminala, trgovine ljudima, drogom i oružjem te terorizma.

Bosna i Hercegovina se tokom 2006. godine uključila u međunarodni projekat pod nazivom "Hera" – Mreža za borbu protiv trgovine ljudima u centralnoj i južnoj Evropi, koji implementira Centar za evropsko javno pravo iz Atine uz podršku Ministarstva vanjskih poslova Grčke. U projekat su pored Bosne i Hercegovine uključene: Albanija, Bugarska, Kipar, Makedonija, Moldavija, Rumunija, Srbija, Turska Grčka i Ukrajina. Cilj projekta je približavanje zakonodavnog i institucionalnog okvira u odabranim zemljama sa pravnim standardima Evropske zajednice u oblasti trgovine ljudima i razvijanje saradnje između administracija, sudskih i tužilačkih institucija te službi za provođenje zakona ovih zemalja u postizanju ciljeva projekta. Prethodno će u sklopu projekta biti izrađena studija o fenomenu trgovine ljudima u zemljama učesnicama koja će obuhvatati elemente: socijalne dimenzije fenomena uključujući uzroke i evoluiranje; zakonodavni i institucionalni okvir sa posebnom pažnjom na prevenciju, zaštitu žrtava i krivično gonjenje; statističke pokazatelje; tehničke potrebe; i prijedloge za eliminisanje fenomena u svakoj od zemalja.

Pored Albanije, Bugarske, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Crne Gore, Rumunije, Srbije i teritorije Kosova, Bosna i Hercegovina se u toku 2006. godine uključila u projekat podrške razvoju transnacionalnog mehanizma upućivanja žrtava trgovine ljudima u jugoistočnoj Evropi a koji implementira Međunarodni centar za razvoj migracione politike (ICMPD) uz podršku Agencije za međunarodni razvoj Sjedinjenih američkih država. Ciljevi ovog projekta su razvoj mehanizama neophodnih za sveobuhvatnu transnacionalnu podršku žrtvama trgovine ljudima i institucionaliziranje saradnje u transnacionalnim slučajevima između zemalja jugoistočne Evrope. U srednjoročnom razdoblju projekat bi trebao doprinjeti osnaživanju žrtava trgovine ljudima prilikom otpočinjanja njihovog samostalnog života i podizanja svijesti o njihovim pravima i ulozi koju mogu imati u krivičnim postupcima koji se vode protiv trgovaca ljudima. Dugoročni cilj i sveobuhvatna namjena projekta je da kroz razvoj i sprovedbu transnacionalnog mehanizma upućivanja doprinese borbi protiv trgovine ljudima i reduciranja ovog fenomena u regiji jugoistočne Evrope.

Krajem 2006. godine otpočela je implementacija projekta "Razvoj sistema komunikacija i razmjene informacija o ilegalnoj migraciji u regionu zapadnog Balkana". Projekat provodi Ministarstvo pravde i provođenja zakona Mađarske uz podršku Evropske komisije iz programa Aeneas. Bosna i Hercegovina se uključila u pomenuti projekat pored preostalih pet zemalja zapadnog Balkana. Osnovna svrha projekta je pomoći za šest zemalja zapadnog Balkana u njihovim naporima da unaprijede upravljanje ilegalnim imigracionim tokovima i ojačavanju bilateralne i multilateralne suradnju u ovom polju. Pored toga svrha projekta je podrška u uspostavi efektivnih i preventivnih politika u borbi protiv ilegalnih imigracija uključujući trgovinu ljudima i krijumčarenje osoba uz razvoj relevantne legislative i najboljih praksi. Specifični cilj projekta je u razvoju bilateralnih i multilateralnih sistema i mehanizama komunikacije i razmjene informacija između zemalja regiona.

Nakon uspješno okončanog regionalnog CARDS projekta "Harmoniziranje zakonodavnog, regulativnog i institucionalnog okvira kompatibilnog sa standardima Evropske unije u oblasti viza, migracije i azila", Švedska migraciona uprava je u toku 2006. godine dobila podršku Evropske komisije iz programa Aeneas za nastavak aktivnosti u ovom polju. Bosna i Hercegovina je odlučila da, pored preostalih pet zemalja regiona, učestvuje i u nastavku navedenog projekta pod nazivom "Jačanje kapaciteta institucija u oblasti azila, migracije i viza". Glavni ciljevi ovog projekta su: praktična implementacija akcija (acquis) Evropske unije i najboljih praksi zemalja Evropske unije u oblasti viza,

azila i migracije te jačanje nacionalnih institucija i službi za razvijanje platforme za regionalnu saradnju koja je uspostavljena kroz CARDS projekte.

VII Stanje u oblasti migracija

Stanje u oblasti migracija analizirano je kroz statističke i druge pokazatelje prikupljene od strane Ministarstva sigurnosti i njenih organizacionih jedinica: Sektora za migraciju, Sektora za azil, Državne granične službe te Ministarstva vanjskih poslova.

Tijekom 2006. godine registriran je prelazak ukupno **48.540.884 osoba** preko državne granice, od čega na ulazu 24.754.788 a na izlazu 23.786.096 osoba. U odnosu na 2005. godinu to predstavlja **smanjenje** za 331.936 osoba ili **0,68%** u odnosu na ukupno registrirane prelaske.

Strani državlјani kojima je odbijen ulazak u Bosnu i Hercegovinu

U 2006. godini došlo je do **povećanja** broja odbijenih ulazaka u Bosnu i Hercegovinu za 71. osobu ili **0,92%**. Za registrirana **7.829** strana državlјana, na osnovu članka 20. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, a u svezi članka 11. istog Zakona, ulazak je odbijen jer nisu ispunjavali neki od dole navedenih propisanih uvjeta:

Neposjedovanje važeće putne isprave	4.365 osoba ili 55,75%,
Neposjedovanje vize	1.934 osoba ili 24,70%
Davanje pogrešnih podataka	715 osoba ili 9,13%,
Neposjedovanje sredstava za izdržavanje	564 osoba ili 7,20%,
Neposjedovanje radne dozvole	236 osoba ili 3,01%,
Prijetnja nacionalnoj sigurnosti zemlje i mjere protjerivanja	15 osoba ili 0,19%.

Državljanstvo osoba kojim je odbijen ulazak je:

DZSCG ¹⁴	1.904 osobe ili 24,31%	- Brazil.....160 osoba ili 2,04%
Hrvatska	1.690 osoba ili 21,58%	- Meksiko.....133 osobe ili 1,70%
Slovenija.....	543 osobe ili 6,94%	- Slovačka.....132 osobe ili 1,69%
Bugarska.....	501 osoba ili 6,39%	- Italija.....108 osoba ili 1,38%
Rumunija.....	496 osoba ili 6,34%	- Argentina.....105 osoba ili 1,34%
Švicarska.....	450 osoba ili 5,74%	- DZSCG/UNMIK....99 osoba ili 1,26%
Turska.....	343 osobe ili 4,38%	- Albanija.....90 osoba ili 1,15%
Makedonija.....	263 osobe ili 3,36%	- Izrael.....83 osobe ili 1,06% itd

Evidentno je da se gotovo polovina odbijenih ulazaka u Bosnu i Hercegovinu (45,89%) odnosi na državlјane susjednih zemalja: Srbije i Crne Gore 1.904 ili 24,31%, i Hrvatske 1.690 osoba ili 21,58%.

Daljnjom analizom podataka utvrđeno je da su razlozi za odbijanje ulaza u Bosnu i Hercegovinu različiti po državljanstvima. Tako se npr. državlјanima Slovenije i Švicarske ulaz odbija uglavnom zbog neposjedovanja putne isprave, najvjerojatnije zbog neobaviještenosti, smatrajući da im putna isprava kao i u Hrvatskoj nije potrebna. Državlјanima Rumunije i Bugarske ulaz se uglavnom odbija zbog neposjedovanja putne isprave i vize. Državlјanima Hrvatske uglavnom se odbija ulazak zbog neposjedovanja važeće putne isprave. Državlјanima DZSCG ulaz se odbija po više osnova i to zbog neposjedovanja važeće putne isprave, davanja lažnih podataka, neposjedovanje sredstava za izdržavanje i neposjedovanje radne dozvole.

Prelazak državne granice državlјana zemalja visokog migracijskog rizika preko međunarodnih zračnih luka

¹⁴ Državljanstvo DZSCG- se u izvještaju koristi iz razloga što je većinu izvještajnog razdoblja postojala ova država i evidencije su vođene po njoj.

Ukupan broj osoba koje su tijekom 2006. godine prešle granicu Bosne i Hercegovine iz zemalja visokog migracijskog rizika preko međunarodnih zračnih luka u 2006. godini iznosi 47.127 što predstavlja evidentno **povećanje** za 7.253 osoba ili **18,19%** u odnosu na 2005. godinu (39.874).

U izvještajnom razdoblju evidentiran je ulazak 23.672 osobe, odnosno onih koje su izašle iz Bosne i Hercegovine 23.455, tako da razlika ulaza/izlaza iznosi **217** osoba ili **0,92%** od ukupnog broja evidentiranih ulazaka.

Državljanstva ovih osoba su:

Turska	ulaz – 14.219 osoba,	izlaz – 13.932 osobe, razlika +287 osoba
Indija	ulaz – 346 osoba,	izlaz – 298 osoba, razlika +48 osoba
Armenija	ulaz – 124 osobe,	izlaz – 100 osoba, razlika +24 osobe.

Bitno je istaći da je ta razlika kod državnjana drugih zemalja neznatna ili je negativna (više izišlo, nego ušlo), tako da narečeni pokazatelji pokazuju da se međunarodne zračne luke u Bosni i Hercegovini uglavnom ne koriste kao kanali za ilegalne migracije.

Izdate vize na graničnim prijelazima

Na graničnim prijelazima (ukupno 14 GP) vize se izdaju shodno instrukciji po kojoj preporuku za izдавanje vize daje Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. U 2006. godini izdano je **927** viza, a što je **manje** za 1.122 vize ili **54,75%** u odnosu na 2005. godinu kada je izdano 2.049 viza.

Broj izdatih viza po graničnim prijelazima je slijedeći:

- GP zračna luka Sarajevo	542	- GP Pavlovića Most	31
- GP Gorica	108	- GP Gradiška	13
- GP Hum	74	- GP zračna luka Mostar	13
- GP Brod	49	- GP Karakaj	10
- GP Doljani	44	- GP zračna luka B.Luka	5
- GP Klobuk	33	- GP Orašje	5

GP zračna luka Tuzla i GP Izačić u proteklom izvještajnom razdoblju nisu imali evidentiranih zahtjeva za izdavanjem viza.

Državljanima 62 zemlje izdavane su vize na GP. Najveći broj viza izdat je državljanima:

Albanije	174	- Moldavije	40
Rumunije	146	- Armenije	38
Meksika.....	90	- Ukrajine	37
Kazahstana	57	- DZSCG/UMNIK....	33 itd.

Uzimajući u obzir državljanstva osoba kojima su izdane vize može se zaključiti da isti ne predstavljaju potencijalne ilegalne migrante.

Analizirajući razloge izdavanja viza vidljivo je da je većina izdavana u svrhu sudjelovanja na raznim kulturno-sportskim manifestacijama koje su se održavale u Bosni i Hercegovini i radi vjerskog turizma. Stalni trend smanjenja izdanih viza na granici je jedan od zahtjeva koji se nalaže Strategijom integriranog upravljanja granicama u Bosni i Hercegovini. Smanjivanje broja izdanih viza na granici u narednom razdoblju će zavisiti od razvoja diplomatske mreže u inostranstvu što se posebice odnosi na Albaniju i zemlje Latinske Amerike iz kojih dolazi većina turista radi vjerskog turizma.

Deportacije, ekstradicije, repatrijacije, prihvata i predaja osoba po Sporazumu sa Hrvatskom

Deportirani bosanskohercegovački državljeni u Bosnu i Hercegovinu

U izvještajnom razdoblju pripadnici DGS-a na graničnim prijelazima evidentirali su **1.350** osoba, državljanja Bosne i Hercegovine koja su po raznim osnovama deportirani u Bosnu i Hercegovinu iz zapadnoevropskih i drugih zemalja, što predstavlja smanjenje za **11,9%** (183 osobe) u odnosu na

2005. godinu kada je deportirano 1.533 državljana Bosne i Hercegovine. Od navedenog broja pod pratnjom policije deportirano je 737 a bez pratnje 613 osoba.

Najčešći razlozi za deportaciju državljana Bosne i Hercegovine su:

- nezakonit boravak i rad u trećim zemljama 983 ili 72,8 %
- počinjena teška kaznena djela (ubojsrta, silovanja, krađe, prijevare, prostitucija) 106 ili 7,9%
- zlouporaba opojnih sredstava 27 ili 2,00%
- ostali razlozi 232 ili 17,2 %

Državljeni Bosne i Hercegovine deportirani su iz 21 zemlje i to:

- iz Hrvatske	507 osoba	- iz Austrije	63 osobe
- iz Njemačke.....	234 osobe	- iz Švajcarske	67 osoba
- iz Francuske.....	107 osoba	- Iz Holandije	52 osobe
- iz Švedske.....	89 osoba	- iz Italije	39 osoba
- iz SAD	38 osoba	- iz ostalih zemalja.....	154 osobe

Strani državljeni deportirani iz Bosne i Hercegovine

Broj stranih državljeni deportiranih iz Bosne i Hercegovine u 2006. godini je **100** što predstavlja povećanje za oko **66.66%** u odnosu na 2005. godinu kada je deportirano 60 osoba.

Razlozi za deportaciju su:

ilegalan prelazak državne granice	70 stranaca
ilegalan boravak u Bosni i Hercegovini.....	17 stranaca
izvršenje kaznenih djela.....	1 stranac
zlouporaba opojnih sredstava	1 stranac
ostali razlozi.....	11 stranaca

Od navedenog broja deportiranih osoba pod pratnjom deportirano je 85 osoba a bez pratnje 15 osoba.

Strani državljeni deportirani iz Bosne i Hercegovine imali su državljanstvo 19 zemalja, od čega:

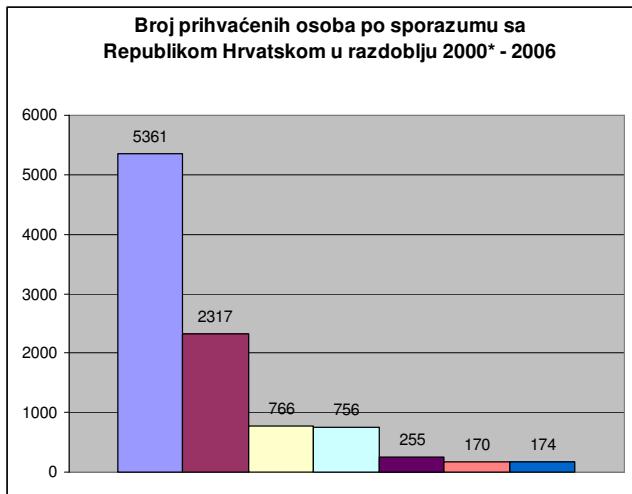
Albanija	35 osoba	- Kina	2 osobe
DZ SCG	21 osoba	- Rumunija	4 osobe
DZ SCG/UNMIK	16 osoba	- Slovenija	1 osoba
Hrvatska	8 osoba	- Turska	1 osoba
Makedonija	2 osobe	- Francuska	1 osoba
Tunis	1 osoba	- SCG i RH	1 osoba
RH i Makedonija	1 osoba	- Maroko	1 osoba
Moldavija	1 osoba	- V. Britanija	1 osoba
Ukrajina	1 osoba	- Nigerija	1 osoba
Kamerun	1 osoba		

Prihvati i predaja osoba po Sporazumu sa Hrvatskom

U izvještajnom razdoblju ukupno je po Sporazumu sa Hrvatskom prihvaćeno **363** osoba od čega **189** državljeni Bosne i Hercegovine, **174** strana državljeni, zbog nezakonitog ulaska i boravka u Hrvatskoj, a koji su na teritoriju Hrvatske ušle iz Bosne i Hercegovine.

Broj stranaca koji su prihvaćeni po Sporazumu sa Hrvatskom (**174**) u odnosu na 2005. godinu (170 osoba) povećan za 4 osobe ili **2,35%**.

U slijedećem grafikonu prikazan je broj stranih državljeni prihvaćenih po sporazu o readmisiji sa Republikom Hrvatskom u periodu od 2000-2006. godine:

* Broj prihvaćenih osoba (5361) iz 2000. godine se odnosi na razdoblje od 27.07. – 31.12. 2000. godine)

Broj prihvaćenih stranaca po državljanstvima je slijedeći:

- DZ SiCG	74 osobe ili 42,53%	- Makedonije	32 osobe ili 18,39%
- Albanije	31 osoba ili 17,82%	- Republike Turske	10 osoba ili 5,75 %
- Nigerija	1 osoba ili 0,57%	- DZSCG/UNMIK	26 osoba ili 14,94%

U 2006. godini izvršena je predaja iz Bosne i Hercegovine **14** stranaca što je **povećanje za 1.** stranca u odnosu na 2005. godinu kada je izvršena predaja 13 stranaca.

Državljanstva predanih osoba su:

- 6 državljana Hrvatske,
- 6 državljana DZSCG (jedan posjedovao i dvojno državljanstvo Hrvatske),
- 1 državljanin Makedonije/Hrvatske
- 1 državljanin Slovenije.

Broj osoba koje su prihvaćene iz Hrvatske po narečenom Sporazumu je približno na istoj razini kao i prošle godine, dok struktura državljanstava prihvaćenih osoba ostaje uglavnom nepromijenjena.

Osobe predate Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM) – repatrijacije

U izvještajnom razdoblju radi dobrovoljne repatrijacije u zemlju podrijetla ili ranijeg prebivališta Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM) su predate ukupno **54** osobe, što je za 141 osobu ili za **72,30% manje** u odnosu na isto razdoblje 2005. godine (195 osoba). Razlog za smanjenje je nedostatak finansijskih sredstava u Međunarodnoj organizaciji za Migracije (IOM), tako da od mjeseca lipnja 2006. godine Međunarodna organizacija za migracije (IOM) nije bila u mogućnosti u potpunosti realizirati planirani program pomoći DGS-u. Od navedenog broja u 52 slučaju ili 96,29% radilo se o ilegalnim imigrantima, a u dva slučaja radilo se o ostalim razlozima.

Državljanstvo osoba koja su predana IOM-u:

DZSCG	30	- Turska	3
Albanija	10	- Makedonija.....	2
DZSCG/UNMIK.....	8	- Kina.....	1

Osobe otkrivene u pokušaju ilegalnog prelaska državne granice Bosne i Hercegovine

U 2006. godini došlo je do povećanja od **96,79%** broja osoba (**1.289**) otkrivenih u ilegalnom prelasku državne granice (ulaz i izlaz) u odnosu na 2005. godinu kada je registrirano 655 osoba. Od ukupno 800 osoba otkrivenih u pokušaju ilegalnog ulaska u Bosnu i Hercegovinu 483 osobe su otkrivene na graničnim prijelazima, a 317 van graničnih prijelaza. Analizom statističkih podataka evidentno je da je najveći broj ilegalnih ulazaka u Bosnu i Hercegovinu otkriven na granici sa Srbijom (490 osoba), dok

je broj otkrivenih ilegalnih ulazaka na granici sa Hrvatskom iznosio 247 osoba i na granici sa Crnom Gorom 63 osobe.

U istom razdoblju otkriveno je 489 osoba u pokušaju ilegalnog izlaska iz Bosne i Hercegovine od čega na graničnim prijelazima 270, a van graničnih prijelaza 219 osoba. Najveći broj ilegalnih izlazaka iz Bosne i Hercegovine evidentiran je na granici sa Hrvatskom (351 osoba) dok je broj otkrivenih ilegalnih izlazaka na granici sa Srbijom bio 132 osobe a sa Crnom Gorom 6 osoba.

Osobe otkrivene u ilegalnom prelasku državne granice imale su državljanstva 27 zemalja. Najveći broj osoba koje su otkrivene u ilegalnom prelasku državne granice (ulaz i izlaz) su državljeni Bosne i Hercegovine (730 osoba).

Strani državljeni otkriveni u legalnom prelasku granice bili su državljeni:

DZSICG	256 osoba	Makedonije	35 osoba
Albanije	89 osoba	Rumunije	32 osobe
Hrvatske.	67 osoba	Bugarske	16 osoba
Turske	15 osoba	DZCG/UNMIK	15 osoba itd. .

U odnosu na 2005. godinu znatno je smanjen broj državljeni Hrvatske (2005-129, 2006-67), Iraka (2005-6, 2006-0), Bangladeša (2005-4, 2006-1) i UNMIKA-a (2005-21, 2006-15), dok je broj državljeni svih ostalih zemalja koji su uhvaćeni u ilegalnom prelasku državne granice znatno veći.

Izneseni statistički podaci koji se odnose na ilegalne ulaske i izliske iz Bosne i Hercegovine, državljanstvo osoba otkrivenih u ilegalnom prelasku državne granice, kao i registrirani ilegalni prelasci sa susjednim zemljama jasno ukazuju da se teritorija Bosne i Hercegovine i dalje koristi kao tranzitno područje za ilegalne migracije od istoka prema zapadu. Naime najveći broj pokušaja ilegalnih ulazaka u Bosnu i Hercegovinu registriran je na istočnoj granici na području graničnog dijela općina između Višegrada i Trebinja. Najveći broj pokušaja ilegalnih izlazaka registriran je na zapadnoj granici u području graničnog dijela općina Grude, Bihać i Velika Kladuša.

Krivotvorena dokumenta

Tijekom 2006. godine pripadnici DGS-a su izvršili privremeno oduzimanje ukupno **434** dokumenta za koje se sumnja da su krivotvoreni što je **povećanje od 29,94%** u odnosu na isto razdoblje prošle godine kada su oduzeta 334 dokumenta. Kao posljedica privremenog oduzimanja ovih dokumenta registrirano je 280 kaznenih djela »krivotvorene isprave» što je za 20% manje u odnosu na isto razdoblje 2005. godine kada je registrirano 350 kaznenih djela.

Sa jedne strane registrirano je povećanje ukupnog broja oduzetih dokumenata za koje se sumnja da su krivotvoreni, a sa druge strane smanjenje broja registriranih kaznenih djela iz ove oblasti. Navedena razlika u broju otkrivenih dokumenta (434) i broja registriranih kaznenih djela (280) rezultat je: primjene ICAO standarda, nađenih više dokumenta kod jedne osobe, ustupanju predmeta mjerodavnim organima i sl.

Broj privremeno oduzetih dokumenata, po vrstama relevantnim za ovu oblast, je sljedeći:

VRSTA DOKUMENTA	Broj dokumenata		+/- %
	2005. godina	2006 .godina	
Putovnica	65	84	+29.23%
Osobna karta	20	20	0
Viza	11	20	+81.81%
Dozvola boravka	8	17	+112.5%
Putni list	2	0	-

Primjetno je da je ukupan broj privremeno oduzetih krivotvorenih putovnica, dozvola boravka i viza znatno veći u odnosu na prošlu godinu, što predstavlja pozitivan trend u smislu učinkovitosti rada pripadnika DGS-a.

Prekršajni postupci

Tijekom 2006. godine počinjeno je ukupno **4.298** prekršaja što je manje za 852 prekršaja ili **16,54%** u odnosu na 2005. godinu kada je registrirano 5.150 prekršaja. Podneseno je ukupno **4.051** prekršajnih prijava (u 2005.-oj 4.795) što je za 744 prekršajne prijave ili **15,51% manje** u ovom izvještajnom razdoblju u odnosu na isto razdoblje 2005. godine. Ukupno je prijavljeno **5.219** osoba (u 2005.-oj 5.752) što je za 533 osoba ili **9,26% manje** prijavljenih osoba u odnosu na 2005 godinu.

Od ukupnog broja počinjenih prekršaja, struktura broja prijavljenih osoba za prekršaje relevantne za ilegalnu migraciju je slijedeća:

Prekršaji po Zakonu o nadzoru i kontroli prelaska državne granice **1.627** osoba

Prekršaji po Zakonu o kretanju i boravku stranaca i azilu **363** osobe

Prekršaji po Zakonu o putnim ispravama **6** osoba,

U strukturi državljanstva prijavljenih osoba vidljivo je da je najveći broj državljana Bosne i Hercegovine a potom državljeni susjednih zemalja, SiCG i Hrvatske, kao i Albanije. Ostale prijavljene osobe većinski čine državljeni: Slovenije, Makedonije, Moldavije, Rumunije, Ukrajine, Njemačke, Australije, Bugarske, Turske, Mađarske, Češke, Slovačke i Bjelorusije.

Boravišne dozvole

Sektor za migraciju u okviru Ministarstva sigurnosti je tijekom 2006. godine zaprimio i obradio 5427 rješenja o odobrenom boravku stranaca u Bosni i Hercegovini, od čega se 153 odnosi na odobreni stalni boravak, a 5274 na odobreni privremeni boravak stranaca.

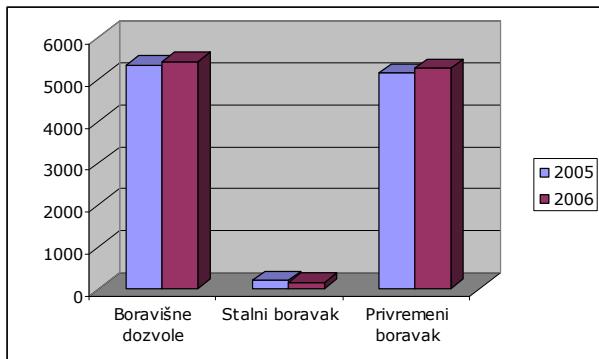
Od ukupno 153 stranaca, kojima je u Bosni i Hercegovini odobren stalni boravak, najveći broj su državljeni: Kine (42), Hrvatske (19), Turske (16), Makedonije (10), Ukrajine (7), Njemačka (7), Moldavija (7) što je 70,9% od ukupno odobrenih i obrađenih stalnih boravaka u izvještajnom periodu.

Od ukupno 5274 stranaca kojima je u prošloj godini odobren privremeni boravak najveći broj su državljeni: Srbije i Crne Gore (1.839), Kine (823), Hrvatske (544), Turske (480), Makedonije (228) što je 74,21% od ukupno odobrenih i obrađenih privremenih boravaka u izvještajnom periodu.

Najveći brojevi odobrenih privremenih boravaka izdati su po osnovu dozvole za rad (28,33%), po osnovu braka (26,45%), po osnovu spajanja porodice (13,48%), po osnovu školovanja (12,40%) i po osnovu profitabilnih djelatnosti (10,56%), što je 91,22% od ukupno odobrenih i obrađenih privremenih boravaka u izvještajnom periodu.

Usporedba broja izdatih rješenja o boravku stranaca u Bosni i Hercegovini za 2005.¹⁵ i 2006. godinu, prikazana je u sljedećem grafikonu:

¹⁵ Broj obrađenih slučajeva prikazan u izvještaju Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini za 2005. godinu je manji od stvarnog. Razlika je nastala zbog naknadnog unosa podataka pocetkom 2006. godine za 2005. godinu u okviru Sektora za migraciju.

Kao što je prethodno navedeno u tekstu, u 2006. godini, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, odnosno Sektor za migracije, odobrilo je privremene boravke za jedanaest žrtava trgovine ljudima.

Azil

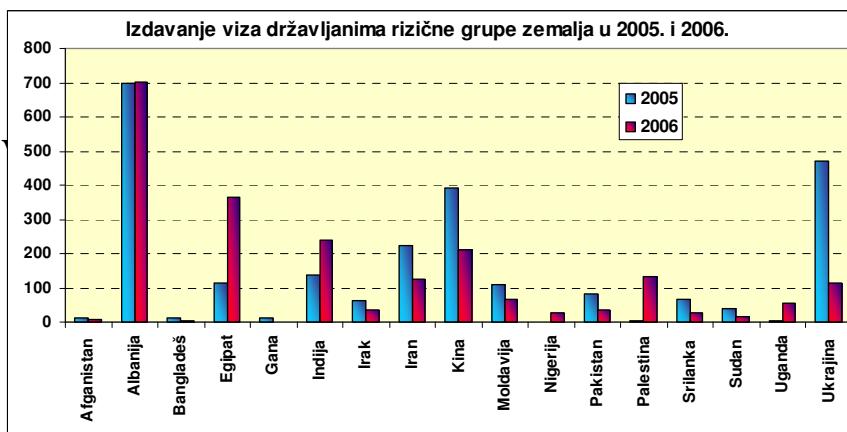
U 2006. godini u okviru Ministarstvu sigurnosti u Sektoru za azil:

- zaprimljeno je 37 zahtjeva za azil za 68 osoba
- riješeno je 27 zahtjeva za 46 osoba
- u postupku se nalazi 10 zahtjeva za 22 osobe.

Tijekom 2006. godine ukupno je obrađeno 68 zahtjeva za 122 osobe od kojih je 5 pozitivno riješeno za 6 osoba, 30 zahtjeva je odbijeno, za 31 je izvršena obustava postupka, a 2 zahtjeva su odbačena.

Vize

U toku 2006. godine uočen je novi trend ilegalne imigracije tako što migranti pokušavaju pribaviti vize za legalan ulazak u Bosnu i Hercegovinu, a nakon toga nastoje ilegalno ostati u Bosni i Hercegovini ili teritoriju Bosne i Hercegovine iskoristiti kao tranzitno područje u svojim nastojanjima da uđu u zemlje zapadne Europe. Najčešći način ovakvih aktivnosti je putem pokušavanja dobijanja viza na osnovu studija u Bosni i Hercegovini, naučnih skupova, sportskih ili kulturnih i drugih manifestacija. Primjetno je da se putem internet stranica pribavljaju informacije o predstojećim dogadanjima te se potencijalni ilegalni migranti prijavljuju putem elektronske pošte na fakultete ili učešće na gore navedenim događajima. Iz slijedećeg grafikona vidljivo je da je u toku 2006. godine za državljanje visokog migracijskog rizika znatno povećan broj izdatih viza za ulazak u Bosnu i Hercegovinu, i to iz Egipta, Indije, Palestine i Ugande, dok je znatno smanjen broj izdatih viza za državljanje Irana, Kine, Moldavije, Pakistana, Šri Lanke, Sudana i Ukrajine.

Bosna i Hercegovina u zadnjih nekoliko godina bilježi pozitivan trend razvoja institucionalnih kapaciteta, pravnog i regulativnog okvira, preventivnih aktivnosti, unaprijeđenja krivičnog gonjenja i razvoja standarda zaštite žrtava trgovine ljudima. Usprkos ostvarenom napretku trgovina ljudima i dalje ostaje prisutna u Bosni i Hercegovini mijenjajući svoje oblike i prilagodavajući se novonastalim okolnostima.

Posljednjih nekoliko godina u Bosni i Hercegovini se smanjuje broj žrtvi trgovine ljudima, stranih državljana, dok se broj žrtava trgovine ljudima državljana Bosne i Hercegovine povećava. Ukupan broj žrtava trgovine ljudima je u blagom porastu u odnosu na predhodne godine što je rezultat sveukupnih aktivnosti poduzetih od strane agencija za provedbu zakona, tužilaštava i nevladinih organizacija na identifikaciji i spašavanju žrtava trgovine ljudima.

Kada je u pitanju ilegalna imigracija, Bosna i Hercegovina je sve manje zemlja porijekla ilegalnih migranata prema zemljama zapadne Evrope, ali i dalje ostaje zemlja tranzita za ilegalnu imigraciju iz zemalja Azije i Afrike prema zapadnoj Europi, ali i zemlja krajnjeg odredišta za manji broj migranata iz zemalja Azije i Afrike.

Evidentna je potreba za nastavljanjem aktivnosti na suzbijanju trgovine ljudima i ilealne migracije kroz institucionalizaciju i daljnje jačanje koordinacione strukture, unaprijeđenje pravnog i regulativnog okvira, izgradnje institucionalnih kapaciteta te provođenja preventivnih aktivnosti. Za ove aktivnosti je potrebno osigurati dodatna sredstva iz budžeta institucija u Bosni i Hercegovini. Osiguranje dodatnih sredstava potrebo je planirati i zbog činjenice da većina međunarodnih donatora već imaju pripremljene izlazne strategije očekujući da će institucije Bosne i Hercegovine u potpunosti preuzeti svoju ulogu u smislu samoodrživosti gore spomenutih aktivnosti.

Obzirom da će u toku 2007. godine biti okončane aktivnosti na provedbi aktuelnog Državnog akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije u Bosni i Hercegovine, potrebno je izvršiti detaljnu analizu njegove provedbe i učinaka te pristupiti narednom srednjoročnom planiranju aktivnosti.

Annex I

**Sažetak preporuka Specijalne izvjestiteljice Generalnog tajnika
UN-a o trgovini ljudima, osobito ženama i djecom, gospođe Sigma
Huda**

Specijalna izvjestiteljica Generalnog sekretara UN-a o trgovini ljudima upućuje niz preporuka državi, civilnom društvu i internacionalnoj zajednici s ciljem podrške njihovog rada na borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava. Specijalna izvjestiteljica je svjesna činjenice da neke od sljedećih preporuka imaju finansijske implikacije i preporučuje da svi relevantni akteri surađuju u njihovoj implementaciji i, kad je to prikladno, da međunarodna zajednica pruži svoju pomoć.

Specijalna izvjestiteljica pozdravlja reviziju Državnog akcionog plana i potiče državu da uzme vodeću ulogu u njegovoj implementaciji, uključujući podršku sigurnim kućama i programu rehabilitacije, i da koriste Plan kao instrument da bi podržali napore u borbi protiv trgovine ljudima, takođe koristeći prepuruke iz ovog izvještaja.

A. Koordinacija

- Specijalna izvjestiteljica pozdravlja napore države u oblasti koordinacije, uključujući uspostavu pozicije Državnog Koordinatora i potiče državu da se dalje nastavi razvijati u tom pravcu.

B. Reforma legislative

- Impresivna legislativna reforma realizirana u Bosni i Hercegovini je uspostavila okvir za prevenciju trgovine ljudima i krivično gonjenje počinitelja. Međutim, Specijalna izvjestiteljica primjećuje da još uvijek postaje slabosti i preporučuje dalje napore da bi se harmonizovale odredbe krivičnih zakona na razini entiteta sa državnim krivičnim zakonom. U ovom kontekstu ona preporučuje dalje reforme da bi krivično djelo navedeno u Članu 186 Krivičnog zakona bilo procesuirano kao trgovina ljudima i pitanje nadležnosti bilo razjašeno. Specijalna izvjestiteljica dalje preporučuje neophodnu legislativnu reformu da bi se osiguralo da prostitutke ne budu krivično gonjene i da sredstva i ilegalno stečena imovina budu konfiskovani, a dobitak ide direktno u fond za kompenzaciju žrtava.
- Specijalna izvjestiteljica vjeruje da je reforma neophodna kada su u pitanju zapošljavanje stranaca i njihov pristup zdravstvenim i socijalnim pravima da bi se spriječilo da oni postanu ranjivi trgovini ljudima.

C. Sprovodenje zakona, identifikacija i asistencija žrtava

- Specijalna izvjestiteljica pozdravlja pojačane granične kontrole i činjenicu da je Državna Granična Služba razvila kapacitete koji joj omogućavaju da prati i evidentira strance na teritoriju ove države. U svezi s tim, ona želi preporučiti poduzimanje mera s ciljem bolje granične kontrole sa Srbijom i spriječavanja zloupotrebe prava prelaza granice samo sa osobnom kartom. Ona takođe preporučuje da se u slučajevima gdje su ilegalni stranci zatečeni na teritoriji Bosne i Hercegovine nastoji utvrditi njihova situacija individualno i osigura njihov pristup odgovarajućim azilantskim procedurama a ako su žrtve trgovine ljudima da im se pruži asistencija a ne direktna deportacija. Specijalna izvjestiteljica preporučuje da DGS oficiri nastave sa treninzima o identifikaciji žrtava, o Pravilniku o zaštiti stranaca, žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini i UNICEF-ovim Smjernicama o zaštiti djece žrtava trgovine ljudima.
- Specijalna izvjestiteljica dalje preporučuje da se identifikacije žrtava ne ostavi u cijelosti u diskreciji oficira DGS i drugih oficira za sprovođenje zakona, nego da specifične smjernice budu izradene. U izradi smjernica za identifikaciju žrtava, Specijalna izvjestiteljica preporučuje da su uzme u obzir relevantno poglavje Pravnog Priručnika o zaštiti žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini pripremljen od strane OHCHR Ureda u Bosni i Hercegovini. Pravilnici i procedure takođe trebaju biti izrađeni o pitanju kako djelovati kada postoji sumnja da osoba prelazi granicu ilegalno.
- Specijalna izvjestiteljica preporučuje veću koordinaciju između DGS-a i drugih agencija za sprovođenje zakona, posebno u oblastima razmjene informacija, kroz zajedničke treninge o prevenciji trgovine ljudima i asistenciji žrtava. Više treninga za oficire za sprovođenje zakona o Pravilniku je takođe potrebno. Specijalna izvjestiteljica preporučuje izmjenu Pravilnika da bi mogao biti primjenjen u pitanjima zaštite domaćih žrtava i žrtava trgovine ljudima u druge svrhe osim prostitucije. Mjere bi trebale biti poduzete da bi se riješio problem korupcije lokalne policije, uključujući povećanje plaće, promociju mehanizama za interno izvještavanje o korupciji i osiguranje internih disciplinskih mjeru koje trebaju biti poduzete u slučaju korupcije.

- Specijalna izvjestiteljica preporučuje razmatranje mjera s ciljem povećanja balansa ravnopravnosti između službenika, pogotovo u agencijama za sprovodeće zakona, koji rade na prevenciji i suzbijanju trgovine ljudima da bi poduprijeli i omogućili identifikaciju žrtava.
- Specijalna izvjestiteljica takođe preporučuje da se poduzmu koraci ka uspostavljanu organiziranog pravnog savjetovališta dostupnog žrtvama nakon identifikacije tako da su svjesne njihovih alternativa. Specijalna izvjestiteljica preporučuje da pravna pomoć bude dostupna žrtvama kako bi mogle tražiti kompenzaciju putem parničkog postupka dok su im u isto vrijeme pruženi smještaj u sigurnim kućama i asistencija, trening i rehabilitacija.
- Specijalna izvjestiteljica dalje preporučuje veću koordinaciju između države, nevladinih organizacija i IOM-a da bi se osigurali podaci o situaciji u kojoj se žrtve nalaze nakon repatrijacije, kao i da se omogući bolja procjena utjecaja identifikacije, prosljeđivanja, asistencije i programa repatrijacije.
- Specijalna izvjestiteljica preporučuje daljne napore u implementaciji novih zakona o krivičnom postupku da bi se razjasnilo koja krivična djela trebaju biti procesuirana na državnoj razini kao trgovina ljudima umjesto na entitetskim sudovima kao krivična djela za koja su predviđene niže kazne. Posebno službenici za sprovođenje zakona trebaju biti educirano o kad, kako i kojem stadiju trebaju predati slučaj Državnom Tužitelju. Trening o istražnim metodama prikupljanja dokaza bi takođe trebao biti implementiran za policiju. Tužitelji bi trebali biti senzitivirani o potrebi za detaljnim istragama i izbjegavanju krivičnih gonjenja za krivična djela za koja su predviđene niže kazne. Državne istrage takođe trebaju biti pojačane, kao i suradnja između različitih razina sprovodenja zakona. Specijalna izvjestiteljica preporučuje poduzimanje treninga za službenike za sprovođenje zakona o otkrivanju i sprovođenju pravilne istrage djela trgovine ljudima. Koraci trebaju biti poduzeti da se poveća suradnja između agencija za sprovođenje zakona i između njih i tužiteljstva s ciljem poboljšanja suradnje i razmjene informacija i postignuća veće efikasnosti u procesuiranju.
- S ciljem povećanja efikasnosti procesuiranja slučajeva trgovine ljudima, Specijalna izvjestiteljica dalje preporučuje poduzimanje mjera ka izmjeni standarda protrebnih za dokazivanje da je žrtva-svjedok uistinu nedostupna za sud i osiguravanju definicije koja u nedostupnost uključuje da je žrtva-svjedok isto tako nedostupna zbog straha i da ne bi zato trebala biti pozvana na sud ili uhapšena ili pritvorena kao svjedok.

D. Zaštita žrtve-svjedoka

- Specijalna izvjestiteljica vjeruje da pravilna pomoć treba biti pružena žrtvama koje odluče da surađuju sa tužiteljstvom tako da se ne osjećaju pod prijenom ili zaplašenim. Specijalna izvjestiteljicaprporučuje da zaštita žrtvama ne treba biti samo pružena za vrijame sudske procedure nego prije i poslije. Treba da uključi privremenu dozvolu za boravak u zemlji za vrijeme parničkog postupka i radne dozvole. Takođe treba nastojati da se potpišu sporazumi o premještanju u druge zemlje. Resursi trebaju biti osigurani s ciljem implementacije Zakona o zaštiti svjedoka i Programa zaštite svjedoka. Specijalna izvjestiteljica preporučuje sklanjanje sporazuma sa zemljama porijekla žrtava o planovima podjele troškova s ciljem ojačavanja asistencije pružene žrtvama.

E. Prevencija

- Specijalna izvjestiteljica vjeruje da više pažnje treba biti posvećeno rješavanju glavnih uzroka trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini. U ovom kontekstu, Specijalna izvjestiteljicapodržava inicijative u zemljama porijekla žrtava trgovine, kao podrška razvijanja ženskih udruženja, promocija ženskih poduzeća i osnivanje ženskih ekonomskih mreža koje pružaju truninge i infomacije za poslovne žene, nezaposlene žene i žene u poljoprivredi. Dugoročna prevencija treba isto tako da obuhvata mjere protiv diskriminacije, poslovne ponude za žene, projekte migracije namjenjene ženama, podizanje svijesti i programi protiv nasilja nad ženama.
- Specijalna izvjestiteljica preporučuje poduzimanje programa podizanja svijesti, pogotovo u ruralnim oblastima, u glavnim zemljama porijekla žrtava trgovine od strane nadležnih vlasta, civilnog društva i međunarodne zajednice.
- Specijalna izvjestiteljica preporučuje povećnu pažnju u prevenciji interne trgovine ljudima i trgovine iz Bosne i Hercegovine u druge zemlje, sa osobitom pozornošću na glavne uzroke za pojavu ovoj fenomena. Posebno, Specijalna izvjestiteljicavjeruje da mjere za borbu protiv trgovine ljudima trebaju du uzmu u obzir Zakon o ravnopravnosti spolova i Strategiju o

smanjenju siromaštva, jer diskriminacija na osnovi spola i siromaštvo mogu napraviti od Bosne i Hercegovine zemlju porijekla trgovine ljudima i poticati interno trgovanje.

E. Trgovina djecom

- Specijalna izvjestiteljica preporučuje povećan trud u borbi protiv međunarodnog i internog trgovanja djecom, uključujući alociranje resursa izričito za ovu namjeru. Specijalna izvjestiteljica dalje preporučuje povećanje redovnog nadzora nad prostorima za koje postoji sumnja da se koriste za utočište trgovane djece i intenziviranje napora u oblasti otkrića i identifikacije djece žrtava. Specijalni trenizi o trgovini djecom i zaštiti koja im pripada pod domaćim i međunarodnim zakonima, kao i metode intervencije, otkrivanja, identifikacije i asistencije sa fokusom na djecu trebaju biti dostupljene svim relevantnim akterima (socijalnim radnicima, NVO-ima, mediji, pravosuđu). Specijalna izvjestiteljica adalje preporučuje analizu potreba djece u sigurnim kućama i struktura za djecu žrtve trgovinom ljudima i mјere poduzete da bi djeca primila asistenciju i zaštitu na koju imaju pravo.
- Specijalna izvjestiteljica podržava preporuke UNICEF-a koje se odnose na potrebu povećanja osnovne preventivnih mјera za identifikaciju djece ranjivih da postanu žrtve trgovine i korištenje Smjernica za zaštitu prava djece žrtava trgovine glede otkrivanje, registracije, upućivanja, sigurnog smještaja, zaštite i praćenja djece iz Bosne i Hercegovine i iz drugih zemalja. Specijalna izvjestiteljica preporučuje povećane napore na senzibiliranju potencijalnih korisnika usluga pruženih od strane djece o ljudskoj patnji žrtava, kao i mlađih djevojaka o rizicima vezanim za trgovinu. Такode javne kampanje sa djecom i mlađim u ruralnim područjima su preporučene s ciljem prevecije trgovinom djece.
- Specijalna izvjestiteljica dalje preporučuje da policijske metode za bavljenje sa djecom koja žive ili rade na ulici, djecom koja su u sukobu sa zakonom i djecom koja su žrtve kriminala budu modernizovane kroz veći fokus na proaktivan outreach, mјere izgradnje samopouzdanja i suradnjom sa institucijama socijalne zaštite. Specijalna izvjestiteljica preporučuje 'outreach' asistenciju za djecu koja žive i rade na ulici ili su članovi visoko-rizičnih grupa, kao i istraga u uplenost kriminalnih mreža u prosjačenje. Profesionalci koji dolaze u kontakt sa djecom koja žive ili rade na ulici, kao i stanovništvo, trebaju biti senzibilirani o romskoj kulturi i zaštiti djece.
- Specijalna izvjestiteljica pozdravlja 'watch' programe iz zajednica, kao i programe koje izvode NVO-i, UNICEF i IOM da bi se borili protiv nasilja u porodici i glavnih uzroka za trgovanje djecom.

Annex II

**Zaključci i preporuke iz izvještaja o Procjeni skloništa u Bosni i
Hercegovini, od strane
neovisne konsultantice gospode Ruth Rosenberg**

Psiho-socijalna podrška:

U integralni dio reintegracije spada osiguranje pomoći žrtvama trgovine ljudima kako bi im se pomoglo da identificiraju vlastite probleme i potrebe te da artikulišu lične i profesionalne ciljeve, nadu načina da riješe svoje probleme, postignu ciljeve i vode nezavisan život kojim će sami upravljati. Trenutno se čini da nivo psiho-socijalne zaštite koja se obezbjeđuje u skloništima značajno varira, a u nekim skloništima joj se posvećuje malo pažnje. Kako bi se osiguralo da adekvatna psiho-socijalna podrška bude raspoloživa u svakom skloništu, od skloništa treba tražiti da obezbijede tu vrstu pomoći i da uposle osoblje koje će raditi puno radno vrijeme i koje će moći pružati takve usluge. U sporazumima između IOM-a i skloništa treba specificirati zahtjev da se obezbijedi prisustvo osoblja u skloništu 24 sata na dan i stručnog osoblja kako bi se obezbijedila psiho-socijalna zaštita u skloništu. Također je potrebna i odgovarajuća obuka kako bi socijalni radnici i psiholozi dobili poduku o specifičnim metodama savjetovanja i tretmana koji se mogu koristiti. Potrebno je osigurati psiho-socijalnu pomoć na drugoročnoj osnovi, čak i nakon što žrtve trgovine ljudima napuste okruženje skloništa.

Skloništa također treba da osiguraju kliničku superviziju osoblja koje pruža savjetovanje, a to treba da vrše stručnjaci koji su posebno obučeni za pružanje profesionalne supervizije kako bi se obezbijedio visok nivo usluga namijenjenih korisnicima skloništa, pomoglo osoblju skloništa da na profesionalnom nivou održavaju odnose sa korisnicima i obezbijedio ventil za smanjenje nivoa stresa uposlenika skloništa.

1. Od skloništa treba zahtijevati da obezbijede prisustvo osoblja dvadeset četiri sata na dan kada su žrtve trgovine ljudima u skloništu.
2. Od skloništa treba zahtijevati da obezbijede obučeno profesionalno osoblje za savjetovanja koje će raditi puno radno vrijeme i biti prisutno svaki dan u skloništu (tj. socijalne radnike ili psihologe).
3. Potrebno je razviti mehanizme za osiguranje dugoročne psiho-socijalne pomoći žrtvama trgovine ljudima nakon što odu iz skloništa.
4. Kako bi unaprijedili vještine, potrebno je obezbijediti dugoročnu stručnu obuku namijenjenu osoblju koje pruža usluge savjetovanja.
5. Od skloništa treba zahtijevati da za osoblje i upravitelje skloništa obezbijede kliničku superviziju i obuku koja se odnosi na upravljanje stresom.
6. Potrebno je kreirati mehanizme kako bi se za žrtve trgovine ljudima iz Bosne i Hercegovine obezbijedilo posredovanje sa porodicama i savjetovanje porodica.

Rehabilitacija ovisnika o drogama:

Eksperti za borbu protiv ovisnosti o drogama navode značaj liječenja ovisnosti korištenjem holističkih i specijaliziranih terapija. Trenutno većina skloništa pokušava liječiti ovisnost o drogama, i to rade uz pomoć ljekara. Potrebno je organizovati diskusiju između stručnjaka za liječenje ovisnosti o drogama iz UG PROI i bolnice Koševo i osoblje skloništa za žrtve trgovine ljudima kako bi se podigla svijest osoblja skloništa vezano za prirodu i značaj programa za rehabilitaciju ovisnosti o drogama i razgovaralo o saradnji u vezi sa pružanjem ovih usluga žrtvama trgovine ljudima, pri čemu treba imati na umu sigurnost i druge specifcne potrebe žrtava trgovinom ljudima.

7. Potrebno je organizirati sastanak koji će okupiti stručnjake za odvikavanje od droga iz UG PROI i bolnice Koševo i osoblje skloništa kako bi se razgovaralo o značaju terapije za rehabilitaciju ovisnika i borbi protiv ovisnosti i kako žrtvama trgovine ljudima na najbolji način osigurati rehabilitaciju.

Zdravstvene usluge:

Trenutno skloništa obezbjeđuju zdravstvene usluge uz pomoć finansijskih sredstava IOM-a. Dugoročno gledano, ovo nije održivo. Stvaranje mehanizma koji se osigurati da država pokriva zdravstvene usluge žrtava trgovine ljudima treba da bude prioritet u najskorijoj budućnosti.

8. Potrebno je podstaći organizacije da zagovaraju da država uspostavi sistem obezbjedivanja besplatnih zdravstvenih usluga za žrtve trgovine ljudima.

Edukacija, obuka i zapošljavanje:

Kao posljedica toga što su bile žrtve trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, kod mnogih žrtava trgovine ljudima je doslo do prekida u školovanju. Potrebno je omogućiti kontinuirano školovanje, što je jedan od najboljih načina da se osigura budućnost žrtve trgovine ljudima. Školovanje je posebno važno za maloljetne osobe, ali je potrebno razmotriti tu mogućnost i u slučaju odraslih žrtava trgovine ljudima, ukoliko su zainteresirane. Zavisno od procjene rizika za svaku žrtvu trgovine ljudima, moguće je obezbijediti edukaciju u okviru sigurnosti skloništa ili upis u školu koja se nalazi u blizini skloništa. Ukoliko se očekuje da će se žrtva trgovine ljudima uskoro vratiti kući, osoblje može dogоворити са школом која се налази у истој мјесту у којем је она враћена да јој се на одређени период одгodi шkolovanje. Како би се жртви trgovine ljudima помогло да се прilagodi školskom окружењу, можда ће бити потребно да се obezbijedi подршка као што је турорство, створи navika за учење и успиши propušteno gradivo. Такву врсту помоћи треба да пруже skloništa, при чemu је потребно заhtijevati од сваког skloništa да obezbijedi помоћ за maloljetne osobe, posebno građane Bosne i Hercegovine.

Mnoge žrtve trgovine ljudima су otišle од kuće u namjeri да izgrade bolji život за себе и svoje porodice, a povratak u iste uslove које су napustile доводи ih u rizik da ponovo postane žrtve trgovine ljudima. Zbog тога је потребно помоћи им да идентифицирају своје profesionalне ambicije и naprave plan kako да ih на најбољи начин ostvare. Žrtvama trgovine ljudima треба omoguћити да погадају стручну obuku из области која ih интересује и у којој се може наћи posao, како би им се помогло да прonađu добро plaćen posao и zadrže ga. Како би се жrtvama trgovine ljudima помогло да успију потребно је obezbijediti помоћ не само при одабиру стручне obuke ili iznalaženju posla, nego i osiguranju turorstva, savjetovanja i posredovanja kod nastavnika ili poslodavaca.

9. Potrebno je osigurati da skloništa ponude mogućnost obrazovanja svim žrtvama trgovine ljudima, posebno građanima Bosne i Hercegovine, ali i stranim državljanjkama žrtvama trgovine ljudima за које се очекује да ће duže остати у Bosni i Hercegovini (tj. onima које имају humanitarnu boravišnu vizu).
10. Od skloništa у којима се налазе maloljetne osobe треба заhtijevati да obezbijede njihovo kontinuirano obrazovanje, било да ih upišu u školu dok još borave u skloništu, било да njihovo oficijelno školovanje одгode за period dok су у skloništu, при чemu ће им у skloništu obezbijediti obrazovanje.
11. Žrtvama trgovine ljudima је потребно obezbijediti стручно obrazovanje.
12. Potrebno je kreirati program за запошljavanje жртава trgovine ljudima, tokom njihovog boravka u skloništu ili u kombinaciji sa alternativnim smještajnim aranžmanom.
13. Organizације које пружају помоћ треба да obezbijede savjetovanje, tutorstvo i mentorstvo tokom obrazovanju, te помоћ у pronalaženju posla како би се olakšala tranzicija, а жrtvama trgovine ljudima помогло да успију.

Generiranje prihoda i rekreacija:

Trenutno skloništa svojim korisnicima ne osiguravaju mogućnost zarade dok су у skloništu, niti im daju džeparac koji bi жене могле користити prema vlastitom nahodenju (izuzetak je само jedno sklonište). Iznalaženje načina да се zaradi čak и mali prihod tokom boravka у skloništu korisnicima skloništa представља мали корак ка независности и ствара у њима осјеćај самопouzdanja. Skloništa требају бити креативна при iznalaženju načina да njihovi korisnici зараде одређен prihod, што треба бити и у складу са kapacitetom и principima skloništa. Potrebno је испитати mogućnost запошljavanja tokom boravka у skloništu onih korisnika чија sigurnosna situacija то dozvoljava.

Mali broj skloništa omogućava rekreativne aktivnosti izvan skloništa, iako sve говори да жrtve trgovine ljudima могу više mjeseci остати у skloništu. Iskustvo skloništa у другим земљама говори да je moguće organizovati ekskurzije, а како би се obezbijedila sigurnost korisnika i uposlenika skloništa, ukoliko то situacija nalaže, потребно је planirati takve ekskurzije unaprijed и у координaciji sa policijom или privatnom зашtitarskom agencijom. Sporazum IOM-a са skloništuma треба да uključi и finansiranje tih ekskurzija које треба redovno организовати.

14. Potrebno je pokrenuti projekte за generiranje prihoda у skloništu.

15. Potrebno je zahtijevati od skloništa da svojim korisnicima obezbijede rekreativne aktivnosti.

Postepena reintegracija i alternativni smještaj:

Reintegracija je dugačak proces koji treba postepeno provoditi. I dok se prva faza pomoći može odvijati u skloništu, nastavak pomoći ne mora iziskivati ostanak u istom skloništu. Nekim žrtvama trgovine ljudima će biti potrebna pomoć pri ponovnom spajanju sa porodicom. Drugim žrtvama trgovine ljudima će više odgovarati preselenje u drugo sklonište ili stan u mjestu u kojem se žele nastaniti, što će im omogućiti da pohađaju školu ili počnu raditi. Dok su u novom okruženju, potrebno je da i dalje imaju monitoring i psihosocijalnu pomoć obučenog osoblja sa kojim su već uspostavili odnos zasnovan na povjerenju. Kada, tokom određenog vremenskog perioda, pokažu da su u stanju zadržati posao, može im se pomoći da pronađu smještaj koji mogu same plaćati ili se može postepeno smanjivati subvencija za plaćanje smještaja.

16. Potrebno je stvoriti sistem za postepenu reintegraciju koji će uključiti aranžmane za alternativni smještaj i obezbijediti veze između programa reintegracije i programa u skloništu kako bi se žrtvama trgovine ljudima osigurala bezbolna tranzicija i omogućilo primanje značajne kontinuirane psihosocijalne podrške stručnjaka u koje imaju povjerenje.
17. U vezi sa mjestom u kojem žrtva trgovine ljudima želi da živi, potrebno je izvršiti procjenu potreba koje se odnose na pomoć pri reintegraciji u ostalim dijelovima zemlje. Potrebno je istražiti vidove saradnje sa ostalim partnerima koji obezbjeđuju pomoć, kao što su skloništa za žrtve nasilja u porodici, druge nevladine organizacije ili centri za socijalni rad.

Maloljetne osobe i mješovita populacija:

U nekim slučajevima, skloništa su namijenjena isključivo žrtvama trgovine ljudima. U drugim slučajevima, skloništa pružaju smještaj i drugim populacijama kao što su žrtve nasilja u porodici ili žrtve seksualnog nasilja. Sva skloništa, osim jednog, prihvataju strane i domaće žrtve trgovine ljudima. Sva prihvataju maloljetne i odrasle osobe. Postoji mnogo modela skloništa širom svijeta, ali još uvijek nema definitivnog odgovora na pitanje koji model najbolje funkcioniра, nego se može reci da svaki model ima i pozitivne i negativne aspekte. Obezbjedivanje odvojenih skloništa možda nije finansijski održivo, niti će uvijek na najbolji način zadovoljiti potrebe korisnika ukoliko su specijalizirane usluge raspoložive na drugom mjestu.

Kako bi se osigurali konzistentni i odgovarajući standardi brige za sve različite populacije koje se opisuju, kao što su odrasli, maloljetne osobe, strane i žrtve trgovine ljudima iz Bosne i Hercegovine, neophodno je kreirati protokole u kojima će se detaljno navesti vidovi pomoći koju treba obezbijediti različitim populacijama. Ovi protokoli trebaju precizirati ko je nadležan za koje usluge i traženi standard brige. Ovo bi osiguralo da žrtve trgovine ljudima dobiju odgovarajući nivo usluga i podrške bez obzira na sklonište u kojem se nalaze i da te usluge budu kreirane da zadovolje potrebe maloljetnih lica, a da se pri tome razlikuju od usluga koje je potrebno obezbijediti stranim i domaćima žrtvama trgovine ljudima. Trenutno, sporazumi sa IOM-om predviđaju da je žrtvama trgovine ljudima potrebno obezbijediti smještaj, hranu, higijenske potrepštine i zdravstvene usluge. Potrebno je osigurati dodatne usluge kako bi se žrtvama trgovine ljudima pomoglo da se oporave i da budu uključene u takve sporazume, kao i u sporazume koji se sklapaju na nivou države. Organi koji vrše provedbu zakona i koji upućuju žrtve trgovine ljudima u skloništa mogli bi koristiti i listu koja precizira koje sklonište ispunjava uslove kog protokola, čime bi se osiguralo da upućuju žrtve u sklonište koje će na najprikladniji način zadovoljiti njihove potrebe.

18. Potrebno je kreirati protokole koji će sadržavati detalje pomoći koja će se obezbjeđivati različitim kategorijama žrtava trgovine ljudima: stranim državljanima, državljanima Bosne i Hercegovine, odraslim i maloljetnim osobama, kao i liste koje navode koje sklonište udovoljava različitim standardima.

Sigurnost/ Otvorena naspram zatvorenih skloništa:

Postoji limit reintegracije koja se može odvijati u skloništu zatvorenog tipa, pošto se žrtva trgovine ljudima ne može vratiti u školu, pohađati stručnu obuku ili početi raditi. Pored toga, kada se nalaze u skloništu zatvorenog tipa, žrtve trgovine ljudima se osjećaju kao da su u zatvoru, što ima negativne

posljedice za njihov psihološki oporavak. Međutim, nivo sigurnosti ne može biti tako visok u skloništu otvorenog ili poloutvorenog tipa. Jedino ukoliko sigurnosni razlozi to nalažu, žrtve trgovine ljudima treba da borave u skloništima zatvorenog tipa, što ne treba da bude generalna politika. Potrebno bi bilo uraditi procjenu sigurnosti za svaku žrtvu trgovine ljudima pojedinačno kako bi se odredio nivo opasnosti i obezbijedilo da ona ne bude smještena u restriktivno okruženje skloništa zatvorenog tipa ukoliko to ne zahtijevaju okolnosti u kojima se ona nalazi.

19. Potrebno je uraditi individualne procjene stepena sigurnosti kako bi se identificirale žrtve trgovine ljudima kojima je potreban visok nivo sigurnosti zbog poznatih prijetnji po njihovu sigurnost i kako bi im se osigurao smještaj u skloništu koje ima visoki nivo sigurnosti. Ostale žrtve trgovine ljudima, kojima nije potreban tako visok nivo zaštite treba smjestiti u skloništa koja žrtvama trgovine ljudima pružaju više mogućnosti za napuštanje skloništa.

Repatrijacija:

Trenutno se vrši repatrijacija žrtava trgovine ljudima pri čemu im se ne daju adekvatne informacije o onom što mogu očekivati po povratku u zemlju porijekla, kao ni informacije o kontinuiranim uslugama. Potrebno je uložiti više napora da se, što je moguće ranije, dobiju detaljne informacije namijenjene žrtvama trgovine ljudima na njihovom maternjem jeziku kao i osoblju nevladinih organizacija koje im pomaže, kako bi se sa žrtvama trgovine ljudima, prije njihovog odlaska, moglo razgovarati o opcijama koje ih čekaju. Potrebno je žrtvama trgovine ljudima obezbijediti kontakt brojeve agencija koje će im pružati pomoć u njihovoj zemlji porijekla, čime će im se dati još jedna prilika da potraže pomoć ukoliko odluče da se predstave po dolasku. Bez pravilne pomoći oko reintegracije, postoji velika vjerovatnoća da će žrtve ponovo postati predmetom trgovine ljudima ili da će se vratiti prostituciji zbog pomanjkanja alternativa.

Kako bi se podstakao dijalog i nastavilo pružanje usluga između zemlje destinacije i zemlje porijekla, preporučuje se da se organizuju studijska putovanja u glavne zemlje porijekla žrtava trgovine ljudima. Ta putovanja bi bila namijenjena osoblju uposlenom u skloništima koje žrtvama trgovine ljudima pruža pomoć u Bosni i Hercegovini. Cilj tih studijskih putovanja je da se pruži prilika osoblju skloništa da iz prve ruke vidi kakav je smještaj i usluge koje se nude žrtvama trgovine ljudima po njihovom povratku i upozna osoblje koje će pomagati žrtvama trgovine ljudima po povratku u zemlju porijekla, kako bi žrtvama trgovine ljudima, prije njihovog povratka, mogli direktno opisati vrste usluga i osoblje koje ih pruža.

20. Žrtvama trgovine ljudima i nevladinim organizacijama je potrebno obezbijediti informacije koje se odnose na pomoć pri reintegraciji koja će im biti dostupna nakon repatrijacije. Te informacije treba obezbijediti prije nego što žrtva trgovine ljudima ode iz Bosne i Hercegovine, kako bi joj se omogućilo da razmisli o opcijama i da o tome razgovara sa socijalnim radnikom ili savjetnikom.
21. Potrebno je organizovati studijsko putovanje za uposlenike skloništa kako bi se iz prve ruke vidjele usluge reintegracije koje postoje u zemljama porijekla odakle dolazi većina žrtava trgovine ljudima (Srbija, Moldavija, Rumunija i Ukrajina).

Broj skloništa:

Trenutno, kapacitet postojećih skloništa u Bosni i Hercegovini, u bilo koje vrijeme, premašuje broj žrtava kojima je potrebna pomoć. I dok usluge i ekspertiza variraju, većina skloništa se fokusira na pružanje hitnih usluga, te se posvećuje malo pažnje na reintegraciju i diferencijaciju skloništa prema populaciji koju opslužuju. Sva skloništa prihvataju odrasle i maloljetne osobe. Sva skloništa također prihvataju strane i žrtve trgovine ljudima iz Bosne i Hercegovine.

Pošto Bosna i Hercegovina nije tako velika, a većina gradova je od nekog već postojećeg skloništa udaljena 4-5 sati, ne preporučuje se gradnja još jednog skloništa za hitne slučajeve. Međutim, možda će postojati potreba za programima reintegracije u različitim dijelovima zemlje. Neophodno je, zajedno sa žrtvama trgovine ljudima, izvršiti procjenu potreba za uslugama koje se odnose na reintegraciju u ostalim dijelovima zemlje, u zavisnosti od toga odakle su one i gdje bi željele da žive. Ne preporučuje se izgradnja nekih drugih objekata ili skloništa kako bi se pomoglo

žrtvama trgovine ljudima u drugim dijelovima zemlje, nego bi umjesto toga trebalo iznaci alternativne aranžmane.

Finansijska održivost:

Nastavak rada svih postojećih skloništa ne bi trebao biti krajnji cilj pomoći koju pruža USAID, pošto su trenutni kapaciteti skloništa veći nego što je potrebno. Važno pitanje koje se tiče održivosti je održivost visoko kvalitetnih i adekvatnih usluga namijenjenih žrtvama trgovine ljudima, bez obzira na broj organizacija koje obezbjeđuju takve usluge. Imajući u vidu sadašnji metod finansiranja ovih skloništa (na bazi po osobi/po noći), postoji mogućnost da će doći do spontanog smanjenja broja skloništa jer ona ne mogu biti otvorena ukoliko nemaju korisnike i zbog toga nisu podobna za finansiranje. [Napomena: ukoliko broj korisnika pomoći značajno opadne, postoji rizik da će skloništa nastaviti sa radom, ali da neće moći pružati adekvatne usluge. Kako bi se ovo sprječilo, moraju postojati mehanizmi koji će osigurati da pružene usluge zadovoljavaju minimalne standarde.]

Svako od skloništa za koje je vršena procjena ima različite oblike finansiranja koji im omogućavaju da nastave sa radom, ali, nijedno nije u potpunosti samostalno. Mnoga skloništa su pokušala da nađu kreativne načine generiranja prihoda, ali, prema izvještajima nevladinih organizacija, poreski sistem im to otežava; nevladine organizacije su oporezovane kao privatne firme, od njih se traži da plaćaju PDV i nemaju nikakve poreske olakšice za humanitarne donacije. Potrebno je uložiti napore u lobiranje kako bi se izmijenila postojeća poreska regulativa koja se odnosi na neprofitne organizacije, čime bi im se pomoglo da postanu samostalnije na bazi lokalnih prihoda.

Država skloništima trenutno obezbjeđuje sredstva namijenjena za pomoć žrtvama trgovine ljudima. U nekim slučajevima, lokalne vlasti obezbjeđuju značajnu pomoć skloništima za ostale ranjive grupe. Potrebno je uložiti napore da se povećaju sredstva koja se obezbjeđuju na nivou države, entiteta, kantona i opština i pokrenuti zagovaranje da se žrtve trgovine ljudima uključe u ranjive grupe podobne za primanje pomoći. Način na koji se vrši distribucija sredstava na nivou države takođe utice na održivost usluga. Umjesto što vrši ravnomernu raspodjelu sredstava skloništima, čime se ne osigurava dovoljno sredstava ni za jedno od njih, država bi tu raspodjelu trebala vršiti na način na koji to čini IOM - na bazi po osobi/po noći, ili bi mogla finansirati dva ili tri tipa programa pomoći (tj. jedan za strane žrtve trgovine ljudima, jedan za odrasle i jedan za maloljetne građane Bosne i Hercegovine) i od nevladinih organizacija tražiti konkurentne ponude za pružanje pomoći.

Treba pokrenuti i dodatnu podršku namijenjenu ostalim vladinim uredima, koji bi eventualno mogli preuzeti obezbjeđivanje određenih usluga žrtvama trgovine ljudima. Centri za socijalni rad bi se trebali postepeno uključivati u pružanje pomoći, a posebno pomoći namijenjene žrtvama trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, pri čemu bi trebali koordinirati pomoći i na nivou države obezbijediti pristup sredstvima za pomoći i psiho-socijalnu podršku. Ostalim državnim uredima treba dati jasan mandat i potrebnu obuku za pružanje pomoći žrtvama trgovine ljudima, a tu spadaju: biroi za zapošljavanje, obrazovne institucije i zdravstvene ustanove.

22. Potrebno je podstaći organizacije da zagovaraju reviziju poreske regulative kako bi se reducirale poreske stope na prihode socijalnih biznisa i donacije nevladnim organizacijama dobivene od privatnih firmi, kao i poreske stope koje plaćaju nevladine organizacije, odnosno, kako bi se nevladnim organizacijama izvršio povrat PDV-a.
23. Organizacije treba da zagovaraju povećanje iznosa sredstava koja se daju skloništima za brigu o žrtvama trgovine ljudima uz istovremenu promjenu u načinu distribucije tih sredstava kako bi se podstakla diferencijacija usluga u skladu sa tipovima žrtava i povećala finansijska održivost usluga koje pružaju.
24. Neophodno je proširiti mandat ostalih državnih agencija kao što su: centri za socijalni rad, biroi za zapošljavanje, obrazovne institucije i bolnice kako bi se osiguralo da te agencije obezbjeđuju besplatne usluge žrtvama trgovine ljudima.
25. Potrebno je podstaći skloništa da uspostave bliskiju saradnju sa tim državnim agencijama (i obratno), kako bi bile bolje upućene u pružanje efikasnih usluga žrtvama trgovine ljudima.

Identifikacija žrtava trgovine ljudima:

Kako bi se ustanovilo da li je neka osoba žrtva trgovine ljudima, skloništa se trenutno oslanjaju samo na organe za provođenje zakona.

Međutim, ukoliko žrtva trgovine ljudima ne želi da sarađuje sa policijom, ili ukoliko nevladina organizacija koja joj pomaže ne osigura potrebnu dokumentaciju, može se desiti da njen slučaj ne bude priznat i da joj se ne osigura pomoć. Potrebno je izmijeniti proceduru kako bi se osiguralo da nevladine organizacije budu rambursirane za osiguranje pomoći žrtvama trgovine ljudima koje su kvalificirane kao žrtve trgovinom ljudima prema kriterijima ustanovljenim u UN-ovom protokolu nakon što nevladina organizacija ispunи obaveze i o prisustvu takvih osoba obavijesti lokalne odjele za strance ili ured tužioca.

Što se tiče žrtava trgovine ljudima iz Bosne i Hercegovine, postoji zabrinutost da se identifikacija i upućivanje za pomoć ne vrši na pravilan nacin. Lokalna policija može tretirati ove slučajeve kao slučajeve posredovanja u prostituciji, a ne kao žrtve trgovine ljudima. Ukoliko državljanka Bosne i Hercegovine bude identificirana u vezi sa prostitucijom ili se nade pod drugim okolnostima iz kojih proistiće sumnja da bi to mogla biti žrtva trgovine ljudima, potrebno je pretpostaviti da se radi o žrtvi trgovine ljudima i uputiti je za pomoć, kao što se radi u slučaju stranih žrtava trgovine ljudima.

Potrebno je poboljšati mehanizme za identifikaciju potencijalnih žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, i kreirati ih prema mjerama koje se trenutno koriste za strane žrtve trgovine ljudima.

Monitoring:

I dok trenutno postoji referalni mehanizam u Bosni i Hercegovini, i to mehanizam koji funkcioniра bolje nego u mnogim drugim zemljama, sam sistem se ne nadgleda. Monitoring je ključan kako bi se osiguralo da sve agencije i organizacije efikasno igraju svoju ulogu u skladu sa prihvatljivim standardima. Monitoring treba da osigura da osoblje ima neophodno stručno znanje i potreban nivo iskustva, te da vrši ispitivanje individualnih slučajeva kako bi se osiguralo da pojedinci imaju odgovarajuću i blagovremenu zdravstvenu zaštitu, psihosocijalnu i pravnu pomoć i usluge koje se odnose na dokumentaciju i repatrijaciju. Monitoringom se može procijeniti da li predstavnici državnih organa obavljaju svoju ulogu na efikasan i odgovarajući način. Pored toga, tim za monitoring može procijeniti da li uspostavljeni referalni mehanizmi funkcioniраju ili ih treba revidirati.

Neke osobe sa kojima smo razgovarali smatraju da država nije spremna da preuzme ovu ulogu i da još uvijek nema dovoljno povjerenja među ostalim akterima. Međutim, monitoring je potreban i treba ga početi što prije. Prema tome, preporučuje se da tim za monitoring bude sačinjen od koalicije članova među kojima su predstavnici državnog Ureda koordinatora, centra za socijalni rad, Ministarstva sigurnosti, međunarodnih nevladinih organizacija i akademika ili profesionalaca koji trenutno nisu u vezi ni sa jednim skloništem, ali koji su eksperti u relevantnim oblastima, kao što su psihijatri, liječnici i advokati. Kako bi se obezbijedila transparentnost i podstakla saradnja svih učesnika, tim za monitoring treba da se sastane sa svim učesnicima kako bi razgovarali o ciljevima monitoringa, te kriterijima i metodama koje bi se koristile.

Potrebno je uspostaviti mehanizam za monitoring mreže pomoći žrtvama trgovine ljudima kako bi se procijenio kvalitet usluga koje se obezbjeđuju i nadgledala implementacija referalnih mehanizama.

Annex III

Rad nevladinih organizacija na suzbijanju trgovine ljudima u 2006. godini

Fra. Andjela Zvizdovića 1
71000 Sarajevo
Bošna i Hercegovina

Tel. 00 387 (0)33 295 415
295 416
295 417
Fax. 00 387 (0)33 295 418
E-mail:
sekretarijat@bhwifoundation.com.ba

Prevencija trgovine ljudima među visoko-rizičnim grupama u azilantsko-prihvatnim centrima u BiH

Zbog ukazane potrebe informisanja tražioca azila o problemu trgovine ljudima Fondacija Bosanskohercegovačka inicijativa žena je u saradnji sa UNHCR-om BiH, nevladinom organizacijom Ključ iz Slovenije i Hrvatskim Crvenim Križem implementirala Projekat protiv trgovine ljudima i nasilja zasnovanog na spolu. Osnovni cilj ovog projekta jeste informiranje tražitelja azila putem individualnih razgovora i "Rječnika". "Rječnik" u formi knjižice štampan je na devet jezika i sadrži sve neophodne informacije poput brojeva SOS telefona za pomoć žrtvama trgovine ljudima u BiH i Europi.

Kroz ovaj projekat u BiH, prošla su ukupno 103 tražioca azila. Od tog broja 46% informativnih razgovora napravljeno je sa ženama, a 54% sa muškarcima. Realizacija druge faze projekta se očekuje u 2007 godini.

Nadalje, pored informiranja tražitelja azila početkom novembra 2006. godine Fondacija Bosanskohercegovačka inicijativa žena počela je sa implementacijom druge faze CRS projekta: "Prevencija trgovine ljudima visoko-rizičnih grupa u azilantsko-prihvatnim centrima – Faza II ". U toku ovog implementacijskog perioda predviđene su aktivnosti koje se tiču prevencije trgovine ljudima kroz organiziranje različitih vokacionih treninga za tražitelje azila i različitih radionica na temu trgovine ljudima zasnovanih na rezultima prošlogodišnjeg projekta prevencije trgovine ljudima u azilantsko-prihvatnim centrima.

U toku početne faze ovog projekta održane su dvije radionice na temu prevencije trgovine ljudima za žene i muškarce odrasle dobi. Trenutno su u toku vokacioni treninzi "slikanja na svili" te "BAGAT" kurs šivanja za trideset žena smještenih u u azilantsko-prihvatnim centrima.

Na kraju tromjesečnog kursa polaznice će dobiti certifikat za završen kurs osnova šivanja i krojenja te slikanja na svili.

Izvještaj o radu u 2006. godini

*Centra za prava djeteta Konjic i
Udruženja građana Budućnost iz Modriče
u partnerstvu sa Save the Children Norway ured za jugoistočnu Evropu*

Projekat: Prevencija trgovine i zlostavljanja djece

U 2006. godini ove dvije organizacije su održale 32 radionice za djecu u osnovnim školama na temu edukacije djece o problemu trgovine i zlostavljanja. Edukacija se odvija preko predstave „Osloni se na mene“ koju je u protekloj godini gledalo 1208 učenika osnovnih škola na teritoriji dobojske regije i HN kantona. Djeca su imala priliku naučiti nešto o trgovini djecom, kako do nje dolazi i o mehanizmima zaštite.

U 2006. godini održano je i 8 okruglih stolova na temu 'Saradnja institucija na prevenciji trgovine i zlostavljanja' sa predstavnicima institucija u 8 opština iz pomenutih područja. Na okruglim stolovima o problemu su raspravljala i surađivala 175 učesnika (pedagozi, nastavnici, predstavnici osnovnih škola, predstavnici zdravstvenih ustanova, policijskih uprava, socijalnih službi, općina, matičnih ureda, vjerskih zajednica). Uvodničari su bili kantonalni tužitelj i inspektor koji radi na referatu borbe protiv trgovine ljudima. Opšti zaključak koji proizilazi iz ovih okruglih stolova je nepostojanje suradnje između institucija kao i nedovoljna saradnja i unutar pojedinih institucija.

Koliko su institucije neuvezane vidjelo se i iz primjera zlostavljane djevojčice i ankete učenika o tome. Taj problem je pokrenut na jednom od okruglih stolova. Predstavnik Centra za socijalni rad se uvezao sa pedagogom i policijom i tu su dogovoren koordinirani potezi za rješavanje tog slučaja. Zaključci koji su bili zajednički za sve predstavnike je da su uvidjeli bitnost uvezivanja i surađivanja, da žele edukaciju o problemu i novom Porodičnom Zakonu, kako predstavnika institucija tako i djece i šire zajednice.

Pored ovih aktivnosti 43. djece (iz Centra za prava djeteta Konjic, UG Budućnost iz Modriče i Beosupport iz Beograda) je sudjelovalo na ljetnoj radionici gdje su djeca educirana u prevenciji HIV-a i zlostavljanja djece.

U povodu Dječije nedjelje, 10. djece iz Centra i Budućnosti su učestvovali na Međunarodnoj konferenciji o sprečavanju nasilja nad djecom, na kojoj su predstavili svoje viđenje i ideje o učešću djece u prevenciji trgovine i nasilja nad djecom. Konferenciju je organizovalo Vijeće za djecu BiH i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice.

U oktobru 6. djece je učestvovalo u Beogradu na treningu za peer edukatore i svoja saznanja i naučene lekcije su demonstrirali i ostalim članovima organizacija.

U Modrići su djeca u povodu Sedmice solidarnosti skupila odjeću i školski pribor i poklonila ga 39. najsiromašnije djece.

U Centru u Konjicu djeca su pripremila prezentaciju studije 'Zašto su potrebni efikasni nacionalni sistemi dječije zaštite' i prezentovali ih na Radio Konjicu 19.10. na Dan borbe protiv nasilja.

Tokom protekle godine podjeljeno je 980 adresara i spomenara (koji sadrže i edukativne materijale), 2100 letaka o dječijim pravima i prevenciji trgovine i zlostavljanja djece.

Rad ove dvije organizacije je bio i medijski popraćen i preko BN TV, RTRS, K3, Radio Konjica, Radio BiH, te mjesечно informativnog biltena Omladinske mreže BiH.

Svi podatci o aktivnostima ovih organizacija mogu se naći na internet stranici www.stoptrgovinidjeci.com.ba.

"MAJA"
M.Z. Kravica
75420 Bratunac

Tel/fah. 056/465 365
E-mail: jelika@spinter.net

Rad na polju prevencije protiv trgovine ljudima u 2006. godini

Udruženje žena "MAJA" je u skladu sa svojom misijom, a između ostalih mnogobrojnih aktivnosti, dugoročno usmjerena i na razvoj i implementaciju aktivnosti u cilju podizanja javne svijesti o problemu nasilja i trgovine ljudima u BiH. U okviru borbe protiv trgovine ljudima, u novembru 2006. godini počela je implementacija projekta "Partnerstvo i mobilizacija u prevenciji trgovine ljudima". Trajanje projekta je predviđeno u periodu novembar 2006 - mart 2007. godine, a podržan je od STAR Network of World Learning.

Ciljevi projekta:

- Prevencija kroz obrazovanje o problemu trgovine ljudima i stvaranje konciznih preporuka za bolje metode prevencije protiv trgovine ljudima.
- Edukacija službenika NVO-a, stanica javne bezbjednosti (SJB), službenika centra za socijalni rad, biroa rada, predstavnika turističkih i ugostiteljskih agencija, mladih žena i djevojaka sa biroa rada o trgovini ljudima u opština Bratunac - BiH, Ljubovija i Bajina Bašta - Srbija.
- Uspostava međudržavne komunikacije o zajedničkom djelovanju na prevenciji trgovine ljudima u pograničnom - Drinskom regionu - opština Bratunac, Ljubovija i Bajina Bašta.

Aktivnosti u ovom projektu:

- Uspostava saradnje putem sastanaka sa biroima rada, SJB, centrima za socijalni rad, turističkim i ugostiteljskim agencijama i NVO-ima u Bratuncu, Ljuboviji i Bajinoj Bašti.
- Održavanje dvodnevnih radionica "Trafficking" čiji cilj je podizanje svijesti o trgovini ljudima, mehanizmima zaštite, zakonskim regulativama i prikazivanje filma "Ljilja zauvijek" – Lily Forever u Ljuboviji, Bajinoj Bašti i Bratuncu.
- Prikazivanje filma "Ljilja zauvijek" u završnim razredima srednjih škola u Bajinoj Bašti, Ljuboviji i Bratuncu.
- Održavanje okruglog stola "Lokalni kapaciteti u prevenciji traffickinga".

U okviru ovih aktivnosti:

1. U mjesecu novembru održani su sastanci sa predstavnicima NVO-a, SJB, službenicima centra za socijalni rad, biroa rada, predstavnicima turističkih i ugostiteljskih agencija, mladim ženama i djevojkama sa biroa rada o trgovini ljudima u Bajinoj Bašti, Ljuboviji i Bratuncu.

Prvi sastanak je održan u Bajinoj Bašti dana 28.11.2006.godine, u Ljuboviji 30.11.2006. godine te istog dana i u Bratuncu. Na ovim sastancima je predstavljen projekat, njegove aktivnosti i donator. Dogovorena je daljnja suradnja.

Tokom održavanja sastanaka u gradovima države Srbije (Bajine Bašte i Ljubovije) i nakon analize anketa pokazalo se da se o ovom problemu niko nije do sada bavio, te da je NVO 'Maja' prva organizacija na ovim prostorima koja inicira podizanje svijesti o problemu trgovine ljudima.

2. U periodu izmedju 07 i 08.2006. godine održana je dvodnevna radionica "Trafficking" u Bajinoj Bašti. Podijeljene su brošure "Stop trgovini ženama" za učesnike radionice. Prikazan je film "Ljilja zauvijek" dva puta u srednjim školama. Jedno prikazivanje je bilo za učenike završnih razreda tehničke škole, a drugo za učenike gimnazije "Josif Pančić".

Po održavanju dvodnevne radionice "Trafficking" i prikazivanju filma u srednjim školama u Bajinoj Bašti primljeni su zahtjevi od strane pedagoga srednjih škola i U.G. "Baština" o dostavi kopije filma "Ljilja zauvječ". Pedagozi žele da u sklopu svojih aktivnosti rade na podizanju svijesti o trgovini ljudima na praktičnom primjeru filma "Ljilja zauvječ". UG "Baština" želi da prikazuje film svojim članovima i posjetiocima u cilju podizanja svijesti o trgovini ljudima pa su im ustupljenje kopije filma. Sve održane aktivnosti su medijski propraćene na lokalnoj televiziji iz Bajine Bašte, koja pokriva tu opštinu sa 20.000 stanovnika, kao i dio opštine Srebrenica i Bratunac.

U narednom periodu se nastavlja dalja implementacija ovog projekta u mjestima Ljubovija i Bratunac. Pored implementacije ovog projekta film "Ljilja zauvječ" je iznajmljivan omladinskoj organizaciji "Odisej" - Bratunac i članicama NVO 'Maja'. NVO "Odisej"- Bratunac je prikazivao film članovima svoje organizacije.

U 2006. godini održano je par sastanaka sa predstavnikom SJB iz Bratunca, imenovanim licem koje se bavi problemom trgovine ljudima. Cilj ovih sastanaka bio je pravljenje plana za zajedničko djelovanje na prevenciji tj. podizanja svijesti o trgovini ljudima kroz program "Djelovanje policije u zajednici" i uključivanje u dodatne edukacije i mreže za naredni period u 2007. godini. U sprovedbi drugih aktivnosti u 2006. godini, kao što su okrugli stolovi i seminari, uz materijal tih aktivnosti podijeljene su i brošure "Stop trgovini ženama" sa sadržajem o trafficking-u.

Zeleno svjetlo: Promoviranje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava za osobe koje su ranjive na trgovinu ljudima, osoba koje su trenutno trgovane ili koje su bile trgovane u svrhu seksualne eksploracije

Cilj projekta:

Unaprijeđeno seksualno i reproduktivno zdravlje i osnaženje osoba koje su ranjive na trgovinu ljudima, naročito mladih žena, i osoba koje su bile trgovane u svrhu seksualne eksploracije u Bosni i Hercegovini.

Specifični ciljevi:

1. Unaprijeđenje kapaciteta Asocijacije XY za adresiranje pitanja seksualnog i reproduktivnog zdravlja osoba na koje trgovina ljudima ima utjecaj
2. Povećanje znanja i vještina seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava, uključujući nasilje zasnovano na spolu, trgovini ljudima i pristupu uslugama mladih ljudi koji su ranjivi na trgovinu ljudima
3. Povećanje pristupa informacijama, kvalitetnoj usluzi i podršci koja se odnosi na seksualno i reproduktivno zdravlje i prava osoba koje su trenutno ili su bile trgovane
4. Povećanje prepoznatljivosti, podrške i obaveze među vladinim zvaničnicima, ključnim donosiocima odluka i javnosti za seksualno i reproduktivno zdravlje i prava kao primarni i fundamentalni element ljudskih prava osoba koje su trgovane.

Ciljne grupe projekta:

1. Mladi ljudi
2. Mladi ljudi koji žive u ruralnim krajevima
3. Mladi ljudi u kolektivnim centrima
4. Mladi ljudi koji žive u institucijama za djecu bez roditeljskog staranja
5. Mladi ljudi koji su trenutno trgovani
6. Mladi ljudi koji su bili trgovani

IZVJEŠTAJ IMPLEMENTIRANIH AKTIVNOSTI

Specifični cilj 1:

1.a Razvijanje partnerskog odnosa sa relevantnim organizacijama

S obzirom na činjenicu da se Asocijacija XY po prvi put aktivno uključuje u pitanje trgovine ljudima¹⁶ te na obim projekta, u isti su uključene relevantne vladine institucije i nevladine organizacije sukladno svom iskustvu u radu i području implementiranja aktivnosti. Partnerne predstavljaju:

- Ured državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije
- NVO Lara, Bijeljina
- NVO Medica, Zenica,
- Međunarodna organizacija za migracije – IOM.

Osim navedenih organizacija koje predstavljaju glavne partnerne u implementaciji projekta, Asocijacija XY surađuje i sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima mladih odnosno ranjivih grupa a koje djeluju na primarnim projekt lokacijama.

¹⁶ U kontekstu projekta Zeleno svjetlo, pojam trgovina ljudima i osoba koje je trgovana se odnose na trgovinu ljudima u svrhu seksualne eksploracije odnosno osobu koja je trgovana u svrhu seksualne eksploracije.

2.a Razvijanje dokumenta o poziciji Asocijacije XY o trgovini ljudima i seksualnom i reproduktivnom zdravlju

S obzirom da je trgovina ljudima u kontekstu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava nova oblast djelovanja za Asocijaciju XY, razvijen je dokument o poziciji o ovoj temi koji osim objašnjenja stava organizacije navodi i preporuke kroz 5A programske ciljeve.

3.a Uvodna radionica

U prvoj sedmici juna 2006. godine, Asocijacija XY je organizovala uvodnu radionicu (inception workshop) na kojoj su učešće uzeli, osim relevantnog osoblja Asocijacije XY, i glavni partneri u projektu. Osim predstavljanja projekta, cilj radionice je bio upoznavanje sa osnovnim pojmovima i vezom između trgovine ljudima i seksualnog i reproduktivnog zdravlja te planiranje aktivnosti projekta u vremenskom razdoblju Juni 2006 – Novembar 2007 godine.

4.a Istraživanje s ciljem demonstriranja povezanosti trgovine ljudima i seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava

Asocijacija XY je u augustu 2006. godine započela istraživanje u sklopu projekta Zeleno svjetlo s ciljem demonstracije povezanosti trgovine ljudima u svrhu seksualne eksploatacije i seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava.

Ciljne grupe istraživanja su:

1. Mladi ljudi koji su ranjivi na trgovinu ljudima (mladi ljudi iz ruralnih krajeva, pripadnici romske populacije, mladi ljudi u institucijama za djecu bez roditeljskog staranja)
2. Osobe koje su bile trgovane
3. Osoblje skloništa
4. Osoblje zdravstvenih ustanova
5. Pripadnici agencija za sprovedbu zakona

Istraživanje je kvalitativne prirode i metodološki je bazirano na polu-strukturiranim intervjuiima i fokus grupama.

Nakon završetka istraživanja, predviđenog za januar 2007. godine rezultati istog će biti objavljeni i dostupni zainteresiranim institucijama/pojedincima.

Specifični cilj 2:

1.b Razvijanje i testiranje dodatnog modula vršnjačke edukacije

U sklopu projekta Zeleno svjetlo Asocijacija XY će razviti dodatak priručniku vršnjačke edukacije koji će obraditi teme trgovine ljudima, gendera i prava.

Razvijanje modula je počelo u augustu 2006. godine prikupljanjem relevantne literature, primjera modula i priručnika zasnovanih na dobroj praksi. U septembru je započelo izdvajanje literature koje je finalizirano u decembru, dok će priručnik biti kompletiran do prve polovine februara 2007. godine.

Nakon završetka priručnika, tematika koju obrađuje isti će biti integralni dio programa vršnjačke edukacije Asocijacije XY.

2.b Aktivnosti vršnjačke edukacije, Faza 1: Učenici srednjih škola u Sarajevu, Banja Luci i Bijeljini

U septembru 2006. godine, Asocijacija XY je održala šestodnevni trening za nove vršnjačke edukatore u Banja Luci. Trening je uspješno završilo 19 novih vršnjačkih edukatora koji su u prvoj polovini decembra prošli i trening supervizije.

Također, regrutirani su mladi ljudi u Bijeljini koji će početkom februara 2007. godine proći trening za vršnjačke edukatore.

Novi edukatori će početi sa prezentacijama u 2007. godini, tokom drugog polugodišta školske godine.

Specifični cilj 4:

1.d Organizacija konferencije za štampu

U junu 2006. godine, Asocijacije XY je službeno predstavila projekt Zeleno svjetlo javnosti na konferenciji za štampu. Na konferenciji su učestvovali i Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima te predstavnica nevladine organizacije Lara, Bijeljina.

Prisutni novinari su imali priliku upoznati se sa projektom Zeleno svjetlo te trenutnom situacijom u BiH koja se odnosi na trgovinu ljudima.

2.d Organizacija događaja za podizanje javne svijesti

2.1.d Organizacija događaja za podizanje javne svijesti

Kao i svake godine Asocijacija XY je obilježila 1 decembar, Svjetski dan borbe protiv HIV-a i AIDS-a uličnom akcijom i koncertom koji je bio popraćen edukativnim sadržajem.

S ciljem obraćanja pažnje javnosti na ranjivost žena na HIV i AIDS slogan 1 decembra 2006. godine je bio:

Guma ti glavu čuva...Ona se štiti jer joj je STALO...Ona se štiti jer ZNA.

Osim informativno edukativnog materijala Asocijacije XY, volonteri su dijelili i informativno edukativni materijal Međunarodne organizacije za migraciju.

2.2.d Organizacija javnih diskusija (Bijeljina)

U suradnji sa partnerskom organizacijom Lara, Asocijacija XY je organizovala javnu diskusiju posvećenu temi seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava mladih ljudi.

Diskusiji su prisustvovali predstavnici lokalnih nevladinih omladinskih organizacija i srednjih odnosno osnovnih škola, te roditelji učenika koji su se prijavili za trening vršnjačke edukacije.

Iako je diskusija bila produktivna, nepojavljivanje predstavnika škola koje imaju negativan stav spram edukacije mladih ljudi po pitanju seksualno i reproduktivnog zdravlja spriječila je suprostavljanje različitih mišljenja.

3.d Integrisanje pitanja trgovine ljudima u rad Parlamentarne grupe za populaciju i razvoj

Od 2003. godine, Asocijacija XY surađuje sa Parlamentarnom grupom za populaciju i razvoj Parlamentarne skupštine BiH. Osim redovnih sastanaka i kontakata sa članovima Parlamentarne grupe za populaciju i razvoj Asocijacija XY izdaje i biltene namijenjene zastupnicima u Parlamentu BiH i drugim ključnim donosiocima odluka u kojima ih informiše o aktuelnim temama iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja. U drugoj polovini 2006. godine, u sklopu biltena broj 3 Asocijacija XY je uključila informacije o projektu Zeleno svjetlo te će u narednim biltenima informacije o projektu biti uključene na redovnoj osnovi.

Aktivnosti monitoringa i evaluacije projekta:

1. Organizacija Lokalnih odbora za praćenje implementacije projekta

Radi kontinuiranog praćenja implementacije projekta Zeleno svjetlo, Asocijacija XY osnovala je tri lokalna odbora na primarnim projekt lokacijama (Sarajevo, Banja Luka i Bijeljina). Članovi lokalnih odbora su predstavnici ciljnih skupina u projektu koji prikupljaju zapažanja i informacije sa terena, na osnovu kojih se vrši modifikacija projektnih aktivnosti.

Odbori će se sastajati svakih šest mjeseci a članstvo u njima je zasnovano na volonterskoj osnovi.

Ivana Krndelja 3, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina
Tel/Fax: +387 36 550 339 ; +387 36 550 023
e-mail: zenabih@cob.net.ba; web: www.zenabih.ba

IZVJEŠTAJ O RADU UDRUŽENJA „ŽENA BIH“ U 2006. GODINI U BORBI PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

Udruženje „ŽENA BIH“ je u skladu sa svojom misijom između ostalih mnogobrojnih aktivnosti u suzbijanju trgovine ljudima i eksploracije žena u svrhu prostitucije, svoj rad nastavila na polju prevencije, edukacije i podizanja svijesti o tom problemu. U toku 2006. godine, Udruženje „ŽENA BIH“ je također, nastavilo sa pružanjem direktne i sveoubuhatne pomoći žrtvama trgovine ljudima kroz kapacitete sigurne kuće.

Između brojnih aktivnosti, izdvajaju se slijedeće:

- Prikazivanje filma LILY-4-EVER, januar 2006
Učenici VI Osnovne škole, Mostar
- „Razgovor o trgovini ljudima sa muškarcima“, STAR NETWORK OF WORLD LEARNING; septembar 2005 – februar 2006

Održano je osam radionica kroz koje je prošlo ukupno 68 muškaraca u dobi od 18 do 55 godina. Interaktivne radionice su dale dobar rezultat u smislu zainteresovanosti muškaraca u Gradu Mostaru, a time je ostvaren i najveći cilj podizanja svijesti o težini ovoga problema. Dobar rezultat je što su sve radionice bile medijski popraćene i time je izvršena senzibilizacija i informisanje značajnog dijela građana Grada Mostara.

- BHWI /IOM, april,2006
Aktivnosti sa romskom populacijom: Puzzle (Trgovina ljudima)

Održane su četiri sesije sa djecom koja ne pohađaju redovnu školsku nastavu. Teme obrađene na radionicama su: Razlika između trgovine ljudima i krijumčarenja, rizici u vezi s migracijom (legalnom, ilegalnom), prepoznavanje osnovnih prava, moć i kontrola nad žrtvom, kako nasilje u porodici može da dovede do povećanja rizika migracije i trgovine ljudima i gdje i kome da se obrate za pomoć.

- Sigurna kuća za žene

Na sastanku održanom 17.01.2006. godine govoreno je o: problemima sa osobljem, problemima sa korisnicima, problemima o samom radu sigurne kuće. Iz ovog sastanka bilo je evidentno da se mora održati edukacija za osoblje koje će raditi u sigurnoj kući za žene. Od 18 potencijalnih kandidatkinja edukaciju je uspješno završilo njih 5.

- Radionica „Prekograničnom suradnjom protiv trgovanja ljudima“
Hotel „Mihovil“, Knin / 16. i 17. 05.2006.g.

U okviru Programa suzbijanja trgovine ljudima (Croatia Trafficking Prevention Activity - CTPA), nevladina organizacija STAR Network of World Learning i Ured za ljudska prava Republike Hrvatske, a uz finansijsku potporu Američke organizacije za međunarodni razvoj (USAID) provode promidžbene, obrazovne i razvojne aktivnosti usmjerene ka suzbijanju trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

- „Borba protiv trgovine ljudima: Prevencija i zaštita u BiH“

Koordinacioni sastanak sa partnerima projekta PARC II (IOM), 05. i 06. 10. 2006.g., hotel Aqua, Sarajevo. Teme: „Uvid u borbu protiv trgovine ljudima u BiH i njeni novi trendovi“ i „Zaštita lokalnih žrtava trgovine ljudima u BiH“.

PARC II / IOM

U 2006. godine je održano 8 radionica sa učenicima, roditeljima, nastavnicima i muškarcima.

„Unaprijeđenje sistema zaštite žrtava trgovine ljudima smještenih u sigurne kuće“ (CRS)

Cilj projekta je unaprijeđenje sistema zaštite žrtava trgovine ljudima imajući u vidu specifične potrebe djece, domaćih i stranih žrtava trgovine ljudima. Podcilj projekta je educiranje i senzibiliziranje osoblja za rad u sigurnoj kući kako bi se žrtvama osigurala adekvatna pomoć i podrška.

Članstvo u Mreži ARIADNE

Udruženje „Žena BIH“ Mostar postala je članicom mreže nevladinih organizacija za borbu protiv trgovine ljudima iz jugoistočne i istočne Europe. Mreža nosi naziv ARIADNE i sjedište joj je u Atini, Grčka. Mrežu je osnovalo 17 nevladinih organizacija iz 12 država u regiji jugoistočne i istočne Europe (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Grčka, Moldavija, Crna Gora, Rumunija, Srbija, Kosovo pod upravom Ujedinjenih nacija, Turska i Ukrajina). Glavni cilj mreže je razviti koordinaciju između država porijekla, tranzita i destinacije žrtava trgovine ljudima, razvijati anti-trafficking aktivnosti za podršku žrtvama i prevenciju fenomena trgovine ljudima.

Prva aktivnost ove mreže će biti izdavanje knjige o stanju trgovine ljudima u jugoistočnoj i istočnoj Europi na lokalnom i engleskom jeziku. Svaka država članica mreže će imati svoju prezentaciju.

Prezentacija Bosne i Hercegovine će obuhvatiti četiri oblasti:

1. pravni okvir
2. implementacija zakona koji tretiraju trgovinu ljudima
3. stvarne dimenzije situacije u BiH
4. i preporuke nevladinih organizacija.

Prezentacija se zasniva na Državnom akcionom planu, izvještajima o stanju trgovine ljudima u BiH i iskustvima Udruženja.

Rad Caritasa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine tijekom 2006. godine na suzbijanju trgovine ljudima

Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, kao krovna ustanova Caritasa u BiH, tijekom 2006. godine dao je svoj doprinos u borbi protiv trgovine ljudima. Projekti koji su se realizirali u navedenom razdoblju provođeni su u suradnji s mrežom Caritasa u BiH te CRS-om BiH. Radi se prvenstveno o preventivnim aktivnostima koje su realizirane u više mjesta na području BiH.

Partneri u realizaciji projekta:

- Caritas Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine
- Caritas Vrhbosanske nadbiskupije Sarajevo
- Caritas biskupija Mostar-Duvno i Trebinje-Mrkan
- Caritas biskupije Banja Luka
- Catholic Relief Services (CRS) – BiH
- Mreža lokalnih NVO u BiH

Vrsta projekata:

- preventivni projekt u borbi protiv trgovine ljudima

Rezultati projekata:

- Izgradeni kapaciteti civilnog sektora za provođenje i koordinaciju preventivnih aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima
- Podignuta svijest javnosti o riziku i posljedicama trgovine ljudima putem preventivnih aktivnosti
- Formirana ekipa volontera na župnim razinama
- Povećanje sposobnosti i znanje djelatnika i volontera uključenih u projekat.

Kategorizacija aktivnosti:

- medijsko djelovanje
- edukacija osoblja, volontera i šire javnosti preko različitih institucija
- suradnja s vladinim i nevladinim organizacijama

Popis osnovnih aktivnosti realiziranih u 2006. godini:

- Tribina na temu «Obitelj u borbi za svoj identitet», posebno se ukazalo na problem trgovine ljudima.
- Edukacija za aktiviste iz lokalnih mjesta o trgovini ljudima na području Banja Luke
- Krojački tečaj kao vid ekonomskog osnaživanja potencijalnih žrtava organiziran u suradnji s Obiteljskim savjetovalištem Caritasa i Z.Z. «Radiša»
- Predavanje u župi Kotor Varoš na temu «Nove metode i način vrbovanja potencijalnih žrtava trgovine ljudima»
- Predavanje u župi Trn na temu «Uzorci i posljedice trgovine ljudima»
- Kampanja na temu «Edukacija aktivista i djelatnika Obiteljskog savjetovališta u korištenju suvremene didaktičke opreme»
- Kampanja na temu «Nasilje u obitelji i trgovina ljudima»
- Trening za odgajatelje dječjeg vrtića Sv. Josip i Rehabilitacijskog Centara za djecu s posebnim potrebama Sv. Obitelj

- Tribina o «Nasilju u obitelji i o nenasilnom rješavanju sukoba» za roditelje djece vrtića Sv. Josip
- Trening u Sarajevu «Umrežavanje župnih Caritasa na projektu borbe protiv trgovine ljudima»
- Kampanja u župi Lug-Brankovići koja je imala za cilj upoznavanje što većeg broja ljudi sa problematikom trgovine ljudima
- Seminar o aktualnoj situaciji u BiH po pitanju trgovine ljudima - Mostar
- Radionica za volontere i djelatnike o učinkovitom vođenju sastanaka
- Koordinacijski sastanci osoblja i drugih NVO
- Radionica «Vještine prezentiranja» održana za djelatnike i volontere uključene u projekt
- Tiskanje plakata, letaka i drugog promotivnog materijala, te ostale medejske aktivnosti
- Suradnja s mrežom nevladinih institucija i vladinog sektora u BiH
- Suradnja s COATNET-om (mreža europskih katoličkih organizacija za borbu protiv trgovine ljudima i migracije)
- Pokretanje novog projekta u suradnji s CRS-om BiH.

"**Fondacija Lokalne Demokratije**" Sarajevo je u toku 2006. god. na planu borbe protiv trgovine ljudima realizovala slijedeće aktivnosti:

Od mjeseca septembra 2006 god. realizovane su 4 radionice u okviru PARC projekta i to:

- O.Š. "Kovačići" – 2. radionice: 1. radionica za učenike i 1. radionica za nastavnike;
- O.Š. "Podlugovi" – 2. radionice: 1. radionica za učenike i 1. radionica za nastavnike i roditelje;

Generalna tema radionica je: "**Nasilje i trgovina ljudima sa akcentom na nasilje nad djecom**".

Planiran je nastavak realizacije **PARC** edukativnih radionica i u toku prvog dijela 2007. god. i to: 2. radionice u mjesnom području Hadžići i 2. radionice u mjesnom području Istočno Sarajevo.

Tokom realizacije navedenih radionica primjećena je izrazito velika motiviranost i zainteresovanost za navedenom temom, a od strane svih ciljnih grupa: učenika, roditelja i nastavnika.

Učesnici radionica relativno poznaju problem nasilja i trgovine ljudima ali nemaju dovoljno informacija iz oblasti prevencije ovih problema tj. kako i na koji način mogu pomoći sebi i drugima u svom okruženju u slučaju stanja potrebe za zaštitom.

Prilikom javnih učestvovanja i nastupanja u medijima FLD Sarajevo, pored aktivnosti u prevenciji nasilja u porodici, aktivno govori o prevenciji problema trgovine ljudima, te na koji način se može pomoći žrtvama trgovine ljudima (rad i funkcionisanje "Skloništa za djevojke" FLD Sarajevo, oblici pomoći koji se pružaju žrtvi trgovine ljudima i dr.).

U toku 2006. godini u "Skloništu za djevojke" FLD Sarajevo smještena je jedna žrtva trgovine ljudima. Ova osoba je boravila na tretmanu u vremenskom periodu od 31.07.06. do 05.01.07. godine, kada je iz sigurnosnih razloga premještena u drugo sklonište.

IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIJE ŽENA „LARA“ NA POLJU BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA U BIH U 2006. GODINI

Organizacija žena „LARA“ je u 2006. godini nastavila sa asistencijom žrtavama trgovine ljudima, edukacijom, podizanjem svijesti o problem trgovine ljudima i preventivnim kampanjama.

ASISTENCIJA:

U toku 2006. godine asistirano je ukupno 16 žrtava trgovine ljudima od čega 1. državljanka Moldavije, 10 državljanke Srbije i jedan dječak koji je takođe državljanin Srbije i 4 državljanke BiH. Od ukupnog broja asistiranih osoba, osam je bilo maloljetnih (4 državljanke Srbije i 4 državljanke BiH).

Žrtve su bile smještene u skloništu tokom čitave 2006. godine. Žrtve su u skloništu provodile od 5 do 214 dana, a 16 žrtava je u skloništu zajedno ostvarilo 852 dana boravka.

Iz bezbjednosnih razloga ove godine je promijenjena lokacija skloništa, što je iskorišteno za povećanje kapacitete skloništa i poboljšanje opštih uslove boravka žrtava. U cilju povećane bezbjednosti angažovana je i agenciju za zaštitu koja vrši 24 časovni nadzor stanja alarmnog sistema skloništa.

EDUKACIJA U CILJU PREVENCIJE:

U 2006. godini održane su tri radionice u okviru pilot projekta „Sprečavanje trgovine ljudima kroz obrazovanje“. Sve tri radionice su održane u Romskom naselju u Bijeljini u saradnji sa NVO „Otaharin“ iz Bijeljine.

Na prvoj radionici je učestvovalo 35. romske djece starosti od 9 do 14 godina, na drugoj 35. roditelja, a na trećoj radionici su okupljeni roditelji i djeca na zajedničkoj obuci.

U okviru projektnih aktivnosti u projektu „Trgovina ljudima: Prevencija i zaštita u BIH“ koji se provodi zajedno sa ostalim partnerima, a uz koordinaciju IOM Sarajevo, nastavljene su PARC aktivnosti. U 2006. godini LARA je organizovala 2 od 9 predviđenih edukativnih radionica. Obje radionice su održane u Osmoj osnovnoj školi u Brki (Brčko Distrikt) u novembru. Na prvoj radionici je učestvovalo 45. djece završnih razreda, a na drugoj 25 roditelja i nastavnika. Obradene su dvije tematske cjeline „Nasilje nad djecom“ i „Trgovina ljudima“.

U saradnji sa Asocijacijom XY iz Sarajeva, a u okviru projekta „Zeleno svjetlo“ rađeno je sa 6 fokus grupe u cilju istraživanja nivoa znanja ranjivih grupa o trgovini ljudima, nasilju u porodici i seksualnom i reproduktivnom zdravlju. Dvije fokus grupe su rađene u romskom naselju u Živinicama, dvije u romskom naselju u Bijeljini i dvije u izbjegličkom naselju u Janji. Ukupno je bilo 70 ispitanika.

Početkom godine za mlade iz Bijeljine u okviru programa prekogranične saradnje sa Udrugom žena iz Vukovara, organizovana je PEER edukacija koju je pohađalo po 2 učenika iz bijeljinskih srednjih škola. Obučeni učenici su kasnije imali prezentacije u svojim školama na temu trgovine ljudima.

PODIZANJE SVIESTI:

U cilju podizanja svijesti javnosti o problem trgovine ljudima "LARA" je od 1. do 3. decembra održala Konferenciju u Brčkom na temu "Politika kažnjavanja za djela trgovine ljudima".

Na Konferenciju su pozvani predstavnici pravosuda, policijskih struktura, državnih organa, medija i nevladinih organizacija.

Za Konferenciju je, na osnovu dostupnih podataka, pripremljen prikaz odnosa izrečenih kazni za krivična djela trgovine ljudima i druga srodnna djela, koji je pokazao da je, osim par izuzetaka, kaznena politika za ova krivična djela blaga.

Takođe se na Konferenciji raspravljalo o zakonskom okviru za sprečavanje trgovine ljudima, položaju žrtava tokom sudskog procesa i načinu na koji mediji izvještavaju o trgovini ljudima.

RADNA GRUPA ZA BORBU PROTIV TRGOVINE LJUDIMA:

Radna grupa, čiji su članovi predstavnici međunarodnih organizacija koje imaju lokalne ili regionalne uredе u sjeveroistočnoj Bosni (OSCE, UNHCR, EUPM, EUFOR, SBS), predstavnici timova za borbu protiv organizovanog kriminala CJB Bijeljina i MUP-a Tuzlanskog kantona, regionalne kancelarije SIPA u Tuzli, "Vaša prava", Centra za socijalni rad iz Bijeljina i Tuzle, kao i predstavnice "Lara"-e redovno se sastaju jednom mjesečno u prostorijama "Lara"-e i razmjenjuju informacije.

Radna grupa je zajedno pripremila i provela kampanju "ZAŠТИTI SE", koja se odnosila na upozoravanje mladih ljudi o opasnostima tzv. Droga silovanja i na načine na koje kriminalci zloupotrebljavaju ove supstance za vrbovanje žrtava. Detaljne informacije o zloupotrebama i načinima zaštite distribuirana je direktorima škola i pedagozima u osnovnim i srednjim školama, a oni će dalje u svom radu sa učenicima doprinositi njihovoj boljoj zaštiti.

REGIONALNA SARADNJA:

"LARA" je u 2006. godine razvila posebno dobru saradnju sa organizacijama koje se u državama u okruženju bave problemom trgovine ljudima.

Geografski položaj i blizine državnih granica uputili su Udrugu žena Vukovar, Esperancu iz Novog Sada (članicu ASTRA mreže) i Organizaciju žena "LARA" na blisku saradnju. U 2006. godine održano je više zajedničkih sastanaka, treninga i okruglih stolova. Cilj okruglih stolova je bio povezivanje NVO i državnih službi, a posebno državne granične službi koje djeluju na graničnim prelazima Orašje, Rača i Tovarnik, u cilju zajedničkog djelovanja protiv trgovine ljudima.

Udruženje žena / Women's Association

MEDICA ZENICA

Krivače 40

72000 Zenica

Tel: **387 (032) 242 570- Centrala/Operator

**387 (032) 249 057

Tel/fax- **387 (032) 249 058-Administracija

e-mail: medica1@bih.net.ba

**Izvještaj o radu organizacije „Medica Zenica“ na polju borbe protiv
trgovine ljudima u BIH u 2006. godini**

1. Direktna asistencija u skloništu Medice Zenica:

Medica Zenica je u okviru svojih kapaciteta zbrinula **11** osoba za koje postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvama trgovine i to: **4 maloljetnice**, državljanke BiH, **5 stranih državljanke** (sa **2. maloljetne djece**) iz Rusije, Moldavije, Bugarske, Srbije i C. Gore. Osobama smještenim u Medicu Zenica pružene su sljedeće usluge:

- Psihološka pomoć (individualna terapija i savjetovanja), medicinska pomoć, integriranje u zajednicu, redovno pohađanje škole za djecu i maloljetnice.
- Obuka za zanimanje u cilju ekonomskog osnaživanja u Medici Zenica koju su završile 3 žene, a dvije u nastavile sa edukacijom u 2007. godini.

2. Edukativno preventivne radionice u 2006. godini

U 2006. godini edukatorkice Medice Zenica su nastavile sa edukativno preventivnim radionicama na temu »Edukacija i podizanje svijesti o borbi protiv trgovine ljudima«. Održano je **8** radionica u **4** škole (dvije osnovne i dvije srednje) na području Ze-Do kantona i SBK.

U **Ze-Do kantonu** održane su 2. radionice u **OŠ »Enver Čolaković» Janjići-Zenica** za dvije ciljane grupe: učenici/ce V i VI razreda i nastavno osoblje iste škole.

Na području **SB Kanton** održano je 6 radionica u 3 grada. U **D. Vakufu i Travniku** po dvije radionice u srednjim školama za ciljane grupe: učenici/ce I i II razreda srednjih škola i nastavno osoblje tih škola. U **Vitezu** u osnovnoj školi su održane 2. radionice za učenike/ce V i VI razreda kao i za nastavnike/ce škola.

Tabelarni prikaz održanih edukativno preventivnih radionica:

R. br.	Škola	Ciljane grupe	Datum održavanja radionica
1.	OŠ "Enver Čolaković" Janjići-Zenica	Učenici V i VI razreda	27.11.2006.
	OŠ "Enver Čolaković" Janjići-Zenica	Nastavno osoblje	28.11.2006.
2.	Mješovita srednja škola D.Vakuf	Učenici I i II razreda	27.11.2006.
	Mješovita srednja škola D.Vakuf	Nastavno osoblje	28.11.2006.
3.	Mješovita srednja tehnička škola Travnik	Učenici I i II razreda	05.12.2006.
	Mješovita srednja tehnička škola Travnik	Nastavno osoblje	12.12.2006.
4.	Osnovna škola Vitez u Vitezu	Učenici V i VI razreda	08.12.2006.
	Osnovna škola Vitez u Vitezu	Nastavno osoblje	08.01.2007.

U navedenim školama, radionicama je prisustvovalo 108 učenika/ca osnovnih i srednjih škola i 84 nastavnika/ce.

3. Istraživanje “Praćenje boravišnog statusa i statusa u sudskim procesima za žrtve trgovine ljudima”.

U saradnji sa Medunarodnom agencijom za migracije BiH, NVO Medica Zenica provodi projekat “Praćenje boravišnog statusa i statusa u sudskim procesima za žrtve trgovine ljudima”. Ovo je nastavak projekta koji je implementiran u 2005. godini u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Hrvatskoj. Projekat ima za cilj stvaranje evidencije i davanje preporuka za poboljšavanje praćenja boravišnog statusa i sudskih procesa za žrtve trgovine. Od juna 2006. godine do juna 2007. godine projekat će se realizirati na području Banjaluke i Neuma, a od juna 2007. godine do maja 2008. godine u Bihaću i Zvorniku.

U 2006. godini dostavljeni su prilagođeni upitnici poslovima niže navedenih institucija i institucije su zamoljene da popunjene upitnike dostave Medici Zenica radi obrade i dalje analize.

Pregled institucija od kojih su zatraženi podaci ili će biti i vremenski period za koji se traže podaci.

Ministarstvo sigurnosti BiH

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Sud BiH

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Tužilaštvo BiH

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Federacija BiH

Općina Neum

Kantonalni sud u Mostaru

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Kantonalni tužilac u Hercegovačko-neretvanskom kantonu

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Kantonalni sud za prekršaje u Mostaru

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Općinski sud u Čapljini

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Općinski sud za prekršaje u Čapljini

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona – nadležni organ za poslove sa strancima

za period od 01.07.2005.-30.06.2006. godine

Centar za socijalni rad općine Neum

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Organizaciona jedinica Državne granične službe u Čapljini

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Republika Srpska

Okružni sud u Banja Luci

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Okružni tužilac u Banja Luci

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Osnovni sud u Banja Luci

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Opštinski sud za prekršaje u Banja Luci

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske - Centar javne bezbjednosti Banja Luka – nadležni organ za poslove sa strancima u Banja Luci

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine

Centar za socijalni rad Opštine Banja Luka

za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine
Organizaciona jedinica Državne granične službe u Banja Luci
za period od 01.01.2003.-30.06.2006. godine.

4. Prisustvo na radnim sastancima, sastancima podgrupa, seminarima, treninzima, konferencijama:

Predstavnice Medice Zenica su kontinuirano prisustovale radnim sastancima i sastancima podgrupa koje je organizovao Ured državnog koordinatora. Takođe su učestvovalo u davanju prijedloga i sugestija za rješavanje problema domaćih žrtava trgovine ljudima kao i u drugim aktivnostima koje su organizovane od lokalnih nevladinih i međunarodnih organizacija.

***Udruženje za pomoć djeci i ženama žrtvama porodičnog nasilja
"Ženski centar" Trebinje – Women's centre Trebinje***
Adresa: Hrupjela 69, Trebinje BH
Tel/Fax: ++387 (0) 59 225-767
Mob. +387 (0) 65 490 422 or (0) 65 603 718
E-mail: zenski_centar_trebinje@paleol.net

Aktivnosti na suzbijanju trgovine ljudima u 2006. godini

Projekat 'Ljudska prava žena i djece', koji je finansijski podržan od strane Američkog veleposlanstva, predviđa edukaciju za razredne starješine osmih i devetih razreda u osnovnim školama te razrednih starješina u svim srednjim školama u Trebinju o fenomenu trgovine ljudima.

Glavni cilj projekta je poštivanje ljudskih prava žena i djece, pravo na život bez nasilja. Ciljevi projekta su:

- ◆ Podizanje svijesti jedne rizične skupine (djece, žrtve obiteljskog nasilja) o trgovini ljudima s ciljem prevencije
- ◆ Podizanje svijesti djece osnovno-školskog uzrasta o trgovini ljudima putem dječijeg amaterskog žurnala
- ◆ Razvoj vladinih kapaciteta ili razrednih starješina i pedagoga u svim osnovnim i srednjim školama u općini Trebinje, u svezi sa borbot protiv trgovine ljudima kako bi se kontinuirano podizala svijest mladih između 12 i 18 godina o ovom problemu.

Ženski centar Trebinje je već početkom ožujka otpočeo implementiranje projekta kroz lobiranje predstavnika osnovnih i srednjih škola u Trebinju (ukupno šest škola – tri osnovne i tri srednje škole) za realizaciju jednodnevnih seminara o fenomenu trgovine ljudima za razredne starješine u osmim i devetim razredima osnovnih škola i svih razreda u srednjim školama. Ovi seminari takođe uključuju ravnatelje iz škola kao vode timova zaduženih za koordiniranje aktivnosti sa sudionicima unutar njihovih škola a koji će u narednom razdoblju nadzirati realizaciju edukacije o trgovini ljudima za njihove učenike koje bi se trebale odvijati mjesečno. Sudionici na ovim seminarima su također bili pedagozi – njih 106. Iskazan je veliki interes kako od strane sudionika tako i od strane samih ravnatelja. Ovo je iskorišteno za stvaranje dokumenta o dogovoru preuzimanja obveze razrednih starješina da u kontinuitetu, jednom mjesečno razgovaraju sa učenicima o ovom fenomenu kao i drugim oblicima nasilja nad djecom i ženama. Ovaj dokument, Protokol o suradnji, koji je ujedno nastavak ranijih aktivnosti reguliranih Memorandumom o suradnji iz 2004. godine, potpisana je od strane predstavnika sve tri osnovne i sve tri srednje škole. Seminari su obuhvatili tri tematske cjeline:

- ◆ Osnovni pojmovi trgovine ljudima i iskustva NVO-a u radu sa žrtvama (razlike između trgovine ljudima i prostitucije)
- ◆ Spolno prenosive bolesti sa fokusom na SIDA-u i psihološke promjene žrtvi
- ◆ Policijske metode i pogledi na trgovinu ljudima sa osvrtom na drogu.

Svi sudionici su dobili skripte iz prethodnog projekta, kao i 80 primjeraka Državnog akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima za razdoblje 2005 – 2007 godine kao i materijale iz Centra javne bezbjednosti Trebinje o njihovom radu i mogućnosti suradnje sa građanima.

Djeca iz Kreativnog centra su istovremeno pripremili dva izdanja njihovog žurnala (za ožujak i travanj) koje je podijeljeno njihovim vršnjacima (500 primjeraka u svakoj školi) zbog školskih praznika.

U razdoblju svibanj – kolovoz 2006. godine, Ženski centar Trebinje je organizirao tri radionice sa djecom starosne dobi između 8 i 15 godina. Ove radionice su uključile i djecu koja su članovi Kreativnog centra, koji su i sami žrtve nasilja.

U razdoblju rujan – prosinac 2006. godine, Ženski centar Trebinje organizirao je radionice sa djecom uzrasta do 15 godina. Ovo su bile interaktivne radionice na kojima su djeca jako bila zainteresirana za ovu temu, i koja su bez obzira što su još kako mladi svjesni situacije i pozicije grada u kojem žive. Ovaj projekat traje do siječnja 2007. godine.

PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA

Udruženje Vaša prava Bosne i Hercegovine – osnovne informacije

Udruženje Vaša prava BiH je domaća nevladina i neprofitna organizacija sa sjedištem u Sarajevu, Bosna i Hercegovina. Prvobitno je osnovano 1996. godine kao Mreža centara informativne i pravne pomoći pod pokroviteljstvom Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR), čiji je mandat da osigura bezbjedan, zakonit i dostojanstven povratak izbjeglica i raseljenih lica njihovim predratnim domovima. Projekat su implementirale četiri međunarodne i domaće nevladine organizacije do decembra 2003. kada je mreža postala domaća nevladina organizacija Vaša prava – mreža pravne pomoći koja je inkorporirala rad, mandat i ciljeve prethodne Mreže centara informativne i pravne pomoći finansirane od strane UNHCR-a.

Registrovano na državnom nivou, Udruženje Vaša prava BiH danas predstavlja najveću organizaciju za pružanje pravne pomoći i jednu od najvećih nevladinih organizacija u regiji, čije korisničke kategorije obuhvataju izbjeglice, raseljena lica, povratnike, tražioce azila, osobe pod privremenim prihvatom u BiH, žrtve trgovine ljudima, te ugroženo domaće stanovništvo. Udruženje se razvilo u efikasnu mrežu centara pravne i informativne pomoći sa 67 uposlenika u 16 kancelarija i 60 mobilnih timova širom BiH. Udruženje je od 1996. godine do sada pružilo pomoć za preko 400,000 korisnika u pravnim stvarima kao što su: povrat imovine, socijalna, ekomska i kulturna prava, diskriminacija u pristupu zapošljavanju, komunalijama, obrazovanju i socijalnoj pomoći kao i druga ljudska prava garantovana Evropskom Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i drugim međunarodnim pravnim instrumentima.

Aktivnosti na pružanju pomoći žrtvama trgovine

U julu 2004. godine Vaša prava BiH su sa Ministarstvom sigurnosti BiH potpisala Protokol o pružanju besplatne pravne pomoći žrtvama trgovine, azilantima i osobama pod privremenom zaštitom u BiH. Protokol predviđa da će Vaša prava BiH svim korisnicima usluga pružiti besplatnu pravnu pomoć neovisno od uticaja ma kojeg državnog organa vlasti.

U skladu sa potpisanim Protokolom o saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH, u 2006. godini, Vaša prava BiH nastavila su pružanje besplatne pravne pomoći žrtvama trgovine ljudima kao i redovne posjete sigurnim kućama gdje su korisnice smještene. Direktna pravna pomoć koja se pruža ovim korisničkim kategorijama obuhvata pravno savjetovanje, sastavljanje pismenih podnesaka i dokumenata (zahtjeva, molbi, žalbi, predstavki, tužbi, itd), pravno zastupanje u upravnim, parničnim i drugim postupcima pred svim državnim organima, redovnim i drugim sudovima, kao i pružanje drugih oblika pravne pomoći u cilju zaštite prava i interesa korisnika.

Od potpisivanja navedenog Protokola sa Ministarstvom sigurnosti BiH pa do danas, Vaša prava BiH su pružila besplatnu pravnu pomoć velikom broju žrtava trgovine, od kojih je izvjestan broj obuhvatao i maloljetne žrtve u kom slučaju su Vaša prava BiH morala kontaktirati i saradivati i sa centrima za socijalni rad. U pružanju pravne pomoći žrtvama trgovine, Vaša prava BiH redovno poduzimaju sljedeće aktivnosti:

- Posjete sigurnim kućama i pružanje pravnog savjetovanja žrtvama trgovine
- Pravno savjetovanje
- Pravno zastupanje

Pravno savjetovanje obuhvata upoznavanje žrtava trgovine sa zakonskom regulativom BiH, tj. pružanje tačnih i objektivnih informacija žrtvama trgovine o njihovim pravima, pravnom statusu, mogućnosti traženja azila i posljedica koje iz toga slijede, kao i pomoć u razumjevanju njihovih obaveza u BiH. Vaša prava BiH žrtvama trgovine, također, pružaju pravnu pomoć u ostvarivanju njihovih prava u BiH, poput pristupa zdravstvenoj zaštiti. Pored toga, tužbom se pokreću i postupci za naknadu materijalne i nematerijalne štete i u tim slučajevima Vaša prava BiH izrađuju tužbe i zastupaju žrtve pred redovnim sudovima. Također, žrtvama trgovine se pružaju informacije o njihovim pravima i obavezama u skladu sa Krivičnim zakonom BiH kao i Zakonom o krivičnom postupku, ukoliko iste odluče da svjedoče u krivičnom postupku protiv trafikera. Istovremeno, žrtve trgovine se obavještavaju i o mogućnosti da imaju pravnog savjetnika iz Vaših prava BiH koji će biti prisutan prilikom davanja izjave pred tužiocem, kao i tokom sudskog postupka, a u cilju zaštite njihovih prava.

Žrtvama trgovine Vaša prava BiH pružaju pravnu pomoć i zastupanje u postupku azila pred Ministarstvom sigurnosti BiH, kao prvostepenom organu u postupku azila. U proceduri azila, Vaša prava BiH pružaju žrtvama trgovine profesionalnu pravnu pomoć tokom postupka. Pored direktnе pravne pomoći žrtvama trgovine, pomoć je pružena i djeci žrtava u smislu upisa djece u matične knjige i rješavanja pitanja smještaja.

Od početka 2005. godine Vaša prava BiH su pružila besplatnu pravnu pomoć za **48** žrtava trgovine ljudima, od kojih je izvjestan broj obuhvatao i maloljetne osobe, te je u tim slučajevima bilo potrebno održavati kontinuiranu saradnju sa centrima za socijalni rad. U većini ovih slučajeva pravna pitanja korisnika odnosila su se na privremeni boravak ili azil u BiH, ličnu sigurnost i slobodu, povratak u zemlju porijekla te prava u zemlji porijekla. Posebne aktivnosti su poduzete tokom mjeseca februara i marta 2006. godine nakon racije i smještaja 6 djevojaka žrtava trgovine iz SCG u sigurne kuće u BiH, kada su pravnici Vaših prava BiH posjetili sve sigurne kuće i obavijestili navedene žrtve trgovine o njihovim pravima. U drugom tromjesečju su zabilježene aktivnosti zastupanja pred sudom i to u slučaju malodobne korisnice. U trećem tromjesečju bio je u toku postupak u kojem su pravnici Vaših prava BiH pružali pravnu pomoć za 6 inostranih korisnika koje su svjedočile pred Sudom BiH. Također, u trećem tromjesečju od 7 novih korisnika 4 su iz BiH, pa se može govoriti o trendu porasta domaćih žrtava trgovine. U četvrtom tromjesečju karakterističan je povratak u zemlju porijekla za 6 korisnika, gdje su Vaša prava BiH dala doprinos u smislu pružanja informacija i pribavljanja dokumentacije, te kontaktata sa diplomatsko konzularnim predstavništvima zemalja u koju se žrtve trgovine vraćaju.

Pored saradnje sa Uredom Državnog koordinatora i Ministarstvom sigurnosti BiH, Vaša prava BiH su razvila izuzetno dobru saradnju i sa nevladinim organizacijama koje se bave pružanjem drugih vrsta pomoći žrtvama trgovine, odnosno smještaja i psiho-socijalne pomoći, poput Međunarodnog foruma solidarnosti, La Strade, Lare, Medice, Žene BiH, Fondacija lokalne demokratije Sarajevo i drugima.

Pored dobre saradnje sa nadležnim tijelima, institucijama u BiH, te nevladinim organizacijama uključenim u borbu protiv trgovine ljudima, Vaša prava BiH polažu iznimno puno na izgradnju vlastitih kapaciteta, kroz brojne seminare, treninge i konferencije kojima osoblje redovno prisustvuje. Na ovaj način, Vaša prava BiH osiguravaju spremnost i sposobnost svog osoblja da u korak sa vremenom i najnovijim pravnim procedurama u zemlji i u skladu sa međunarodnim instrumentima zaštite ljudskih prava, pružaju ne samo besplatnu, nego stručnu i profesionalnu pravnu pomoć.

Mostar, Bulevar Revolucije 35
phone 00387 36 557191
fax 00387 36 557192
email lastrada@cob.net.ba
Hot line 1261 061 209603

IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA FONDACIJE LA STRADA BIH ZA 2006. GODINU

Proširivanje i održavanje kontakata sa državnim institucijama (u vezi sa lobiranjem)

Tokom cijelog izvještajnog perioda održavani su redoviti kontakti sa državnim institucijama poput Ureda Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u BiH (u dalnjem tekstu Ured državnog koordinatora), Ministarstva sigurnosti, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva unutrašnjih poslova i Državne granične službe (DGS). La Strada BiH lobira za ljudska prava uopće, ženska ljudska prava, sa posebnim naglaskom na žene žrtve trgovine ljudskim bićima. La Strada BiH redovito izvještava Ured državnog koordinatora o svim svojim aktivnostima za potrebe biltena. Napori La Strade BiH na zagovaranju skloništa otvorenog tipa predstavljaju samo dio aktivnosti kampanje lobiranja, koja obuhvaća i intervjuje za predstavnike medija, treninge za žene, sudije, tužitelje, pravnike, djelatnike DGS-a, policajce (među kojima ima mnogo žena) itd. Rezultat ovakvih napora se ogleda u povećanoj medijskoj pozornosti na oblast trgovine ljudskim bićima, kao i davanju medijskog prostora za implementaciju zajedničkih kampanja vladinih institucija i nevladinih organizacija u vidu produkcije i prikazivanja dokumentarnih programa posvećenih pomenutoj problematici.

La Strada BiH je dana 21. decembra 2006. godine organizirala sastanak Radne grupe za anti-trafiking (HNK, ZHŽ, Kantona Livno, te područja jugoistočne Hercegovine - Trebinje) u prostorijama Centra za djecu i omladinu sa posebnim potrebama „Los Rosales“ u Mostaru.

La Strada BiH je pružila neophodne informacije/komentare/sugestije za izradu Operativnog plana usvojenog u proljeće 2006. godine, kao i informacije o svojim aktivnostima za bilten Ureda Državnog koordinatora. La Strada BiH je uključena u sve programe koje je Ured planirao, posebice u okviru aktivnosti prevencije i edukacije. La Strada BiH je učestvovala i aktivno doprinjela radu na referalnim sastancima organiziranim od strane Ureda Državnog koordinatora, na kojima se raspravljalo o godišnjem izvještaju za 2005. godinu, kao i srodna pitanja poput Inicijalnog izvještaja o nasilju nad djecom (izrađenog od starne Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i Vijeća za djecu), te pravnom okviru koji reguliše oblast trgovine ljudskim bićima u BiH.

Regionalna Konferencija na temu "Harmonizacija rada vladinih institucija i nevladinog sektora na polju borbe protiv trgovine ljudskim bićima: naučene lekcije"

Konferencija je održana u Sarajevu u razdoblju od 2-4. novembra 2006. godine. U istoj su učešće uzeli predstavnici inozemnih ambasada u BiH, vladinih institucija (MUP; Ured državnog koordinatora BiH/Srbije/C.Gore; DGS BiH/Srbije/C.Gore; Županijsko Tužiteljstvo Split/Hrvatska) NVO-a, La Strada Makedonija, La Strada Poljska, Ured državnog tužitelja, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), međunarodnih organizacija (OSCE, IOM, EUPM, OHCHR, EUFOR), predstavnici medijskih kuća, itd.

Jačanje kapaciteta

Trening za malo žensko poduzetništvo

Treninzima za malo žensko poduzetništvo prisustvovalo je preko 40 žena iz cijelog HN Kantona. U prvom dijelu treninga učesnicama su date osnovne informacije o izradi poslovnoga plana. Tokom drugoga dijela treninga, učesnice su obučavane o problematici pokretanja malog biznisa, mogućnostima, preprekama, procedurama, tehničkim detaljima, itd. Posebna pažnja je poklonjena kreiranju poslovnoga plana za održiv biznis. Po završetku drugog dijela treninga, sve učesnice su prezentirale svoje poslovne planove, uključujući sve bitne informacije uopćeno, a na zahtjev članova komisije i detaljno. Pomenuta komisija je nakon vijećanja donijela odluku o proglašenju 3 najuspješnija poslovna plana, čije kreatorice su nagrađene simboličnom novčanom nagradom. Poseban značaj ovog treninga jeste u tome što su u program obuke bile uključene i dvije štićenice skloništa Fondacije La Strada BiH.

Treninzi za Državnu graničnu službu

Tokom februara 2006. održani su treninzi za ukupno 43 učesnika u Višegradi i regionalne uredi u istočnoj Bosni. U martu 2006. godine je održan trening za 16 pripadnika DGS-Doljani. Pomenuti treninzi su bili usmjereni ka unapređivanju vještina intervjuiranja potencijalnih/stvarnih žrtava trgovine ljudskim bićima od strane djelatnika DGS-a. Učesnici su pokazali zavidan nivo u timskom radu, što je posebno dolazilo do izražaja u vježbama simulacija intervjuja. Učesnicima je po završetku obuke podijeljen materijal koji bi im trebao olakšati postupak intervjuiranja žrtava trgovine ljudskim bićima.

Trening pod radnim naslovom »Zadaci DGS-a BiH u otkrivanju i razjašnjavanju krivičnog djela krijumčarenja osoba preko državne granice», održan je u periodu od 10.-12. 05. 2006. godine u Neumu. Tema treninga je bila od iznimne važnosti za rad ove Službe čiji djelatnici u svakodnevnom obavljanju svojih zadataka u zaštiti državne granice i istražitelji svih organizacijskih jedinica DGS-a, daju svoj doprinos na sprečavanju ovakvih pojavnih oblika kaznenih djela.

Napredni trening za policajce, tužitelje, NVO i SIPA (Sarajevo)

U periodu od 8-19 maja 2006. godine u organizaciji NVO-a La Strada, Ureda Državnog koordinatora i OSCE-a BiH, održan je dvosedmični trening za predstavnike MUP-ova, SIPA-e, DGS-a, tužilaštava i NVO sektora na temu „Istraživanje trgovine ljudskim bićima bez oslanjanja na žrtvu, multiagencijski pristup“. Trening je osmišljen i proveden kroz simulaciju slučaja trgovine ženama. Prvi dio treninga je uspješno završen 19.05.2006 godine a već u periodu od 22. 05.- 26.05. 2006. godine je održan trening za predavače i trenere iz oblasti trgovine ljudskim bićima nakon kojeg su polaznici certificirani i osposobljeni za održavanje predavanja i seminara iz oblasti borbe protiv trgovine ljudskim bićima.

SECI seminar

U septembru 2006. godine La Strada BiH je u saradnji sa OSCE Misijom u BiH, te Uredom Državnog koordinatora, organizirala tri SECI seminara na temu "Korištenje međunarodnih mehanizama u procesuiranju slučajeva trgovine ljudima", i to u Banja Luci, Sarajevu i Mostaru (Banja Luka 13. 09. 2006., Sarajevo 14. 09. 2006. i Mostar 15. 09. 2006.). Cilj pomenutih seminara bilo je pojašnjenje uloge SECI Centra u procesuiranju slučajeva trgovine ljudima, kao i ulogu INTERPOL-a u ovoj oblasti (mogućnost saradnje putem SECI Centra i mogućnosti ostvarivanja međunarodne policijske saradnje putem INTERPOL-a). Upriličene su prezentacije Državnog koordinatora, predstavnika SECI Centra, INTERPOL-a za područje BiH, kao i predstavnice Federalnog tužilaštva, te nacionalnog koordinatora Fondacije La Strada BiH.

Aktivnosti prevencije i edukacije (predavanja/radionice/treninzi za PEER-grupe)

U okviru preventivne i edukativne kampanje La Strada BiH je nastavila ranije uspostavljenu saradnju sa CRS-om Mostar na implementaciji 4 dodatne napredne radionice za ciljnju grupu Vijeća nastavnika i roditelja tokom februara 2006. godine od čega 2. u Bugojnu i 2. u Banjaluci. Specifičnost pomenutih radionica jeste da su implementirane na području oba entiteta, te da su uključile predstavnike Vijeća iz mnogih mjesta izvan gradova domaćina. Osnovni cilj radionica za pomenutu ciljnu grupu jeste jačanje samopouzdanja učenika i njihovo informiranje o rizicima sumnjivih poslovnih ponuda, kao i o spektru okolnosti koje mogu odvesti u lanac trgovine ljudskim bićima. Za vrijeme radionica učesnici su primili informacije o definiciji trgovine ljudskim bićima kao i metodologiji vrbovanja i rizicima traženja posla kako u inozemstvu, tako i unutar granica BiH. Osnovni cilj radionica za nastavnike i roditelje u osnovi je istovjetan, no ipak više fokusiran na njihovu uključenost u borbu protiv trgovine ljudima, načine prevazilaženja ovog problema ili barem minimiziranja njegovih efekata po društvo, kao i na pokušaj pronalaženja mogućih rješenja problema kroz inkorporiranje trgovine ljudima u redovan školski plan i program. Prevencijski materijali La Strade BiH, uključujući upitnike i evaluacijske lističe, specijalno su dizajnirani za pomenutu ciljnu grupu. Video materijali i istinite priče također su predstavljeni tokom radionica. Mnoštvo novih vježbi i sesija bilo je osnovna karakteristika naprednih radionica, koje su imale za cilj poboljšanje timskog rada. Istovrsne radionice koje su ranijih godina održane diljem BiH, izazvale su izuzetno pozitivne reakcije kako kod učenika, tako i kod njihovih roditelja i nastavnika. Učesnici su stekli jasniju sliku o značenju TLJB, njenim razmjerama, ozbiljnosti ovog društvenog zla i važnosti blagovremenog uključivanja svih segmenata društva u borbu protiv ove rastuće pojave, počev od porodice i škole, pa do šire društvene zajednice. Očekivanja od implementacije radionica odnose se na primjenu stečenog znanja, promjenu stavova o problematici

trgovine ljudima, kao i oformljavanje tzv. PEER-grupa na dobrovoljnoj osnovi. Štoviše, održana su i dva treninga za peer-grupe sa ciljem njihove pripreme za međušklosko takmičenje na temu "Demokracija i ljudska prava". Kao rezultat dobre saradnje između La Strade BiH i Vijeća roditelja i nastavnika diljem BiH, organizirana su predavanja za učenike osnovnih/srednjih škola u brojnim gradovima BiH, kao na primjer u Bugojnu, Gornjem Vakufu, Mostaru.

U okviru aktivnosti prevencije i edukacije La Strada BiH je aktivno učestvovala u implementaciji velike međunarodne kampanje podizanjana svijesti mlađih o problemu trgovine ljudima. MTV EXIT koncert-turneja, organizirana od strane MTV i SIDA-e, započela je u Sarajevu dana 29. jula 2006. u 20,00h velikim koncertom na otvorenoj sceni "Metalca". La Strada BiH je usko saradivala sa organizatorima u realizaciji kampanje, aktivno se uključivši u reklamiranje događaja, distribuciju promotivnog materijala, ulaznica za koncert itd., kako prije tako i za vrijeme samog događaja. Volonteri i članovi peer-grupa La Strada BiH također su bili aktivno uključeni u pomenute aktivnosti. U izvještajnom periodu su implementirane ukupno 32 aktivnosti u okviru kampanje prevencije i edukacije, uključujući MTV EXIT koncert.

Asistencija žrtvama

La Strada BiH pruža kompletну pomoć i podršku uključujući psihološko/pravno/socijalno savjetovanje i podršku, medicinsku pomoć, organizaciju radionica, stručnih treninga i kurseva, itd. Medicinske usluge se pružaju u saradnji sa zdravstvenim ustanovama, kao i sa profesionalcima poput ginekologa, psihijatara, dermatologa, zubara, itd. Pravni savjeti se pružaju u saradnji sa NVO-om Vaša prava, dok je u vezi sa konkretnim slučajevima takođe realizirana saradnja sa policijom, DGS-om, centrima za socijalni rad, kao i sa ostalim NVO-ima. Repatrijacija štićenica La Strada BiH skloništa uglavnom je vršena u saradnji sa IOM-om. Tokom 2006. godine La Strada BiH je pružila podršku za 30 žrtava trgovine ljudskim bićima.

Monitoring

La Strada BiH je nastavila pratiti u kojoj mjeri državne institucije prate stanje ljudskih prava i zaštite žrtava te eventualna odstupanja od međunarodnih protokola i dokumenata potpisanih od strane zvaničnika vladinih institucija BiH. U tom smislu La Strada je bila suočena sa problemom zatvorenih skloništa koje je nalagalo Ministarstvo sigurnosti, negirajući slobodu kretanja štićenica skloništa La Strade BiH i zanemarujući Protokol UN-a o ljudskim pravima žrtava trgovine ljudskim bićima. La Strada BiH ima sklonište otvorenog tipa, što je u suprotnosti sa instrukcijama vladinih institucija BiH. La Strada BiH će nastaviti lobirati za skloništa otvorenog tipa, kao jedini način poštivanja osnovnih ljudskih prava žrtava trgovine ljudskim bićima. La Strada BiH je bila partner Medici Zenica u implementaciji istraživačkog projekta u vezi sa radom Državnog Suda BiH sa osobitim naglaskom na slučajeve trgovine ljudskim bićima. La Strada BiH pomno prati i registrira slučajeve trgovine ljudskim bićima u BiH i putem svoje SOS-linije (1261), jedinstvene za cijelokupan teritorij BiH, dok se monitoring vrši i putem saradnje sa djelatnicima policije.

Suradnja sa drugim organizacijama

Predstavnice La Strade BiH su takođe aktivno sudjelovale na brojnim događajima, seminarima, okruglim stolovima organiziranim od strane drugih organizacija i institucija na polju borbe protiv trgovine ljudima.

